

సంపుటి: 74 సంచిక: 43 పుటలు: 52

జాగృతి

కలి 5124 - శ్రీ శుభకృత్ త్రావణ బహుళ ఏకాదశి

22-28 ఆగస్ట్ 2022

వెల: ₹15/-

మన్యంలో మహాదాయం

అల్లారి ఉద్యమానికి నూరేళ్లు

జాగృతి చందాను చెల్లించడానికి పక్కనున్న క్యూఆర్.కోడ్‌ను మీ మొబైల్‌తో స్కాన్ చేయండి. లేదా <http://payit.cc/S18970> అని బ్రౌజర్‌లో టైప్ చేయండి.

74 ఏళ్లుగా వెలువడుతున్న జాతీయ తెలుగు వారపత్రిక

హిందూ బంధువులందరికి...

విశ్నాయేర్ చేతిలో
శుభాకాంక్షలు

Write to us at,
info@srivishnu.edu.in

For Admissions,
Call 040-40334848

www.srivishnu.edu.in

srivishnueducationalociety

sri-vishnu-educational-society

vishnueducationalociety

srivishnueduin

ORCHARD PARK CAMPUS

Narsapur, Medak (Dt)
Telangana

B V Raju Institute of Technology
bvr.it.ac.in

Vishnu Institute of Pharmaceutical
Education and Research
vipr.ac.in

Vishnu High School
vishnuschool.edu.in

VALLEY VISTA CAMPUS

Bachupally, Nizampet
Hyderabad

BVRIT Hyderabad College of
Engineering for Women
bvrithyderabad.edu.in

GREEN MEADOWS CAMPUS

Bhimavaram
Andhra Pradesh

Vishnu Dental College
vdc.edu.in

Shri Vishnu Engineering College
for Women (Autonomous)
svecw.edu.in

Vishnu Institute of Technology
vishnu.edu.in

B.V.Raju College
bvricedegree.edu.in

Shri Vishnu College of Pharmacy
svcp.edu.in

Smt B. Seetha Polytechnic
seethapoly.edu.in

Vishnu School
vishnuschool.edu.in

LAKE VIEW CAMPUS

Aziz Nagar
Hyderabad

Vishnu Educational Development
and Innovation Center
vedic.edu.in

వాకాటి పాండురంగారావు స్మారక

కథల పోటీ

74
74 వసంతరాత్రుల జాగృతి - 2022
జాగృతి
జాతీయ తెలుగు వారపత్రిక

జాగృతి వారపత్రిక దీపావళి ప్రత్యేక సంచిక కాసేం సుప్రసిద్ధ కథా రచయిత స్వర్ణీయ వాకాటి పాండురంగారావు స్మారక 'కథల పోటీ - 2022' నిర్వహిస్తున్నాం. రచయితలకు ఆహ్వానం..

ప్రథమ బహుమతి : రూ. 12000/-
ద్వితీయ బహుమతి : రూ. 7000/-
తృతీయ బహుమతి : రూ. 5000/-

1. సమకాలీనం, చారిత్రకం, సైన్స్ ఫిక్షన్ ఇతివృత్తంతో కూడిన కథలను పంపవచ్చు. భారతీయ సామాజిక జీవనమే నేపథ్యంగా ఉండాలి. సాధ్యమైనంత వరకు ఆంగ్ల పదాలను పరిహరించండి.
2. ప్రథమ, ద్వితీయ, తృతీయ బహుమతులతో పాటు ఎనిమిది కథలకు రూ. 1,000 చొప్పున ప్రోత్సాహక బహుమతి, సాధారణ ప్రచురణకు స్వీకరించిన ప్రతి కథకు జాగృతి పారితోషికం ఉంటాయి.
3. కథ నిడివి 1500 పదాలకు మించరాదు. ఒక రచయిత 3 కథలకు మించి పంపరాదు.
4. కథ తన స్వంతమేనని, అనువాదం, అనుసరణ కాదని, భాగుల్లోనూ, వెబ్ పత్రికల్లోనూ మరెక్కడా ప్రచురితం, ప్రసారం కాలేదని; పరిశీలనలో లేదని విడిగా హామీపత్రం జతచేయాలి. హామీపత్రంలో రచయిత పేరు, చిరునామా, ఇ-మెయిల్ ఐడి, ఫోన్ నంబర్ తప్పక రాయండి. కథ రాసిన పుటలలో ఎక్కడా రచయిత పేరు గానీ, ఇతర వివరాలేవి ఉండరాదు.
5. దీపావళి సంచిక నుంచి ఆరంభించి, వరుసగా ఈ కథలను ప్రచురిస్తాం.
6. కథలను తెలుగులో అను లేదా యూనికోడ్ ఫాంట్‌లో డిటిపి చేసి jagriticompetition@gmail.com కు మెయిల్ చేయాలి. చేతి రాత అందంగా, న్యాయనిర్ణేతలకు అర్థమయ్యేలా ఉంటే స్కాన్ చేసి పంపినా పరవాలేదు. కొట్టివేతలు ఉన్నా సరిగా స్కాన్ చేయకున్నా పోటీకి తీసుకోలేం.
7. కథను పోస్టు లేదా కొరియర్ ద్వారా పంపాలనుకుంటే 'కథల పోటీ' జాగృతి వారపత్రిక, 3-4-228/4/1, జాగృతి భవన్, కాచిగూడ, హైదరాబాద్-500027 కు పంపావచ్చు. జాగృతికి కథల్ని చేర్చే బాధ్యత రచయితలదే.
8. కథల ఎంపికలో ఉత్తర, ప్రత్యుత్తరాలకు తావులేదు. సంపాదకునిదే అంతిమ నిర్ణయం.

కథలు జాగృతికి చేరడానికి చివరి తేదీ : 21 సెప్టెంబర్, 2022

Printed & Published by **Nagol Sreenivas Reddy** on behalf of **Jagriti Prakashan Trust** and printed at Kala Jyothi Process Ltd, CFC 1&2, Raviryala, Maheswaram, Rangareddy - 501 359. And published at Jagriti Bhavan, 3-4-228/4/1, Lingampalli, Kachiguda, Hyderabad - 500 027.

Editor : Dr. Goparaju Narayana Rao.

సర్క్యులేషన్ వివరాలు, ఫిర్యాదులు, వ్యాపార ప్రకటనల వివరాల కోసం
(ఉ॥ 11 నుండి సా॥ 6 గంటల మధ్య) సంప్రదించండి.

జి. తుకారాం సర్క్యులేషన్ మేనేజర్ 040-27561453/9959997013

జాగృతి చందా - సూచనలు

5 సం॥ల చందా రూ.3000, సంవత్సర చందా రూ.650, విడి ప్రతి రూ.15

- ◆ అద్రుసలో పేరు, ఇంటి నెం., గ్రామం, మండలం, జిల్లా, పిన్ కోడ్, మొబైల్ నెం. సమగ్రంగా ఉండాలి. లేకుంటే కంప్యూటర్ ఆమోదించదు.
- ◆ తాత్కాలిక రసీదు చేరిన 15 రోజుల తర్వాత చందా నెం., ప్రారంభ తేదీ వివరాలు మీకు ఎన్.ఎం.ఎస్. చేస్తాం. ఆ వెంటనే సంచిత కూడా అందుతుంది. మీరు చందా నెం. నోట్ చేసుకోవాలి.
- ◆ పత్రిక అందకపోతే వెంటనే సంప్రదించగలరు. చిరునామా మారితే కార్యాలయానికి విధిగా తెలపండి.

చందా కట్టించే వారికి సూచనలు :

- ◆ చందాలు వసూలు చేసే పంపేవారు తమ పూర్తిపేరు, సెల్ నెం. రాయాలి.
- ◆ రసీదుపై చందాదారుని పూర్తి చిరునామా, పిన్ కోడ్, సెల్ నెం., ఈమెయిల్ ఉండాలి. వివరాలు jagritiweeklysub@gmail.comకు మెయిల్ చేయాలి.
- ◆ ఆన్లైన్/చెక్ ద్వారా కూడా చెల్లించవచ్చు. డబ్బు పంపాక 040-27561453/ 9959997013 సంబంధకు తెలియజేయాలి.
- ◆ మరిన్ని వివరాలకు చందాపుస్తకంలో మొదటి రసీదు వెనుక చూడగలరు.

చందా పంపవలసిన చిరునామా :

- ◆ 3-4-228/4/1, కాచిగూడ, హైదరాబాద్-500 027.

జాగృతి బ్యాంకు ఖాతా వివరాలు :

- ◆ A/c Name & No. Jagriti Prakashan Trust, 920010061405325, Axis Bank, Kothapet Branch. IFSC : UTIB0002157, PAN : AAATJ3829L
- ◆ చెక్కు డిడిపై Jagriti Prakashan Trust అని ఆంగ్లంలో రాయాలి.

సంపాదక మండలితో సంప్రదింపుల కోసం

(ఉ॥ 11 నుండి సా॥ 6 గంటల మధ్య)

కె. దుర్గారెడ్డి అసోసియేట్ ఎడిటర్
కె. హరీష్ సబ్ ఎడిటర్ **9959991304**

డిజైనర్లు : సిహెచ్. కుమార్, ఎం. అనిత

ప్రేరణదాయమైన మార్గదర్శకత్వం లోపిస్తే ఏ దేశానికైనా భవిష్యత్తు అంధకారబంధురమే. మన ఘన చరిత్ర, గొప్ప నేత, గొప్ప ఆశయం, భవిష్యత్తు మీద అచంచల విశ్వాసం ఏదైనా ఆ ప్రేరణకు కేంద్ర బిందువులే. కానీ కొన్నేళ్లుగా వితండవాదాలూ, విద్వంసక ఆలోచనలూ పుట్టుకొచ్చి సమాజాన్ని పెడతోవ వట్టించేందుకే పనిచేస్తున్నాయి. మన చరిత్రతో మనకేమీ బంధం అక్కరలేదనే వారు కొందరు. దేశ ఐక్యత, దేశభక్తి వంటి జాతీయ నడవగలిగే లక్షణాలు ఉన్న నేత, జాతీయ నాయకుడు అవతరించడం ఇష్టంలేని దుష్టబుద్ధులూ చాలామందే కనిపిస్తున్నారు. భవిష్యత్తుకు చెప్పే నిర్వచనాలను నిరాశతో తడుపుతున్నది వీళ్లే. ఇలాంటి వాతావరణంతో ప్రస్తుత కేంద్ర ప్రభుత్వం పెద్ద పోరాటమే చేస్తున్నది. అందుకు ఆ ప్రభుత్వానికి ఉన్న ఆయుధం సిద్ధాంతమే. అది ఆ ప్రభుత్వం వెనుక ఉన్న పార్టీదే. పేరుకు భారతీయులైనవారే కాదు, విదేశీయులు సహా ఎవరెన్ని కుతంత్రాలు పన్నినా ఈ దేశం పరమ వైభవస్థితిని దర్శించడం తథ్యమని ప్రధాని నరేంద్ర మోదీ నిర్బుద్ధంగా చెప్పారు. 75వ స్వాతంత్ర్య దిన వేడుకల సందర్భంగా, అజాది కా అమృత మహోత్సవాల స్ఫూర్తితో తొమ్మిదోసారి ఎర్రకోట మీద నుంచి ప్రధాని ఇచ్చిన మహోపన్యాసం సారం ఇదే.

ఈ ఆగస్ట్ 15 మరొక చరిత్రాత్మక కోణాన్ని సంతరించుకుంది. ఆగస్ట్ 13, 14 తేదీలలో హర్ ఘర్ తిరంగా పేరుతో ప్రతి ఇంటి మీద మువ్వన్నెల పతాకం ఎగరాలని ప్రధాని ఆకాంక్షించారు. దేశవాసులు సానుకూలంగా స్పందించారు కూడా. సిద్ధాంతాలు వేరు కావచ్చు. ఆలోచనలు వేరు కావచ్చు. అచారాలూ, మతాలూ వేరు కావచ్చు. కానీ మన స్వాతంత్ర్య సమరంలోని ముఖ్య ఘట్టాలు ఏ జెండా స్ఫూర్తితో జరిగాయో, ఆ జెండా కిందనయినా నేటి భారతీయులంతా నిలబడదాం, ఐక్యతను చాటుదాం అన్నదే ప్రధాని ఆశయంలా కనిపిస్తుంది. ముమ్మాటికీ ఇదొక అద్భుత ఆలోచన. దేశ ఐక్యత జీవన విధానంతో సాధ్యమవుతుంది. ఆ జీవన విధానానికి ప్రతీక జాతీయ జెండా. స్వతంత్ర దేశం కోసం పోరాడిన భారతీయులంతా భుజాన వేసుకున్నది

శాలివాహన 1944 శ్రీ శుభకృత్ శ్రావణ బహుళ ఏకాదశి

ముఖపత్ర కథనం
మన్యంలో మహోదయం

లోపలి పేజీలలో...

అంతర్జాతీయం
గల్గింది..

తోక ముడిచిన చైనా

ధారావాహిక నవల

లంబసింగి రోడ్డు

- డా॥ గోపరాజు నారాయణరావు

జాగృతి

సంపాదకీయం

ఈ జెండానే.

దాదాపు 80 నిమిషాల ఆ ప్రేరణాత్మక ఉపన్యాసంలో ప్రధాని ఐదు ప్రతిజ్ఞలు తీసుకోవాలన్న ఆకాంక్షను వ్యక్తంచేశారు. అవే పంచ ప్రాణాలు. మరొక పాతిక సంవత్సరాలకు పందేళ్ల మైలురాయిని చేరుకుంటున్న స్వతంత్ర భారతావని ప్రపంచ పటంలో ఎంతటి సమున్నత స్థానంలో నిలబడాలో, దేశవాసులు నిలపాలో ఆయన ఒక కల్పన చేశారు. అందులో ఒకటో ప్రాణం వికసిత భారత్. అంటే పరిపూర్ణంగా అభివృద్ధి చెందిన భారత్ కోసం స్పష్టించడం. సమున్నత ఆశయాలతో నిశ్చయాలతో సాగిపోవడం, భారత అభివృద్ధికి

ఈ ఆగస్ట్ 15

కట్టుబడడం. రెండు- ఏ రూపంలోని బానిసత్వమైనా దాని నుంచి విముక్తం కావడం. మూడు మన ఘన గతం పట్ల గర్వించడం. నాలుగు ఐక్యత, సంఘీభావం, ఒకే భారతదేశం అత్యుత్తమ భారతదేశం కోసం పాటు పడడం. ఐదో ప్రతిజ్ఞ - పౌరులు బాధ్యతలను గుర్తెరగడం. పీఎం, సీఎంలు ఎవరైనా మొదట పౌరులుగా తమ విధులను సత్యనిష్ఠతో పాటించడం. వచ్చే పాతిక సంవత్సరాలలో దేశం అగ్రరాజ్యంగా ఎదగాలన్న ఆకాంక్షకు ఐదో ప్రతిజ్ఞ పెద్ద ప్రాణశక్తి. ప్రధాని తనదైన శైలిలో గాంధీజీ మొదలు అల్లూరి వరకు సమరయోధులను స్మరించుకోవడం శ్లాఘనీయం.

ఈ దేశానికి పట్టిన కుటుంబ పాలన జాడ్యం వదిలిపోవాలని మోదీ కోరుకోవడంలో ప్రజాస్వామ్య సంక్షేమమే ఉంది. దీనికి కొన్ని పార్టీలు ఎందుకు భుజాలు తడుముకున్నాయో అర్థం కాదు. అవినీతి పంకిలం నుంచి బయట

పడాలని, ఆ బురదలో దొర్లి వచ్చిన వారిని వెనకేసుకొచ్చే జబ్బును తగ్గించుకోవాలని కోరినా కూడా కొందరు ఎందుకు రుసరుస లాడారో అంతుపట్టదు. ఎర్రకోట దగ్గర చేసే సైనిక వందనంలో ఈసారి అన్నీ దేశంలో తయారైన తుపాకులనే ఉపయోగించారని ప్రధాని చెప్పడం స్వాగతించదగిన అంశమే. కానీ అందుకు ఏడున్నర దశాబ్దాలు ఎందుకు పట్టిందో దేశాన్ని అర్థశతాబ్దం పాలించిన కుటుంబ పార్టీ, పంచకూళ్ల కషాయాల వంటి కూటములు ఆలోచిస్తే మంచిది.

నా దేశం పురోగమన దిశలో ఉండాలని కోరుకోవడం ఏ పౌరునికైనా ప్రథమ కర్తవ్యమే అవుతుంది. ఇలాంటి సమున్నత ఆలోచన అంకురించి, దానిని ఆచరణలోకి తీసుకురావాలంటే మొదటిగా జరగవలసింది- వలసవాదం మిగిల్చిన బానిస బుద్ధి నుంచి బయటపడడం. ఏడున్నర దశాబ్దాలు గడచిపోయినా ఇప్పటికీ వలసవాదం నీలినీడలు చాలామంది భారతీయుల మెదళ్లతో క్రిడిస్తూనే ఉన్నాయి. మనదైన చింతనతో దేశం ముందుకు వెళ్లడానికి ఆ బుద్ధులు సహకరించవు. జాతినంతా కలిపి ఉంచే జాతీయవాదాన్ని ఇవి పరిహాసం చేస్తుంటాయి. దానికి వక్రభాష్యాలు వెలగబెడుతూ ఉంటాయి. చరిత్రను అవమానపరుస్తాయి. సంస్కృతిని విచ్ఛిన్నం చేయడమే ధ్యేయంగా ఉంటాయి. వలసవాదం నుంచే కాదు, దేశ ఐక్యతకూ, ఎదుగుదలకూ అంతకు మించి ప్రతిబంధకాలుగా తయారైన విదేశీ సిద్ధాంతాలు, విషతుల్యమైన వాటి ప్రభావాల నుంచి విముక్తి కావడం కూడా తక్షణ కర్తవ్యమే. భారతీయులు భారతీయులుగా ఆలోచించే సంస్కృతిని అంకురింప చేయడానికి ప్రధాని చేసిన ప్రయత్నం అభినందించదగినది. ఈ సమయంలో ఒక హిందీ న్యూస్ చానల్ ఇటీవల చేసిన సర్వే గురించి ఇక్కడ ప్రస్తావించడం అప్రస్తుతం కాదు. ఈ ఏడున్నర దశాబ్దాల స్వతంత్ర భారత చరిత్రలో అత్యంత ప్రజాదరణ కలిగిన ప్రధానిగా ఖ్యాతి గడించిన వారు నరేంద్ర మోదీయేనని ఆ సర్వే తేల్చింది. తరువాతి స్థానంలో అటల్ బిహారీ వాజపేయి నిలిచారు. ఈ ఇద్దరూ బీజేపీ దేశానికి ఇచ్చిన ప్రధానులే.

22 ఆగస్ట్ 2022, సోమవారం

అసతో మా సర్గమయ తమసో మా జ్యోతిర్గమయ మృత్యోర్నా అమృతంగమయ - బృహదారణ్యకోపనిషత్

జాతీయం
మరోసారి రంగు
మార్చిన 'ఊసరవెల్లి'

25తో

కథ

అపురూప గురుదక్షిణ

- కడియాల ప్రభాకరరావు

32తో

మహిళ
సు'రుచిర'
రాయబారి కంబోజ్

38తో

ప్రత్యేక వ్యాసం

'ప్రకృతి' దేవుడికి ప్రణతులు

40తో

స్వాతంత్ర్య వజ్రోత్సవాల వేళా రాజకీయాలే.. (తెలంగాణ)	-	14
ముఖ్యమంత్రి స్వోత్సర్వ - ఆత్మ సంతుష్టికరణ (ఆంధ్రప్రదేశ్)	-	16
అధ్యాత్మికం	-	18
త్యాగమూర్తుల ఆశయ సాధనకు పునరంకితం కావాలి	-	23
సంక్షుభిత సమయంలో.. (లోలకం)	-	28
ఆ బలిదానాలకు వందనం (చరిత్రపుటలు)	-	30
ముందు తరాల తప్పు.. మూలాలకు ముప్పు	-	35

సంతాన ప్రదాయిని 'పోలాల' (ప్రత్యేక వ్యాసం)	-	42
భారత బ్యాడ్మింటన్ యువతెరటం (క్రీడ)	-	43
వార్తా విశేషాలు	-	44
బాలజాగృతి	-	46
వారఫలాలు	-	48
పదరసం	-	49
కృష్ణ తత్వాన్ని చాటిన 'కార్తికేయ-2' (సినిమా)	-	50

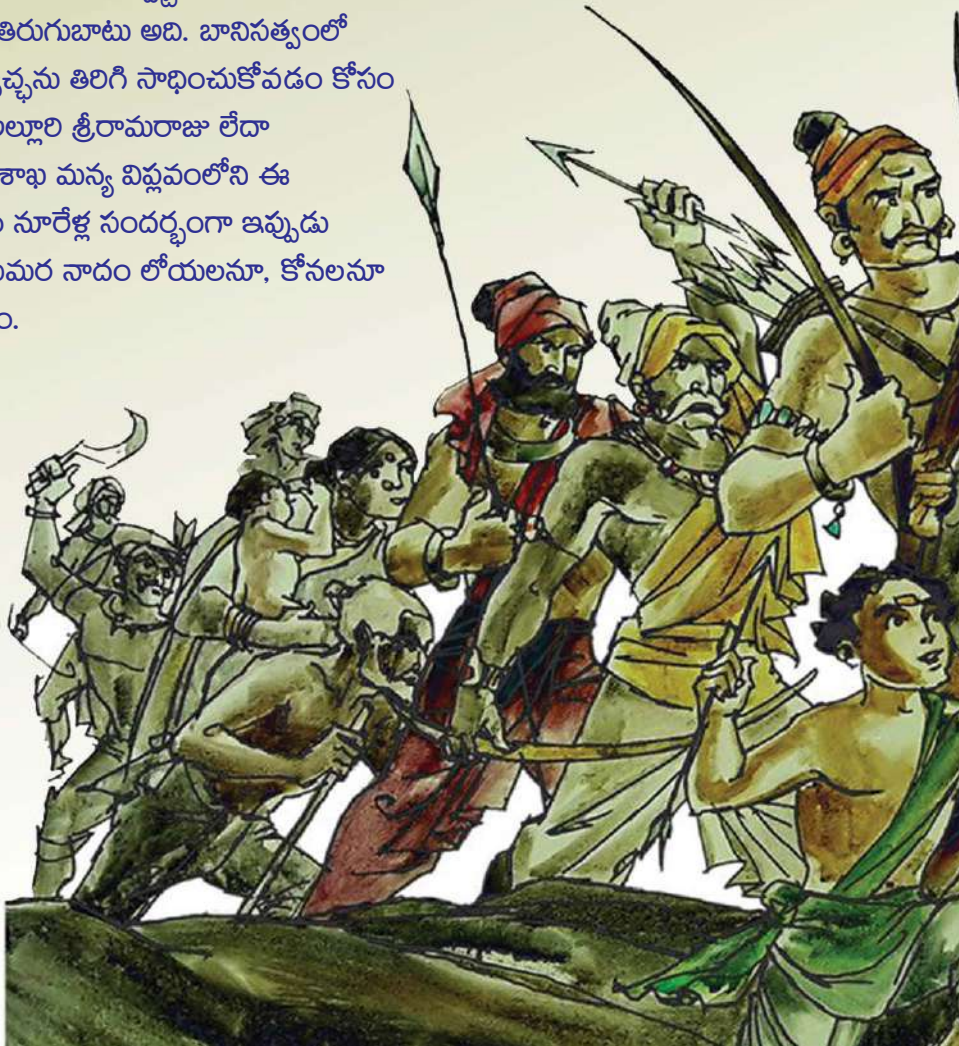
మన్యం

వలస పాలన లేదా సామ్రాజ్యవాదపు విషపుగోళ్లు ఒక వర్గం ఆత్మ విచ్ఛిత్తితోనే తృప్తిపడవు. అవి ధ్వంసం చేసేది- మొత్తం జాతి ఆత్మను. ఆ జాతి గతం మీద, ఆ గతంలోని వారి ఔన్నత్యం మీద, వారి సృజన పైన, మేధస్సు మీద కూడా ముసుగు కప్పుతుంది. వర్తమానతరాన్ని అంధకారంలో ఉంచుతుంది. వాళ్ల ఆభివృద్ధి కోసం నీ మతం, నీ జీవన విధానం, నీ విద్యావిధానం, నీ చింతనాధోరణి, నీవు ఆరాధించే పురాణాలు, నిన్నటి దాకా నిన్ను నడిపించిన చరిత్ర... సర్వం అనాగరికమైనవని ముద్ర వేస్తుంది. వలస వాదం లక్ష్యం జాతిని బానిసత్వంలోకి నెట్టివేయడం. దీనిని భారతీయ కోణం నుంచి అర్థం చేసుకుని బ్రిటిష్ పాలన మీద సాగించినదే మన స్వాతంత్ర్య పోరాటం. మైదానాలలో మధ్య తరగతి విద్యావంతులకు కొంచెం ఆలస్యంగానే ఈ వాస్తవం అనుభవానికి వచ్చింది. కానీ, అడవితల్లి ఒడిలో నిష్కల్తాషంగా పెరిగిన గిరిజనం మాత్రం వలసవాదం మాయలో ఎప్పుడూ పడలేదు. 1768 నుంచి 1922 వరకు దాదాపు 155 ఏళ్లు సాగిన భారత గిరిజన పోరాటాలన్నీ ఇదే విషయాన్ని రుజువు చేస్తున్నాయి. ఆంగ్లేయుల అణచివేత మీద దాదాపు ఆఖరిది అనదగిన విశాఖ మన్య విప్లవంలో అలాంటి ఆత్మగౌరవ జాడ సుస్పష్టం. అడవికీ, అడవి జడ్డకీ మధ్య గోడలై నిలిచిన చట్టాల మీద తిరుగుబాటు అది. బానిసత్వంలో కూరుకుపోతున్న గిరిపుత్రులు తమదైన స్వేచ్ఛను తిరిగి సాధించుకోవడం కోసం ఒక స్పృహతో రంగిలించిన అలజడి అది. అల్లూరి శ్రీరామరాజు లేదా సీతారామరాజు నాయకత్వంలో సాగిన విశాఖ మన్య విప్లవంలోని ఈ కోణాలను ఆ మహాన్నత చారిత్రక ఘట్టం నూరేళ్ల సందర్భంగా ఇప్పుడు మననం చేసుకుందాం. భారత స్వరాజ్య సమర నాదం లోయలనూ, కోనలనూ కొండగాలిలా తాకిన వాస్తవాన్ని గమనిద్దాం.

విశాఖ మన్యానికి లేదా రంప లోయకూ తిరుగుబాటు కొత్త కాదు. 18వ శతాబ్దం ఆఖరి రోజుల నుంచి అక్కడ అలజడులు కనిపిస్తాయి. శాంతభూపతి, ద్వారబంధాల చంద్రయ్య, రేకపల్లి అంబులరెడ్డి, కారం తమ్మనదొర వంటి ఎందరో అక్కడ తిరుగుబాట్లు చేశారు. ఆ పోరాటాలన్నీ స్వయంపాలన ధ్యేయంగా సాగినవే. ఈ లక్షణాన్ని పరిపూర్ణంగా ప్రతిబింబించిదే 1922-24 నాటి మన్య విప్లవం. దీనికి ముందు జరిగిన మన్య విప్లవాలు సహో, దేశం నలుమూలలా జరిగిన గిరిజన పోరాటాలకీ ఉన్న తేడా అవి స్థానిక సమస్యల మీద, గిరిజనుల హక్కుల కోసం జరిగినట్టు కనిపిస్తాయి. వాటి ధ్యేయం స్వయం పాలన. పోలీసు రాజ్యం మీద ఆగ్రహం. ఆ ఉద్యమాలలో నాయకులు, వారి వెంట నడిచిన వారు అంతా గిరిజనులు. కానీ మన్య విప్లవంలో నాయకుడు మైదాన ప్రాంతం నుంచి వచ్చిన అల్లూరి శ్రీరామరాజు. ఆయనను విశాఖ మన్య ప్రజలు అనుసరించారు.

అంకురార్పణ

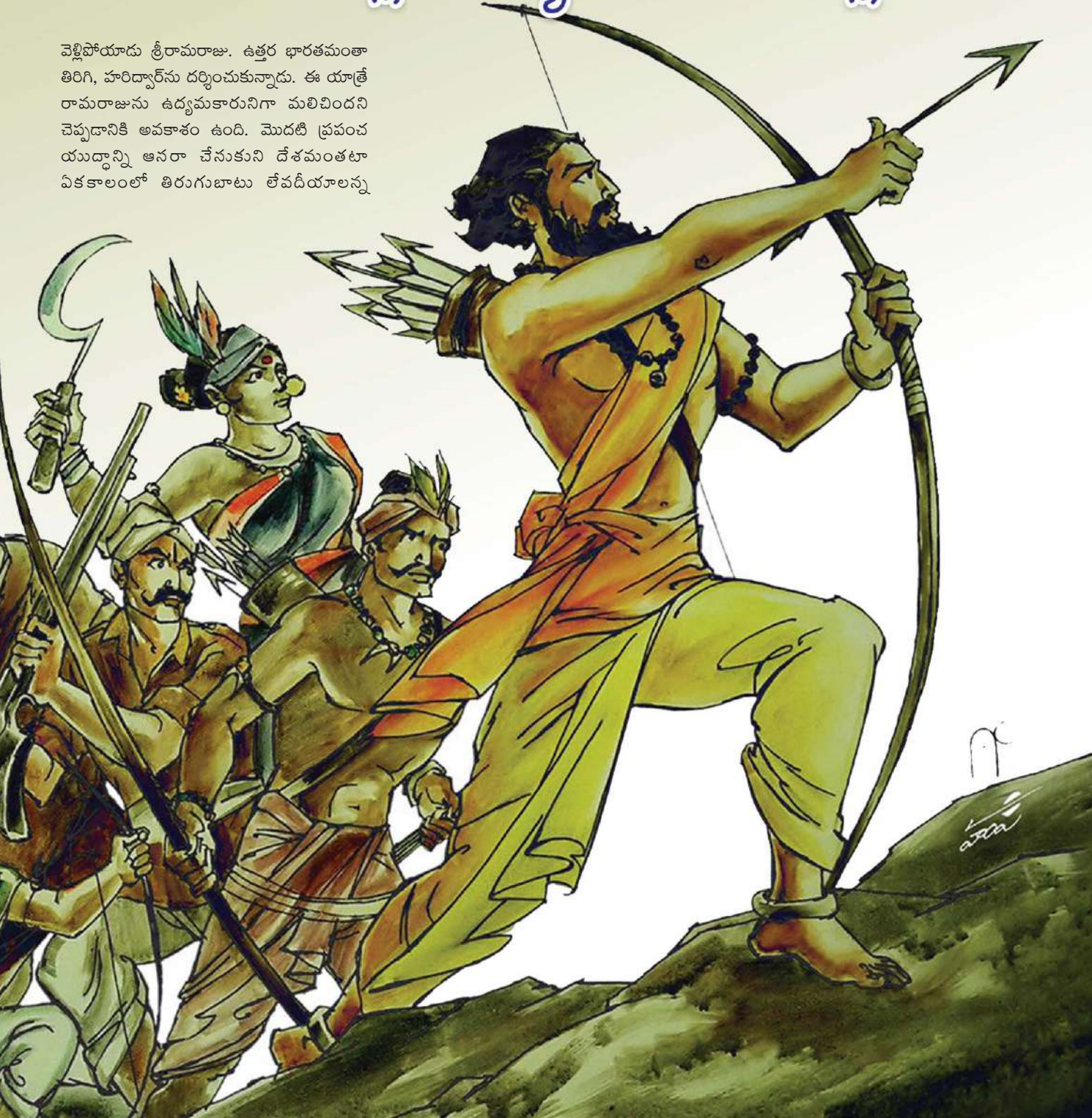
శ్రీరామరాజు (జూలై 4, 1897-మే 7, 1924) కుటుంబంతో కలసి కొద్దికాలం తునిలో ఉన్నారు. ఇంగ్లీష్ చదువులు చదివి ఉద్యోగం సంపాదించమని పోరుతున్న తల్లితో కొలువులో చేరతానని చెప్పి కొంత డబ్బు తీసుకుని 1915లో తల్లి నుంచి దూరంగా

లోక మహాశదయుర

అల్లూరి ఉద్యమానికి నూరేళ్లు

వెళ్లిపోయాడు శ్రీరామరాజు. ఉత్తర భారతమంతా తిరిగి, హరిద్వార్‌ను దర్శించుకున్నాడు. ఈ యాత్రే రామరాజును ఉద్యమకారునిగా మలిచిందని చెప్పడానికి అవకాశం ఉంది. మొదటి ప్రపంచ యుద్ధాన్ని ఆనరా చేసుకుని దేశమంతటా ఏకకాలంలో తిరుగుబాటు లేవదీయాలన్న

యోచనలో గదర్ పార్టీ సన్మాహులు చేసిన కాలమది. దీనినే హిందూ-జర్మన్ కుట్ర అంటారు. రామరాజు యుద్ధపు రోజులలో యుద్ధం నేర్చుకున్నాడని 'మెయిల్' పత్రిక రాసిందని 'శ్రీ అల్లూరి సీతారామ రాజు ప్రశంస' పుస్తకంలో (రామరాజు జీవితం మీద వచ్చిన తొలి రచన, 1925) భమిటిపాటి సత్య నారాయణ రాశారు. ఆ వార్తను ఎవరు నమ్మినా సమ్మకున్నా యుద్ధం చెయ్యాలంటే ఆంధ్రులకు పెద్ద తర్ఫీదు అవసరం లేదని అంటారు రచయిత. అలాగే రామరాజుకు జాతీయ కాంగ్రెస్ అతిరథుడు మహారథుల దర్శన భాగ్యం కలగజేసినది కూడా ఈ యాత్రనేని పిస్తుంది. కృష్ణదేవిపేటలో ఉండగా రామరాజు వద్ద కావ్యాలు, హిందీ నేర్చుకున్న చిటికెల దాలినాయుడు ఆయన మీద రాసిన ఒక పుస్తకంలో, ఆ యాత్రలోనే రామరాజు కలకత్తా వెళ్లి సురేంద్రనాథ్ బెనర్జీని

ఆధ్యాత్మిక జీవితమే. అలాంటి సమయంలో ఆధ్యాత్మిక చింతనతోపాటు ఆయుధం స్వీకరించ వలసి వచ్చింది. ఉద్యమం ప్రారంభించడానికి రెండు మూడు ప్రధాన కారణాలు కనిపిస్తాయి.

సహాయ నిరాకరణోద్యమం నిలిపివేత

తాను తిలక్ మహారాజ్ ను అభిమానిస్తానని ఒక సందర్భంలో రామరాజు చెప్పినట్లు చిటికెల దాలినాయుడు రాసిన పుస్తకంలో కనిపిస్తుంది. 1920లో గాంధీజీ సహాయ నిరాకరణోద్యమానికి పిలుపునిచ్చారు. తన ఉద్యమాన్ని విజయవంతం చేస్తే 'ఒక్క ఏడాదిలోనే స్వాతంత్ర్యం' అన్న లక్ష్యాన్ని కూడా ఆయన చూపించారు. దేశంలో ఉవ్వెత్తున స్వరాజ్య కాంక్ష వెల్లువెత్తింది. నర్సీపట్నం ప్రాంత జాతీయ కాంగ్రెస్ కార్యకర్తలు కృష్ణదేవిపేట వంటి చోట్ల కూడా సహాయ నిరాకరణోద్యమ ఉద్దేశాలను ప్రచారం

ప్రభుత్వం మన్యంలో రోడ్ల నిర్మాణం మొదలు పెట్టింది. గూడెం డిప్యూటీ తహసీల్దార్ అల్ఫ్ బాస్టియన్ బినామీ పేర్లతో కాంట్రాక్టు తీసుకుని, మన్యంలో ముసనబులు, ముఠాదారులను బెదిరించి గిరిజనులను వనికి రప్పించి కూలి ఇవ్వక వేధించేవాడు. భారతదేశ చరిత్రలో ఆ రోడ్ల నిర్మాణం అమానుష ఘట్టం. ఆ చరిత్ర ఎంత విషాదమో నాటి మన్యం డాక్టర్ తేతలి సత్యనారాయణమూర్తి తన డైరీలో రాసుకున్నారని యర్రమిల్లి నరసింహారావు తన పుస్తకంలో గుర్తు చేశారు. బాస్టియన్ కు రోడ్డు ఓవర్నియర్ సంతానం పిజ్జి తోడయ్యాడు. నిజానికి అడవిబిడ్డలకు అడవిలో ప్రవేశం నిషేధించిన చట్టాలతో కూలీలుగా మారిపోయారు. ఇలాంటి సమయంలో పెద్దవలస మాజీ ముఠాదారు కంకిపాటి బాలయ్యపదాలు (ఎండు పదాలు), బట్టిపనుకుల ముసనబు గాం గంతన్న దొర, అతని సోదరుడు గాం మల్లు దొర, కొండసంతలలో కూలి చేసుకుని బతుకుతున్న గోకిరి ఎర్రేసు, బొంకుల మోదిగాడు, సంకోజు ముక్కడు, కర్ల కణ్ణిగాడు వంటివారు 1922 జనవరిలో రామరాజు దగ్గరకు వచ్చి గోడు వినిపించుకున్నారు. దానితో శ్రీరామరాజు బాస్టియన్ మీద పై అధికారులకు ఫిర్యాదు రాశారు. ఫలితం- రామరాజు మన్యంలో సహాయ నిరాకరణ ఆరంభించాడంటూ ఆ జనవరి 29న ఏజెన్సీ కమిషనర్ స్వెయిన్ విచారణ జరిపాడు. ఫిబ్రవరి 1-5 మధ్య పరిణామాలు వేగంగా జరిగిపోయాయి. ఆ ఒకటో తేదీన సహాయ నిరాకరణను తీవ్రం చేస్తున్నట్లు గాంధీజీ ప్రకటించారు. దేశం నిండా తొలిసారి గొప్ప ఉద్యమ స్పృహ నెలకొంది. మూడో తేదీన ఇక్కడ రామరాజును పొలిటికల్ సెన్సెట్టిగా భావించి నర్సీపట్నం జైలులో ఉంచారు. ఆ ఫిబ్రవరి 5న చౌరీచౌరా ఉదంతంతో గాంధీజీ తాను ఇచ్చిన సహాయ నిరాకరణ పిలుపును ఉపసంహరించు కున్నారు. తాను చెప్పిన వంధాలో ఉద్యమిస్తే సంవత్సరంలోనే స్వాతంత్ర్యం తథ్యమన్న గాంధీజీ మాట దీనితో భగ్నమైంది. గాంధీజీ ఆకస్మిక, ఏకపక్ష నిర్ణయం ఎంతో ఆవేశంతో, ఆశతో ఉన్న దేశ యువతను ఇతర వంధాలవైపు అడుగులు వేయించింది. అలాంటి వారిలో రామరాజు కూడా ఒకరు. నర్సీపట్నంలో పదహారు రోజులు ఉంచిన తరువాత పోలవరం డిప్యూటీ తహసీల్దార్ ఫజులుల్లా ఖాన్ (రాజు పినతండ్రి రామచంద్రరాజు స్నేహితుడు) రామరాజుకు పైడిపుట్ట వద్ద యాభయ్ ఎకరాల పొలం ఇచ్చి, దుచ్చెర్లి ముఠాదారు చెక్కా లింగన్న దొర అజమాయిషీలో ఉంచారు. అక్కడ నుంచే నేపాల్ యాత్ర కోసం అనుమతి తీసుకుని మన్యంలో ఉద్యమ నిర్మాణం చేపట్టాడాయన.

మన్యవాసులలో అప్పటికే రాజు పట్ల ఆరాధనా భావం ఉంది. వారి ఆగ్రహాన్ని, ఉద్యమ దృష్టిని

కలుసుకున్నట్లు చెప్పారు. ఆ ఇద్దరి మధ్య జరిగిన సంభాషణ కూడా ఆ అముద్రిత రచనలో ఇచ్చారు. ఈ యాత్ర నుంచి ఆయన విశాఖ మన్యం చేరుకున్నారు.

కృష్ణదేవిపేటకు రామరాజు

అల్లూరి ఉద్యమ జీవితానికి ఊయల వంటిది కృష్ణదేవిపేట. ఇది విశాఖ మన్యానికి గుమ్మం వంటి గ్రామం. జూలై 24, 1917న శ్రీరామరాజు దేశ పర్యటనలో భాగంగానే ఆ ఊరు చేరుకున్నాడు. ఆ ఊరు ఆయనను ఒక యతిలా చూసింది. ఊరి పెద్ద చిటికెల భాస్కరనాయుడు ఆశ్రయం ఇచ్చాడు. రామరాజు కోరిక మేరకు గ్రామస్థులు నీలకంఠేశ్వర స్వామి ఆలయానికి దగ్గరగా చిక్కాగడ్డ అనే చోట ఒక పూరిపాక నిర్మించి ఇచ్చారు. అక్కడికి రామరాజు తల్లి సూర్యనారాయణమ్మ, తమ్ముడు సత్యనారాయణ రాజు కూడా వచ్చారు. ఆ ప్రాంతానికి భక్తితో శ్రీరామ విజయనగరం అన్న పేరు పెట్టారు. ఆ గ్రామంలోను, పక్కనే ఉన్న కొంగసింగి వంటి గ్రామాలలోను రామరాజు మండల దీక్షలు నిర్వహించారు. అంతా

చేశారు. 1921లో రామరాజు కాలినడకన నాసికా త్రయంబకం వెళ్లారు. అక్కడ సావర్కర్ సోదరుల అభినవ్ భారత్ విప్లవ సంస్థ ప్రభావం ఉంది. నాసిక్ నుంచి తిరిగి కృష్ణదేవిపేట రాగానే అధికారులు ఆయనపై దృష్టి పెట్టారు. నిజానికి అప్పటికే రామరాజు మన్యవాసులతో సాహచర్యం నెరపుతూ కొన్ని సంస్కరణలు తెచ్చాడు. అందులో మధ్యపాన నిషేధం ఒకటి. పంచాయతీలు ఏర్పాటు చేయడం, కోర్టులను బహిష్కరించాలని చెప్పడం కూడా చేశారాయన. ఇవన్నీ సహాయ నిరాకరణ ఉద్యమంలో అంశాలే. దీనితో రామరాజును నాన్ కో ఆపరేటర్ గా అనుమానించడం మరింత ఎక్కువయింది. అప్పుడే, 1922 జనవరిలో రామరాజును ఇంకా బలంగా అనుమానించడానికి అవకాశం ఉన్న మరొక ఘటన జరిగింది.

మన్యం పెద్దల రాక

మొదటి ప్రపంచ యుద్ధం తరువాత వచ్చిన కరవు నివారణ కోసం ప్రభుత్వం ఉపాధి కల్పన పనులు ఆరంభించింది. ఆ మిషన్ లో బ్రిటిష్

విస్తృతం చేసి, ఏకం చేసి ఉద్యమించాలని ఆయన భావించారు. గెరిల్లా యుద్ధ రీతిని ఎంచుకున్నారు. ఈ వ్యూహాలను ఆయన ఉత్తర భారతయాత్రలో ఉండగా నేర్చుకుని ఉండాలని నాటి పోలీసు యంత్రాంగం అనుమానించడం విశేషం. మన్య ప్రజల సంప్రదాయిక ఆయుధాలు, ఆధునిక ఆయుధాలతో ఉద్యమం జరగాలన్నదే రామరాజు వ్యూహం. మన్య విప్లవ ధ్యేయం, ఈ విప్లవానికి మైదాన ప్రాంతంలోని జాతీయ కాంగ్రెస్ ఉద్యమానికి మధ్య ఉండవలసిన బంధం వంటి అంశాలలో రామరాజుకు స్పష్టత ఉంది.

చింతపల్లి దాడి

గెరిల్లా పోరుకు మొదట ఆయుధాలు కావాలి. ఇందుకోసం మన్యంలోని పోలీస్ స్టేషన్లను ఆయన ఎంచుకున్నారు. వలస పాలకుల తుపాకులను గుంజుకుని వాళ్ల మీదే ఎక్కుపెట్టడం రామరాజు వ్యూహం. ఉద్యమ ప్రారంభ సూచకంగా ఆగస్ట్ 19, 1922న రామరాజు శబరి కొండ మీద రాజరాజేశ్వరి అమ్మవారికి రుద్రాభిషేకం చేశారు. ఎండు పదాలు, గంతన్న, రామరాజు-మల్లు నాయకత్వాలలో మూడు దళాలు ఏర్పాటు చేశారు. ఆ ఆగస్ట్ 22 పట్టపగలు మొదట చింతపల్లి పోలీస్ స్టేషన్ మీద దాడి చేశారు- దాదాపు మూడు వందల మంది. దారిలో కనిపించిన చింతపల్లి ఎస్ఐ ఈరెన అప్పలస్వామినాయుడుకి సంగతి చెప్పి మరీ దాడి చేశారు. 11 తుపాకులు దొరికాయి. ఈ ఆయుధాలు తీసుకు వెళుతున్నానని ఒక లేఖ రాసి మరీ వెళ్లారు రామరాజు. నిజానికి చింతపల్లి స్టేషన్ మీద దాడితోనే రామరాజు ఉద్యమ తత్వం తెలుస్తుంది. ఉద్యమకారుల చేత 'వందేమాతరం-మనదే రాజ్యం' అంటూ, 'గాంధీజీకి జై' అంటూ రామరాజు నినాదాలు చేయించారు. ఇంతకీ రామరాజు చింతపల్లి స్టేషన్నే తొలిదాడికి ఎందుకు ఎంచుకున్నట్లు? బాన్స్టయన్ మన్యవాసులను చీల్చివెండదాడి దౌనూరు- లంబసింగి- చింతపల్లి రోడ్డునే నిర్మించాడు. దోపిడికి చింతపల్లి పోలీస్ స్టేషన్ ఎంపిక దానికి సమాధానం కావచ్చు. తూర్పు

మల్లు దొర

కనుమలలో ఆ ఘట్టం కొత్త ఉపోదయమే.

కృష్ణదేవిపేట, రాజవొమ్మంగి స్టేషన్ల మీద..

ఆగస్ట్ 23న కృష్ణదేవిపేట పోలీస్ స్టేషన్ మీద దాడి జరిగింది. అంటే రామరాజు మొదట ఆశ్రయం పొందిన చోటు. కొన్ని నాటకీయ సన్నివేశాల తరువాత ఊరివారు రామరాజును స్వాగతించారు. పోలీసు సిబ్బంది పారిపోయింది. 7 తుపాకులు దొరికాయి. ఆగస్ట్ 24న రాజవొమ్మంగి స్టేషన్ (తూర్పు గోదావరి)ను ఎంచుకుని దాడి చేశారు. 8 తుపాకులు దొరికాయి. లాగరాయి ఫిత్సారీని సమర్పించిన నేరానికి అరెస్టుయిన మొట్టడం వీరయ్య దొర అప్పుడు ఆ స్టేషన్లోనే ఉన్నారు (ఈయన తండ్రి సాబిలను దొర. 1879 నాటి ఫిత్సారీలో ఉన్నారు). వీరయ్యదొరను విడిపించడం కూడా ఈ దాడి ఆశయాలలో ఒకటి. ఈ మూడు దాడులలో

వందలాది తూటాలు, బాయ్ నెట్లు, యూనిఫార్మాలు కూడా కొండదళం స్వాధీనం చేసుకుంది. 'ఆంధ్రపత్రిక', 'కృష్ణాపత్రిక', రాజమండ్రి నుంచి వెలువడే 'కాంగ్రెస్' (మద్దూరి అన్నపూర్ణయ్య సంపాదకుడు) ఆ వార్తలను ప్రచురించాయి. నిజానికి పోలీసుల బూట్ల చప్పుడుకే హడలిపోయే మన్యవాసులు వరసగా రెండు పోలీసు స్టేషన్ల మీద దాడి చేయడంతోనే మద్రాస్ ప్రెసిడెన్సీ ప్రధాన కార్యదర్శి ఆర్ఎం గ్రాహమ్ కు టెలిగ్రామ్లు వెళ్లాయి. నిజమే, 26 తుపాకులు, కొంత మందుగుండు కొండదళం చేతికి చిక్కాయి. దానితో ఎంత ప్రమాదం! కొన్ని రోజులలోనే నర్సీపట్నం కేంద్రంగా మన్యాన్ని ఖాకీవనంగా మార్చారు. చుట్టుపక్కల జిల్లాల పోలీసు బలగాలన్నీ చేరుకున్నాయి. ఈ మూడు దాడులతోనే రామరాజు పేరు మొదటిసారి తెలుగు నేలంతా వినిపించింది.

స్టేషన్ల లూటీ సంగతిని ఏజెన్సీ జిల్లా పోలీసు సూపరింటెండెంట్ సాండర్స్ కు, కలెక్టర్ కు స్థానిక పోలీసులు తెలియచేశారు. ఆ ఇద్దరు ఆగమేఘాల

మీద నర్సీపట్నం చేరుకున్నారు. క్షణాలలో చింతపల్లి, అడ్డతీగల, కోటనందూరు, మల్కనగిరి వంటి ప్రాంతాలకు పోలీసు బలగాలు చేరిపోయాయి. నర్సీపట్నం, ఏలేశ్వరం, అడ్డతీగల పోలీసు శిబిరాలయ్యాయి. స్కాట్ కవర్డ్, నెవెల్లి హైటర్, ట్రేమన్ హేర్, చాడ్విక్, హ్యూమ్, షర్మీస్, దాసన్ వంటి యూరోపియన్ అధికారులంతా మన్యంలో వాలిపోయారు. ఆ వాతావరణంలోనే జైపూర్ మహారాజు ఐదు ఏనుగుల మీద పోలీసుల కోసం పంపిన సామగ్రిని సెప్టెంబర్ 3న ఒండేరి ఘాట్ లో రాజదళం వశం చేసుకుంది.

దామనపల్లి దాడి

మూడు పోలీస్ స్టేషన్ల మీద, ఒండేరి ఘాట్ మీద దక్కిన విజయాల కంటే దామనపల్లి అనే కొండమార్గంలో సెప్టెంబర్ 24, 1922న దక్కిన

విజయం చరిత్రాత్మకమైనది. దామనపల్లికి రాజు దళం వస్తున్నదన్న సమాచారం తెలిసి స్కాట్ కవర్డ్, నెవెల్లి హైటర్ అనే ఒరిస్సా పోలీసు అధికారుల నాయకత్వంలో రెండు పటాలాలు వెళ్లాయి. ఇందులో హైటర్ మొదటి ప్రపంచయుద్ధంలో పాల్గొన్నాడు. ఆ ఇద్దరినీ కూడా కొండదళం మట్టుపెట్టింది. అక్టోబర్ 15న అడ్డతీగల మీద రాజు దాడి చేశారు. కానీ ఆయుధాలు దొరకలేదు. అక్టోబర్ 19న చోడవరం స్టేషన్ లోను ఇదే అనుభవం. అప్పటికే స్టేషన్ లోని ఆయుధాలను బ్రెజిలీలకి తరలించడం మొదలయిపోయింది. ఈ విజయాలు రామరాజుకు ఎలా సాధ్యమైనాయో ఆంగ్లేయులకు తెలుసు.

'గూడెం కొండలలో నివసించే కృష్ణా జిల్లా వాసి (అప్పటికి పశ్చిమ గోదావరి జిల్లా యేర్పడలేదు) గడచిన రెండు సంవత్సరములు 'పవిత్రత అనే వాయువుల్ని సృష్టించి' అకస్మాత్తుగా అసంతృప్తిపరుల బృందమును లేవదీసి మూడు స్టేషన్లను ఎదుర్కొనెను. 26 తుపాకులను, ఎంతో మందు గుండు సామగ్రిని దోచుకొనెను. తననే రాజుగా

ప్రకటించుకొని, ప్రభుత్వముపై యుద్ధమును ప్రకటించెను. ఒకప్పుడు ఇతని అనుచరులు 200 మంది వరకు గలరు. వీరివద్ద విల్లములు, తుపాకులు గలవు. వీరి అపూర్వ సంఘటనా సామర్థ్యము, పర్వతమయమై ఏటవాలు కొండలతో కూడిన దుర్భేద్య అరణ్య ప్రాంత పరిచయము స్థానిక పోలీసు శాఖను నిశ్చేష్టులను జేసినవి' (ప్రాఫెసర్ రూప్ బ్రూక్ విలియమ్స్ 'ఇండియా' గ్రంథం 1922-23 నుంచి. దీనిని 'శ్రీ అల్లూరి సీతారామ రాజు చరిత్ర'లో యుద్ధమిల్లి నరసింహారావు ఉదహరించారు, పే 38). రామరాజు ఉద్యమం, కారణాలు, పరిణామాల గురించి బాస్టియన్, ఏజే హెపెల్ (ఏజెన్సీ కమిషనర్), టీజీ రూథర్ఫర్డ్ రాసిన నివేదికలు చాలా విషయాలు చెబుతున్నాయి. 'తానే గూడెంకు రాజు కావలెనని రాజు తలచియుండ వలెను' అని హెపెల్ నిందమోపాడు. అయితే 'శ్రీరామరాజు పలుకుబడి, వశీకరణ శక్తి యీ విప్లవమునకు ముఖ్యకారణములని గ్రహింపవచ్చును. ఈతని బోధనలు, నాయకత్వము లేకపోయిన ఎడల కేవలము ప్రజలను ఆకర్షించు కారణములు మాత్రమే ఇంతటి గందరగోళమునకు కారణములు కాజాలవు' (యద్ధమిల్లి నరసింహారావు పే. 37) అని కూడా వ్యాఖ్యానించాడు. స్థానిక సాధారణ పోలీసులతో ఫలితం రావడం లేదని రూథీ చేసుకున్న తరువాత సెప్టెంబర్ 23, 1922న సాందర్స్ మలబార్ పోలీసు దళాలను రప్పించాడు. ఇవి కొండలలో పోరాడ గలవు. మోప్లా అల్లర్లను అణచిన ఘనత వీటికి ఉంది. కానీ రామవరం అనే చోట మన్యం దళంతో తలపడినప్పుడు మలబార్ దళం వీగిపోయింది. ఆ ఓటమి ఎంత ఘోరమో సాందర్స్ వ్యాఖ్య చెబుతుంది. 'నేను లజ్జాకరముగా ఇంటి ముఖము పట్టితిని' అని అతడు రాసుకున్నాడు.

వెనకడుగు

మలబారు దళాలు వచ్చిన తరువాత డిసెంబర్ 6, 1922న పెద్దగడ్డపాలెం, లింగాపురం అనేచోట్ల రాజుదళం వారితో తలపడవలసి వచ్చింది. దళాల దగ్గర లూయీ ఫిరంగులు ఉన్నాయి. ఒక భీకర పోరాటమే జరిగింది. రెండుచోట్ల కలిపి ఎనిమిది మంది రాజు అనుచరులు వీరమరణం చెందారు. ఈ మృతదేహాలను మన్యంలో ఊరేగించి, భయానికి బీజం వేశారు. డిసెంబర్ 23న ఉద్యమకారులను పట్టిస్తే నగదు బహుమానాలు ఇస్తామంటూ ప్రకటన వచ్చింది. నాలుగు మాసాలు మన్యం దళం విరామం ఇచ్చింది. కానీ ఈ విరామాన్ని విరమణగా ఆంగ్లేయులు భావించారు.

అన్నవరంలో అల్లూరి

ఏప్రిల్ 17, 1923న రామరాజు దళం ఆకస్మాత్తుగా అన్నవరం పోలీస్ స్టేషన్లో ప్రత్యక్షమై మొత్తం యంత్రాంగాన్ని కలవర పరిచింది. పైగా

ప్రజలు ఆయనకు పూజలు చేశారు. ఆ సందర్భం లోనే చెరుకూరి నరసింహమూర్తికి రామరాజు ఇంటరవ్యూ ఇచ్చారు. అదే ఏప్రిల్ 24న ఆంధ్రపత్రికలో వెలువడింది. అన్నవరం సంఘటన తరువాత మన్యవాసుల ఉద్యమంలోకి వేగిరాజు సత్యనారాయణరాజు(అగిరాజు) వచ్చారు. ఆ ఏడాది సెప్టెంబర్ 17 రాత్రి మల్లుదొర దొరికి పోవడం ఉద్యమానికి కీడు చేసింది. ఆ సంవత్సరం డిసెంబర్లో కాకినాడలో జరిగిన భారత జాతీయ కాంగ్రెస్ సమావేశాలకు రామరాజు మారువేషంలో హాజరయ్యారు.

కాలం గడుస్తున్న కొద్దీ అణచివేత తీవ్రమైంది. అప్పటికే మన్యంలో ఉన్న బలగాలకు 1924 జనవరికి అస్సాం రైఫిల్స్ తోడూగా వచ్చింది. వీరికి కూడా మొదటి ప్రపంచ యుద్ధంలో అనుభవం ఉంది. అప్పటికి మన్యం మీద ప్రయోగించిన బలగాల సంఖ్య దాదాపు వేయి. రాజుదళం సంఖ్య వంద. అస్సాం రైఫిల్స్ అధిపతి మేజర్ గుడాల్. ఆ సంవత్సరం ఏప్రిల్లో గుంటూరు జిల్లా కలెక్టర్గా ఉన్న థామస్ జార్డ్ రూథర్ఫర్డ్ను విశాఖ మన్యంలో పోలీసు చర్యకు స్పెషల్ కమిషనర్గా నియమించారు. ఏప్రిల్ నుంచి జూన్ 24 వరకే అతడి అధికారం. అంతలోనే ఉద్యమం అణగిపోవాలి. మరికొంత అస్సాం రైఫిల్స్ బలగం వచ్చింది. మన్యం పోలీసు హింసతో, అత్యాచారాలతో తల్లడిల్లిపోయింది. ఆ సమయంలోనే మే ఆరంభంలో రేవుల కంతారం

అనేచోట రాజు దళం సమావేశమైంది. బ్రిటిష్ పంచన చేరినా భారతీయులను చంపరాదన్న నియమంతో నష్టం జరుగుతున్నదని ఒక వర్గం విన్నవించింది. అదే అంశం మీద చీలిక వచ్చింది. ఆ సమావేశం జరుగుతూ ఉండగానే పోలీసులు దాడి చేశారు. రామరాజు ఒక్కడు రాత్రివేళ మంప చేరుకుని, ఒక చేనులోని మంచె మీద పరున్నాడు. తెల్లవారితే మే 7వ తేదీ. రాజు వేకువనే మంచె దిగి అక్కడి కుంటలో స్నానం చేస్తుండగా ఈస్ట్ కోస్ట్ దళానికి చెందిన కంచుమేనన్, ఇంటెలిజెన్స్ పెట్రోలింగ్ సబ్ ఇన్స్పెక్టర్ ఆక్వార్నాయుడు బలగంతో చుట్టుముట్టి అరెస్టు చేశారు.

లంతిమయాత్ర

అరెస్టు చేసిన రాజును ఒక నులక మంచానికి కట్టి, యథాప్రకారం గిరిజనుల చేతనే మోయిస్తూ కృష్ణదేవిపేటకు పయనమయ్యారు. రామరాజును ఎక్కడైతే జనం ఒక దైవంగా ఆరాధించారో అక్కడికి ఆయనను ఒక బండిగా దర్శింప చేయదలిచారన్న మాట. ఆ దారిలోనే ఉంది కొయ్యూరు. అక్కడే ఉన్న అస్సాం రైఫిల్స్ అధిపతి మేజర్ గుడాల్ రాజును కట్టిన మంచాన్ని బలవంతంగా దింపించాడు. మాట్లాడతానని గుడాంలోకి తీసుకువెళ్లాడు. అక్కడే ఇద్దరికీ వాగ్యుద్ధం జరిగింది. ఆగ్రహించిన గుడాల్ ఒక చెట్టుకు కట్టి కాల్చి చంపాడు. సజీవంగా రాజును అప్పగించాలంటూ కృష్ణదేవిపేట వచ్చి కూర్చున్న రూథర్ఫర్డ్ ఈ సంగతి తెలిసి గుడాల్ మీద ఆగ్రహం వ్యక్తం చేశాడు. చివరికి రాజు ఎక్కడైతే ఉద్యమ కారునిగా రూపొందాడో ఆ కృష్ణదేవిపేటలోనే తాండవ ఒడ్డున అంత్యక్రియలు జరిపారు.

దాదాపు రెండేళ్ల ఉద్యమంతో, ఆంగ్లేయుల వేధింపులతో మన్యవాసులు మారిపోయారు. మే 6, 1924న అగిరాజు దొరికిపోయాడు. మే 26న ఎండు పడాలను స్థానికులే హత్య చేశారు. జూన్ 7న గాం గంతున్న పోలీసులు కాల్చి చంపారు. ఈ మధ్యలో ఎందరో ఉద్యమకారులను గ్రామస్థులు, బంధువులు పోలీసులకు అప్పగించారు. మల్లుదొరకి, బోనంగి పండు పడాలుకి మొదట ఉరిశిక్ష పడింది. తరువాత ద్వీపాంతర శిక్షగా మారింది.

ప్రత్యేక కోర్టు

నిజానికి ఉద్యమకారుల 'యుద్ధ నేరాలు' విచారించడానికి 1922లోనే విశాఖపట్నంలో స్పెషల్ ట్రిబ్యునల్ ఏర్పాటయింది. ఎల్ ఐచ్ అరంట్ అడిషనల్ సెషన్స్ జడ్జి. 270 మంది వరకు ఉద్యమకారులను ట్రిబ్యునల్ విచారించి రకరకాల శిక్షలు విధించింది. 12 మందిని అండమాన్ కాలాపానికి పంపారు. ఏ విధంగా చూసినా రామరాజు ఉద్యమంతో మద్రాస్ ప్రెసిడెన్సీ పాలనా కేంద్రం సెయింట్ జార్జ్ కోట భయపడిందన్న మాట నిజం. ఈ ఉద్యమం అణచివేయడానికి 25 లక్షలు

అని కొందరు, 40 లక్షల రూపాయలు వెచ్చించవలసి వచ్చిందని కొందరు రాశారు. నాటి మద్రాస్ కౌన్సిల్‌లో జరిగిన చర్చ, ఎంఎల్‌సీ చింతలపాటి వెంకట సరసింహ రాజు, కట్టమంచి రామలింగారెడ్డి వంటి వారి వాదనలు వింటే రామరాజు ఔన్నత్యం, మన్య ఉద్యమ వేడి సులభంగానే అర్థమవుతాయి.

రామరాజు మీద అనేక అపోహలు ఉన్నాయి. చరిత్రను పునర్నిర్మించుకోవడం ప్రతి తరం చేయవలసి ఉంటుంది. ఆ క్రమంలో అయినా ఆ దోషాలను పరిహరించాలి. ఆయన సీతారామరాజు కాదు. శ్రీరామరాజు ఆయన పేరు. జాతక చక్రంలో, ఆయన చేసిన సంతకం చేసినా శ్రీరామరాజు అనే ఉంది. ఆయన జీవితంలో సీత అనే స్త్రీ ఎవరూ లేరు. ఇప్పటికీ ఆయనను సీతారామరాజు అని పిలవడం చరిత్ర పట్ల, స్వచ్ఛమైన చరిత్ర పట్ల మనకున్న అశ్రద్ధను వెల్లడిస్తాయి. ఇప్పటికీ కొందరు 'రవి అన్నమించని' అంటూ బ్రిటిష్ సామ్రాజ్యం మకుటాన్ని కాపాడే యత్నం చేయడమూ చరిత్రకు విరుద్ధమే. మొదటి ప్రపంచ యుద్ధంతోనే ఆ కిరీటం నేల కొరిగింది. దానిని నిలిపే ప్రయత్నం అనవసరం. అచారిత్రకం కూడా. రామరాజు ఉద్యమంలో భారతీయులకు గురి పెట్టలేదు. అందువల్ల బాస్టియన్ వంటి కిరాతకులు కూడా తప్పించుకోగలిగారు. ఉద్యమాన్ని ఒక పవిత్ర యజ్ఞంగా ఆయన భావించారు. రాజు ఉద్యమంతో మన్యంలో అటవీ చట్టాల విషయంలో కొంత మార్పు వచ్చింది. ఆ త్యాగం వృథా కాలేదు.

మొదటి ప్రపంచ యుద్ధ విజయంతో విర్రవీగుతున్న బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం రామరాజు నాయకత్వంలో సాగిన ఉద్యమాన్ని అత్యంత కఠినంగా అణచి వేసింది. కానీ రామరాజు అమరుడిగా నిలిచిపోయాడు. ఆయన ఖద్దరు ధరించాడు. ప్రధాన ప్రపంచి పోరాటాలతో తన పోరాటాన్ని అను సంధానం చేస్తాడేమోనని పోలీసులు భయపడ్డారు. కొమురం భీం వంటివారికి స్ఫూర్తిగా నిలిచాడు. రామరాజు భారత స్వాతంత్ర్య పోరాట చరిత్రలో అమేయమైన స్థానం సాధించుకున్నాడు. అట్టుడుగున ఉన్నవారిలో కూడా జాతీయతా భావాన్ని నింపి దేశం కోసం పోరాడేటట్లు చేసిన రామరాజు, ఆయన ఉద్యమం భావితరాల వారికి కొండగుర్తులు.

ఆధ్యాత్మిక తత్వంలో మిళితమైన దేశభక్తి

గాంధీజీ కార్యక్రమమంతటిలోను మద్యపాన నిషేధం, కోర్టుల బహిష్కారము - ఈ రెండూ ఆయనకు నచ్చినాయి. ఆయన గోదావరి, విశాఖపట్టణము ఏజెన్సీ ప్రాంతాలలో తీవ్రమయిన ప్రచారం ప్రారంభించినాడు. ఆయన పవిత్రత, భక్తి మొదలైన వాటి వలన జనులను ఎక్కువగా ఆకర్షించగలిగాడు. ఆ ఏజెన్సీ ప్రజలకు ఆయన మాటే శాసనమయింది.... ఆయన శంఖారావం ఆలకించని వారు ఏజెన్సీలో ఒక్కరు కూడా లేరు... రాజు నిత్య ఖద్దరుధారి అని తెలియ వచ్చింది. ఆయన సైనికులకు కూడా ఖాదీ సైనిక దుస్తులను మాత్రమే సప్లయ చేసినట్లు కూడా ఫితురీ విచారణలో బయలుపడిన సంగతులను బట్టి తెలిసింది. రామరాజు నివాస స్థానము శ్రీరామ దేవాలయము. ఆయన ప్రతిదినం ఆధ్యాత్మిక ప్రసంగాలు చేసేవారు. కాని ఆ ఆధ్యాత్మిక తత్వంలో దేశభక్తి కూడా పాలలో పంచదార వలె మిళితమై ఉండేది.

ఆయన కార్యరంగం గూడెం తాలూకాలోని ఏజెన్సీ ప్రాంతము. అక్కడ ఇతర ప్రదేశాలలోని మామూలు చట్టం వర్తించదు. అక్కడ ఒక తహశీలుదారు ఉన్నాడు. అతడు రోడ్డు కాంట్రాక్టరు కూడాను. క్రూరత్వంలో ఒక్క డయ్యరు తప్ప ఆయనను మించినవాడు మరొక్కడు లేడని ప్రతీతి. ఏజెన్సీ ప్రాంతమంతా అసంతృప్తితో అట్టుడికినట్లు ఉడుకుతున్నది. ఏజెన్సీలోని ఈ స్థానిక బాధలను స్వాతంత్ర్య పోరాటం కోసం రామరాజు సంపూర్ణంగా వినియోగించుకున్నాడు.

రాజు ఆదర్శం స్వరాజ్యమనడానికి మరొక నిదర్శనము కూడా ఉన్నది. పోలీసు సబ్‌ఇన్‌స్పెక్టర్ శ్రీ సి. శ్రీనివాసరావు కోర్టులో సాక్ష్యమిస్తూ రాజు ఆదర్శం స్వరాజ్యమని చెప్పినాడు. ఆయనకు తోడునీడలుగా ఉండిన ధీరులు గాం సోదరులకు ఆయన స్వరాజ్య సందేశం అందజేసినాడనీ, మరికొంతమంది కూడా కోర్టులో సాక్ష్యమిచ్చినారు. వీటన్నిటికీ మకుటాయమానంగా రాజు స్వంతంగా చెప్పిన మాటలు వలననే మనమాయన ఆదర్శాన్ని గ్రహించవచ్చు. తూర్పు గోదావరి జిల్లాలో అన్నవరమనే గ్రామం ఉన్నది. శ్రీరామరాజు ఆ అన్నవరం పోలీసు స్టేషన్‌లోకి పోయేటప్పటికి పోలీసువారు ప్రాణాలు గుప్పెటలో పెట్టుకొని పరారయినారు. ఆ సమయంలో ఒకాయన ఒక నాన్ కో ఆపరేటర్‌ను కలుసుకోవడం తటస్థించింది. ఆయనకు రాజు తన కార్యక్రమంతా వివరించి చెప్పినాడు.

కాని ప్రభుత్వం వారు మాత్రం రాజు గూడెంలో ఒక చిన్న 'కెయిజర్' వలె అధికారం చలాయించవలెనను కొంటున్నాడని దురుద్దేశాలు ఆపాదించడానికి సందేహించలేదు. ఆ ఉత్తమ దేశభక్తుని గురించి ఇటువంటి అపనిందలు ప్రజల అసహ్యనికి గురి అయినాయి.

మొత్తం మీద ఉభయలు ఆరు పర్యాయాలు శత్రువులుగా తారసిల్లినారు. మొదటి ఐదు పర్యాయాలు రాజుకే సంపూర్ణ విజయం కలిగింది. బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం వారు మలబారు నుంచి పోలీసు వారిని, అస్సాం నుంచి సైనిక దళాలను రప్పించినారు. సంకుల సమరం జరిగింది. పెద్దవలస అనే గ్రామం దగ్గర స్కాట్ కవర్డ్, హైటర్ అనే ఇద్దరు యూరోపియన్ ఉద్యోగస్తులను రాజు సైనికులు కాల్చి చంపివేసినారు. ఇంకా అనేకమందిని గాయపరిచినారు. రాజు అనేక పోలీసు స్టేషన్లను స్వాధీన పరుచుకుని తుపాకులను, మందుగుండు సామానులను వశపరుచుకున్నాడు. ఒక పర్యాయం రాజు ఆయన సైనికులు నిద్రిస్తుండగా పోలీసువారు ఆకస్మికంగా వారిని ముట్టడించినారు. రాజు వీరోచితంగా పోరాడి ఎల్లాగో తప్పుకోగలిగినాడు. తుదకు ఆకస్మిక పోరాటంలో రాజు సైనికులు అతి సాహసంగా పోరాడి అపజయం పొందటం తటస్థించింది. అదే రాజు సాగించిన స్వాతంత్ర్య పోరాటానికి తుది ఘట్టము. అనేక రకాల వదంతులు పుట్టినాయి. దాదాపు రెండు సంవత్సరాలు (1922 ఆగస్టు నుంచి 1924 మే వరకు) సాగిన స్వాతంత్ర్య మహా సంగ్రామం అంతటితో ముగిసింది. ప్రభుత్వం వారికి ఈ పోరాటం వల్ల 15 లక్షలు ఖర్చయింది.

(మద్దూరి అన్నపూర్ణయ్య రాసిన నివేదిక ఆధారంగా 'యంగ్ ఇండియా' పత్రికలో 18-7-1929న ప్రచురితమైన వ్యాసంలోని భాగాలు. వీటిని మాదల వీరభద్రరావు రాసిన 'అల్లూరి సీతారామరాజు పుస్తకం నుంచి స్వీకరించాం.)

చైనా గర్జిస్తుంది! రంకెలేస్తుంది.. గట్టి హెచ్చరికలు జారీచేస్తుంది. నానా హడావిడి చేస్తుంది. చివరకు తున్నుమని వెనక్కి జారుకుంటుంది. ప్రస్తుతం తైవాన్ విషయంలో జరిగింది ఇదే. ఈసారి చైనా గర్జనకు కారణం నాన్సీ పెలోసీ. ఈమె యూఎస్ స్పీకర్. తాను తైవాన్లో పర్యటిస్తానని ప్రకటించిన వెంటనే చైనా 'గర్జన' సమాచార యుద్ధంతో మొదలైంది. ప్రపంచమంతా దద్దరిల్లేలా సమాచార పోరాటం చేసిన చైనా చివరకు తనకు తానే ఒక 'క్యాలికేచర్'గా మిగిలింది. గ్లోబల్ టైమ్స్లో ఎడిటర్ హుజిన్ ఒక దశలో యూఎస్, ఆస్ట్రేలియా, జపాన్లను వరుసగా కాగితం పులి, కాగితం కుక్క, కాగితం పిల్లి అంటూ పేర్కొన్నాడు. ఇప్పుడు తమ దేశం పైవాటిలో ఏ కేటగిరికి చెందుతుందో ఆయనే చెప్పాలి మరి!

ఎట్టకేలకు గత వారం రోజులుగా తైవాన్కు సమీపంలో జరుపుతున్న సైనిక విన్యాసాలను నిలిపేస్తున్నట్లు చైనా ఆగస్ట్ 11న ప్రకటించడం, పై వ్యాఖ్యలకు సరిగ్గా సరిపోతుంది. ఈ విన్యాసాల సందర్భంగా తాము నిర్దేశించుకున్న చాలా మిషన్లను పూర్తిచేసినట్లు పీపుల్స్ లిబరేషన్ ఆర్మీ (పీఎల్ఎ) ఈస్టర్న్ థియేటర్ కమాండ్ చెప్పడం, దశాల ఉమ్మడి పోరాట పటిమను విజయవంతంగా పరీక్షించినట్లు గ్లోబల్ టైమ్స్ రాయడం, తైవాన్ జలసంధిలో పెట్రోలింగ్ కార్యకలాపాలు కొనసాగుతాయని పేర్కొనడం వంటి విషయాలు పైకి గంభీరంగా చెప్పుకోవడానికి మాత్రమే! అయితే సైనిక విన్యాసాలు ఆగినప్పటికీ చైనా యుద్ధ విమానాలు, తైవాన్ గగనతల ఉల్లంఘనకు పాల్పడటం ఇంకా కొనసాగుతోంది.

ఎవరి ప్రయోజనాలు వారివి

నిజానికి నాన్సీ పెలోసీ పర్యటన వివరాలు వెల్లడయినప్పటి నుంచి 'ఇది నిప్పుతో చెలగాట' మంటూ చైనా చేసిన ప్రకటనలు, ఇతరత్రా చేసిన హడావిడి ద్వారా యుద్ధం తప్పదన్న పరిస్థితి తెచ్చింది చైనానే. పెలోసీ పర్యటన వెనుక ఆమె కారణాలు ఆమెకుండవచ్చు! రాబోయే అమెరికా అధ్యక్ష ఎన్నికల్లో జో బైడెన్కు నామినేషన్ అవకాశం లభించకపోతే, తైవాన్లో ప్రజాస్వామ్య పరిరక్షణ కోసం ధైర్యంగా వెళ్లింది తానేనని చెప్పుకోవడానికి, తద్వారా అధ్యక్ష పదవికి పోటీలో నిలబడటానికి అవకాశాలు పెంచుకోవడం ఆమె లక్ష్యం కావచ్చు. అదీ కాకుండా ఆమె ఎప్పుడూ వివాదాల్లో ఉండే

గర్జించి.. తోక ముడి

నాయకురాలిగా పేరు. చైనా పాలకులకు ఇది తెలియదనుకోవడం అమాయకత్వమే అవుతుంది. ఎందుకంటే వచ్చే అక్టోబర్లో కమ్యూనిస్టు పార్టీ అతిపెద్ద సదస్సు జరగనుంది. షి జిన్పింగ్ మూడోసారి దేశాధ్యక్షుడిగా కొనసాగాలనుకుంటున్నారు. ఇప్పటికే కుప్పకూలుతున్న ఆర్థిక వ్యవస్థ, జీరో కొవిడ్ విధానంతో దేశంలో జిన్పింగ్ ప్రతిష్ట మసకబారుతోంది. దీనివల్ల మరోసారి దేశాధ్యక్షుడిగా కొనసాగాలన్న ఆయన ఆకాంక్షకు ఇవి అడ్డంకిగా నిలిచే ప్రమాదం ఉండటంతో నాన్సీ పెలోసీ పుణ్యమాని తైవాన్పై కత్తులు దూసి, దేశ ప్రజల దృష్టిని మరల్చేందుకు ఆయన ఈ హడావిడి చేసి ఉండవచ్చు. ఎందుకంటే గతంలో కూడా నాలుగు సార్లు అమెరికా నేతలు తైవాన్లో పర్యటించినప్పుడు కూడా చైనా ఇదే వ్యవహారశైలిని ప్రదర్శించింది తప్ప యుద్ధం చేయలేదు. కాకపోతే ఇప్పుడు మరింత హడావిడి చేసిందంటే, ఇక అమెరికా అధ్యక్షుడు జో బైడెన్ తైవాన్ విషయంలో కచ్చితంగా ఉండటం వెనుక ప్రజల్లో పడిపోతున్న తన గ్రాఫ్ను పెంచుకోవడంలో భాగం కావచ్చు. బలహీన అధ్యక్షుడన్న అపప్రథ మూటకట్టుకుంటున్న ఆయనకు అల్లెదా అధినేత జవహర్లని మట్టుపెట్టడం, ఇప్పుడు తైవాన్ వ్యవహారంలో చైనా వెనక్కి తగ్గడం.. ఈ రెండూ దేశీయంగా ఉన్న వ్యతిరేకతను సానుకూలంగా మార్చవచ్చు.

ఆంక్షల విధింపులో స్వార్థం

యూఎస్ స్పీకర్ నాన్సీ పెలోసీ తైవాన్లో పర్యటించిన వెంటనే చైనా ఆ దేశంపై ఆర్థిక ఆంక్షలు విధించింది. కొన్ని పండ్లు, చేపలు, ఇసుక ఎగుమతిని నిషేధించింది. కానీ సెమి-కండక్టర్ పరిశ్రమ జోలికి పోకుండా జాగ్రత్త పడింది. కంప్యూటర్లు, కార్లు, మెడికల్ పరికరాలు, విమానాలకు ఈ చిప్స్ ఎంతో అవసరం. తైవాన్ మొత్తం ఆదాయంలో 64% వరకు ఈ సెమికండక్టర్ల ఎగుమతుల ద్వారానే లభిస్తుంది. ఇదే సమయంలో తైవాన్లో అత్యాధునిక సెమికండక్టర్ల ఉత్పత్తి 92% వరకు ఉంటుందని బోస్టన్ కన్వల్జింగ్ సంస్థ పేర్కొంది. తైవాన్ మొత్తం ఆదాయంలో 70% ఎగుమతుల ద్వారానే పొందుతోంది. తైవాన్ సెమికండక్టర్ మ్యూన్యూఫ్యాక్చరింగ్ కంపెనీ (టీఎస్ఎంసీ) ప్రపంచంలోని మొత్తం చిప్స్ మార్కెట్లో సగం వరకు ఉత్పత్తి చేస్తోంది. ప్రపంచ దేశాలకు కంప్యూటర్ చిప్స్ ప్రధానంగా తైవాన్ నుంచే అందుతాయి. ఈ నేపథ్యంలో వీటిపై ఆంక్షలు విధిస్తే ప్రపంచ వ్యాప్తంగా తీవ్ర వ్యతిరేకత వస్తుందన్న భయంతోనే చైనా వీటిజోలికి పోలేదన్నది నగ్నసత్యం. రష్యా-ఉక్రెయిన్ యుద్ధం నేపథ్యంలో, రష్యాపై ఆంక్షలు విధించిన యూరప్, పశ్చిమ దేశాలకు ఏ గతి పట్టిందో ప్రపంచమంతా గమనిస్తోంది. తైవాన్పై ఆంక్షల ద్వారా తనకూ అదే దుస్థితి దాపురించకుండా చైనా జాగ్రత్త పడిందనే చెప్పాలి. అందువల్ల పండ్లు,

చేపల దిగుమతులపై విధించిన ఆంక్షలు తైవాన్పై పెద్దగా ప్రభావం చూపవు.

ఒకరకంగా సెమి కండక్టర్ పరిశ్రమ తైవాన్కు రక్షణ కల్పిస్తోందనే చెప్పాలి. ఎందుకంటే ఈ పరిశ్రమ ఉత్పత్తులు యూఎస్, ఇతర పశ్చిమ యూరప్ దేశాలకు చాలా అవసరం. 2020లో విడుదల చేసిన కాంగ్రెస్ రీసెర్చ్ సర్వీస్ రిపోర్ట్ ప్రకారం, ప్రపంచ వ్యాప్తంగా ఉన్న సెమి కండక్టర్ల డిమాండ్లో చైనా వాటా 60%. వీటి ఉత్పత్తికోసం చైనా బిలియన్ల డాలర్లు ఖర్చుచేస్తున్నప్పటికీ, షాంఘైలోని ఎస్ఎంఐ వదిశాతం మార్కెట్ అవసరాలను మాత్రమే తీర్చగలుగుతోంది. ఈ నేపథ్యంలో చైనాలోని కంపెనీలకు తైవాన్ నుంచి దిగుమతి అయ్యే సెమికండక్టర్ల ఆధారం. అందువల్ల తైవాన్ ను ఏదోవిధంగా తనలో కలుపుకోవడం అన్ని సమస్యలకు పరిష్కారమన్నది చైనా ఉద్దేశమైనప్పటికీ, ప్రస్తుత పరిస్థితుల్లో ఇది సాధ్యమయ్యేపని కాదు. అట్లాగని నాన్సీ పెలోసీ తైవాన్ ప్రయాణాన్ని

పరువు పోగొట్టుకున్న చైనా

పోసం పెహ్లో జరిగిన విదేశాంగ మంత్రుల సమావేశంలో యూఎస్ విదేశాంగ మంత్రి అంటోనీ బ్లింకెన్ ఎదురుగానే చైనా విదేశాంగ మంత్రి వాంగ్ ఈ, నాన్సీ పెలోసీ పర్యటనపై నిప్పులు చెరిగాడు. అయితే బ్లింకెన్, మన విదేశాంగ మంత్రి జయ్ శంకర్లు ఈ సమావేశాన్ని కేవలం సాధారణ వాణిజ్య సంబంధాలకు సంబంధించిన సమావేశం గానే పరిగణించడం, ఆసియన్ దేశాలు దక్షిణ చైనా సముద్ర ప్రాంతంలో చైనా వ్యవహారాలపై తప్పు పట్టడమే కాకుండా, యునైటెడ్ నేషన్స్ కన్వెన్షన్ ఫర్ లా ఆఫ్ ది సీస్ (యుఎన్సీఎల్ఓఓఎస్)ను గౌరవించాలని కోరడంతో చైనా పరువుపోయింది. అంతేకాదు తైవాన్ విషయంలో చైనా తప్పుడు అంచనాలు అంతర్జాతీయ సంఘర్షణలకు దారి తీస్తాయన్న అభిప్రాయాలు కూడా సర్వత్రా వ్యక్తమయ్యాయి. ఈ నేపథ్యంలో తైవాన్ విషయంలో చైనా తన దుందుడుకు చర్యలను విరమించుకోవాలని ఆస్ట్రేలియా, జపాన్లు హితవు చెప్పాయి. తైవాన్పై దురాక్రమణకు పాల్పడితే రక్షణకు తాము రంగంలోకి దిగుతామని ఈ రెండు దేశాలు గతంలోనే చైనాను హెచ్చరించడం గమనార్హం. ఇన్ని జరుగుతున్నా చైనా.. తైవాన్ ప్రాదేశిక జలాల్లో ప్రవేశించడం, తైవాన్ గగనతలాన్ని పదేపదే ఉల్లంఘించడంతో పాటు నేరుగా క్షిపణులు ప్రయోగించడం వంటి చర్యలకు పాల్పడింది. ఈ క్షిపణుల్లో ఐదు నేరుగా జపాన్ ప్రాదేశిక జలాల్లో పడ్డాయి. తక్షణమే జపాన్ దీనికి నిరసన వ్యక్తం చేయడంతో, 'జపాన్తో సముద్ర జలాల సరిహద్దు నిర్ధారణ కాలేదు కాబట్టి, ఆ దేశ ఆరోపణను మేం ఖాతరు చేయబోమని చైనా విదేశాంగశాఖ దురుసు సమాధానం ఇచ్చింది.

ఫలితాన్నిచ్చిన 'మౌన' దౌత్యం

తన ఒకే చైనా విధానాన్ని దెబ్బతీసిన నాన్సీ పెలోసీ పర్యటన నేపథ్యంలో, భారత్ నుంచి తన విధానానికి మద్దతు లభిస్తుందని చైనా ఆశించింది. చైనా విదేశాంగ మంత్రి వాంగ్ ధాకా పర్యటన సందర్భంగా బంగ్లాదేశ్ తమకు మద్దతు పలకడం, ఇదే సమయంలో రష్యా, పాకిస్తాన్, ఇరాన్, శ్రీలంక దేశాలు కూడా వన్ చైనా విధానానికి జైకొట్టినప్పటికీ, వ్యూహాత్మక మౌనం వహిస్తున్న మన దేశం నుంచి 'ఉపశమన' ప్రకటన వెలువడకపోవడం కొరుకుడు పడనిదే. వ్యూహాత్మక మౌనం కూడా దౌత్యనీతిలో భాగం! తమ తప్పులను కప్పిపుచ్చుకునే గురివింద నాటకాలు చైనా, యూఎస్ వంటి దేశాలకు వప్పుతాయేమో కానీ, భారత్ ముందు ఈ ఆటలు సాగవు. ఎందుకంటే దక్షిణ చైనా సముద్రంలో చైనా ఆధిపత్యాన్ని ధైర్యంగా ప్రశ్నిస్తున్న దేశం భారత్. టిబెట్, జింజియాంగ్ ప్రాంతాలను కబ్జాచేసి, భారత భూభాగమైన ఆక్సాయ్చిన్ ప్రాంతాన్ని

జమీలాపురపు విఠల్రావు

ఆక్రమించుకొని, అదేమంటే హిమాలయ ప్రాంతాల్లో పెద్దఎత్తున సైన్యాన్ని మోహరించి, భారత్కు చెందిన అరుణాచల్ ప్రదేశ్ తనదేనంటూ బుకాయస్తూ, కశ్మీర్లో 30% భూభాగాన్ని ఆక్రమించిన పాకిస్తాన్ను సమర్థిస్తూ, దక్షిణ చైనా సముద్రంలో 80% తన పరిధిలోనిదేనంటూ మొండివాదనలు చేసే తెంపర్లమారి చైనా ఇప్పుడు 'ప్రాదేశిక సమగ్రత', 'ఇతరదేశాల అంతర్గత వ్యవహారాల్లో తలదూర్చుకూడ' దంటూ సుద్దులు చెప్పుడం ఏ నీతి? దక్షిణ చైనా సముద్రంలోని ద్వీపాలను ఆక్రమించి వాటిని సైనికీకరించి, ఇప్పుడు ప్రజాస్వామిక తైవాన్కు యూఎస్ మద్దతు తెలిపితే ఆగ్రహాన్ని వ్యక్తం చేయడం అతిసటన కాక మరేంటి? బహుశా జోబైడెన్, జిన్పింగ్, నాన్సీ పెలోసీల రాజకీయ చదరంగంలో తైవాన్ ఒక పావుగా మారిందన్న సంగతిని అంచనా వేయడం, చైనా ఎట్టి పరిస్థితుల్లో యుద్ధానికి దిగదన్న విశ్వాసం బహుశా భారత్ వ్యూహాత్మక మౌనానికి కారణం కావచ్చు. చివరికి భారత్ అనుసరించిన 'మౌనదౌత్యం' అనుకున్న ఫలితాన్నిచ్చింది!

బెడిసికొడుతున్న ఒకే చైనా విధానం

ఒకే చైనా విధానానికి ఆస్ట్రేలియా, యూఎస్, జపాన్, ఇండియా వంటి దేశాలు గతంలో మద్దతు తెలిపినా చైనా విస్తరణవాదం, దుందుడుకుతనం నేపథ్యంలో గత దశాబ్దకాలంగా తమ వ్యవహారాలపై మార్పుకున్నాయి. కొలిక్కిరాని సరిహద్దు వివాదం, 2020లో గల్వాన్ ఘర్షణ, అదుగుడుగునా సైంధవ పాత్ర పోషిస్తున్న చైనా విషయంలో భారత్ ఒక స్పష్టమైన విధానాన్ని అనుసరిస్తూ వస్తోంది. ముఖ్యంగా తైవాన్తో ఆర్థిక, వాణిజ్య సంబంధాలు నెరవడం, ఇందుకు అవసరమైన ఒప్పందాలపై సంతకాలు చేయడం వంటి చర్యల ద్వారా చైనా నాయకత్వాన్ని ఇరుకున పెడుతోంది. 2021లో భారత్, తైవాన్ల మధ్య కుదిరిన ఒప్పందాల నేపథ్యంలో ఇరు దేశాల సంబంధాలు వేగంగా ముందుకు సాగుతున్నాయి. ఇక ఆస్ట్రేలియా, జపాన్, యూఎస్లు బహిరంగంగానే తైవాన్కు మద్దతు తెలుపుతున్నాయి. అన్నింటికీ మించి ఈ నాలుగు దేశాలు క్వడ్ సభ్యులు. ఇప్పుడు ఇవి 'ఒకే చైనా' అనే 'దుద్దుకర్ర' విధానాన్ని ఆ దేశంపైనే ప్రయోగిస్తుండటం తాజా పరిణామం.

వ్యాసకర్త: సీనియర్ జర్నలిస్ట్

చిన చైనా

ఆమోదించనూ లేదు. అందువల్లనే ఆమె రాకపై ఇంత వ్యతిరేకత.

పవర్ హౌజ్ ఆఫ్ సెమికండక్టర్స్

తైవాన్ ప్రస్తుత అధ్యక్షురాలు త్సాంగ్ ఇంగ్ వెన్ నేతృత్వంలో చాలా వేగంగా పురోగమిస్తోంది. ప్రపంచంలో 21వ అతిపెద్ద ఆర్థిక వ్యవస్థగా, విదేశీ మారకద్రవ్య నిల్వలో ఆరో స్థానంలో ఉన్న తైవాన్ పీపుల్స్ రిబిల్షన్ ఆర్మీ నుంచి పొందివున్న ముప్పు నేపథ్యంలో, పశ్చిమ దేశాలతో సాన్నిహిత్యాన్ని నెరపుతోంది. ఇప్పుడు తైవాన్ ప్రపంచానికి 'పవర్ హౌజ్ ఆఫ్ సెమి కండక్టర్స్'. ఈ పరిశ్రమకు ఏ ప్రమాదం వాటిల్లినా ప్రపంచం అల్లకల్లోలం కాకమానదు. ఒకరకంగా ఈ పరిశ్రమ తైవాన్కు శ్రీరామ రక్ష. అంతేకాదు తైవాన్ ఇప్పుడు 'పోర్టుపైన్ డిఫెన్స్' (ముళ్లపంది రక్షణ విధానం)ను అనుసరిస్తూ దేశాన్ని శత్రు దుర్భేద్యంగా మార్చింది. ఇప్పుడు తైవాన్ను ఆక్రమించడం చైనాకు అంత తేలికకాదు. అందుకు చెల్లించే మూల్యం, తైవాన్ను జయించిన దానికంటే ఎన్నోరెట్లు ఎక్కువ! ఇదిలా వుండగా తైవాన్లో క్షిపణి వ్యవస్థ అభివృద్ధిలో కీలకపాత్ర పోషిస్తున్న తైవాన్ డిఫెన్స్ రీసెర్చ్ అండ్ డెవలప్మెంట్ సంస్థలో ద్వితీయ స్థానంలో ఉన్న ఓయూ యంగ్ లీ హింగ్ ఇటీవల హోటల్లో అనుమానాస్పద స్థితిలో మృతి చెందడం ఈ మొత్తం వ్యవహారంలో ఒక మిస్టరీగా మారింది.

దేశమంతటా స్వాతంత్ర్య వజ్రోత్సవాలు నిర్వహిస్తున్న వేళ.. ఇండింటా, వాడవాడలా త్రివర్ణ పతాకం ఎగిరిన వేళ.. ప్రతి గుండెలో భారతీయత ధ్వనించింది. ప్రతి హృదయంలో దేశభక్తి ఉరకలు వేసింది. ప్రతి ముఖంలో జాతీయత ఉట్టిపడింది. కానీ, ఆ సందర్భాన్ని కూడా తెలంగాణ ముఖ్యమంత్రి కేసీఆర్ పక్కదారి పట్టించారు. ఆ వేదికను కూడా రాజకీయాలకు వాడుకున్నారు. ప్రధానంగా కేంద్ర ప్రభుత్వంపై విమర్శలకే స్వాతంత్ర్య వజ్రోత్సవ సభా వేదికను ఉపయోగించుకున్నారు. ఈ పరిణామం కూడా రాజకీయాల్లో కేసీఆర్ వైఖరిపై చర్చను లేవనెత్తింది. మొన్నటికి మొన్న నీతి ఆయోగ్

స్వాతంత్ర్య వజ్రోత్సవాలు

అజాదీ కా అమృతోత్సవ్ స్ఫూర్తిని ప్రజలకు చేరవేయాలని కేంద్ర ప్రభుత్వం పిలుపునిస్తే, ఆ సందర్భాన్నీ కేంద్రంపై విమర్శలకే ఉపయోగించు కున్నారు కేసీఆర్. కేంద్ర ప్రభుత్వం సమాఖ్య విలువలకు తూట్లు పాడుస్తోందని, కూర్చున్న కొమ్మను నరుక్కున్న చందంగా రాష్ట్రాలను అర్థికంగా బలహీన పరిచే కుట్రలకు పాల్పడుతోందని ధ్వజమెత్తారు. కేంద్రంలోని పెద్దలు తమ వైఫల్యాలను కప్పిపుచ్చు కొనేందుకు విదేశీ రాజకీయాలతో ప్రజలను విభజిస్తూ నీచమైన ఎత్తుగడలకు పాల్పడుతున్నారని విమర్శించారు. పసిపిల్లలు తాగే పాలు మొదలుకొని, శ్మశానవాటికల నిర్మాణం దాకా ప్రజల అవసరాలన్నిటినీ మీద కేంద్రం ఎడాపెడా పన్నులు విధిస్తూ పేద, మధ్యతరగతి ప్రజలపై విపరీతమైన భారం మోపుతోందని ఆగ్రహం వ్యక్తం చేశారు. 'ప్రజా సంక్షేమం ప్రభుత్వాల ప్రధాన బాధ్యత.. కేంద్రం ఆ బాధ్యతను సరిగా నిర్వహించకపోగా పేదలకు అందించే సంక్షేమ పథకాలకు ఉచితాలు అనే పేరును తగిలించి అవమానించడం గర్వనీయమన్నారు. 32 పేజీల ప్రసంగ పాఠంలో బాదాపు ఆరు పేజీల్లో కేంద్ర విధానాలను దుయ్యబట్టడానికే కేటాయించారు.

సహకార సమాఖ్య స్ఫూర్తి అంటూ.. ఆదర్శాలు వల్లినస్తూనే కేంద్ర ప్రభుత్వం ఆచరణలో మాత్రం అధికారాల కేంద్రీకరణకు పాల్పడుతోందన్నారు. భారత్ రాష్ట్రాల సమాఖ్య అని పేర్కొన్న రాజ్యాంగం తొలి అధికరణాన్నే అపహాస్యం చేస్తోందని విమర్శించారు. ఉమ్మడి జాబితాలోని అంశాల్లో రాష్ట్రాలను

సంప్రదించకుండానే నిర్ణయాలు తీసుకుంటోందన్నారు. కేంద్రం పన్నుల రూపంలో పన్నులు చేసే ఆదాయం మొత్తంలోంచి న్యాయబద్ధంగా 41 శాతం వాటా రాష్ట్రాలకు చెల్లించాల్సి ఉండగా.. ఈ వాటాను కూడా కుదించాలనే దురుద్దేశంతో పన్నుల రూపంలో కాకుండా సెస్సుల పేరుతో దొడ్డిదారిన ఆదాయం సమకూర్చుకుంటోందని కేసీఆర్ ఆరోపించారు.

ఈ నెల మొదటి వారంలోనూ కేసీఆర్.. ప్రత్యేకంగా ప్రెస్ మీట్ పెట్టి మరి కేంద్రంపై విమర్శల వర్షం కురిపించారు. ఆగస్ట్ 7న ఢిల్లీలో జరిగిన నీతి ఆయోగ్ సమావేశానికి వెళ్లడం లేదంటూ ఒకరోజు ముందుగానే మీడియాకు వెల్లడించారు. ప్రజాస్వామ్య దేశంలో కేంద్రం వైఖరిపై నిరసన తెలియజేయడానికి దీనిని ఉత్తమమైన మార్గంగా భావిస్తున్నట్లుగా కేసీఆర్ చెప్పుకున్నారు. బహిరంగ లేఖ ద్వారా ప్రధాని మోదీకి తన నిరసనను నేరుగా తెలియజేయనున్నట్లుగా తెలిపారు. స్వాతంత్ర్య అనంతరం నాటి మేధావులు ఒక విజన్ కోసం పంచవర్ష ప్రణాళికలు అమలు చేశారని, భారత ప్రణాళిక సంఘం అంటే ఎంతో పేరు, ప్రఖ్యాతులు ఉండేవని, దేశానికి అవసరమైన కీలక నిర్ణయాలను ప్రణాళిక సంఘం తీసుకునేదని చెప్పుకొచ్చారు కేసీఆర్. అయితే, ఇప్పుడు మోదీ ప్రభుత్వం ప్రణాళిక సంఘాన్ని రద్దుచేసి నీతి ఆయోగ్ ను తీసుకొచ్చిందన్నారు. నీతి ఆయోగ్ తో దేశానికి మంచి రోజులు వస్తాయని ఆశించామని, కానీ ఇప్పుడు నీతి ఆయోగ్ నిరర్థక సంస్థగా మారిందని విమర్శించారు.

కేసీఆర్ ప్రెస్ మీట్ మరుసటి రోజు మంత్రి హరీష్ రావు మీడియా ముందుకొచ్చారు. నీతి ఆయోగ్ బీజేపీకి వంత పాడుతోందని కేసీఆర్ కు కొనసాగింపుగా చెప్పుకొచ్చారు. నీతి ఆయోగ్ వాస్తవాలను తప్పుదోవ పట్టిస్తోందని మండిపడ్డారు. మరోవైపు.. కేసీఆర్ కుమారుడు, మరో మంత్రి కేటీఆర్ కూడా కేంద్రంపై ట్వీట్లను వేదికగా విమర్శలు చేశారు. ఉపయోగించుకున్నారు. వాస్తవానికి నీతి ఆయోగ్ సమావేశానికి వెళ్లకుండా, అక్కడ కేంద్రాన్ని అధికారికంగా ప్రశ్నించకుండా ఇక్కడ రాష్ట్రంలోనే ఉండి విమర్శలు చేయడంపై మిగతా రాజకీయ పక్షాలు కూడా తప్పుబట్టాయి. ఈ క్రమంలోనే నీతి ఆయోగ్ సమావేశానికి ముఖ్యమంత్రి కేసీఆర్ హాజరై.. ప్రధానిని ప్రశ్నించి ఉండాల్సిందని మాజీ ఎమ్మెల్యే నాగేశ్వర్ చేసిన ట్వీట్ కు కేటీఆర్ రిప్లై ఇచ్చారు. సంధి కుదరదని తెలిసీ శ్రీకృష్ణుడు రాయబారానికి వెళ్లిన మహా భారతాన్ని కేసీఆర్ ఆదర్శంగా తీసుకొని ఉంటే బాగుండేదని, ప్రధాన మంత్రి, సీఎంల సమక్షంలో జరిగిన సమావేశంలోనే నీతి ఆయోగ్ ని సీఎం ప్రశ్నించి ఉండాల్సింది అని ప్రొఫెసర్ నాగేశ్వర్ తన ట్వీట్ లో పేర్కొన్నారు. అయితే, దీనికి కేటీఆర్ కౌంటర్ ఇచ్చారు. 'అయిననూ పోయి రావలె హస్తినకు' అనేది పాత మాట అని ట్వీట్ చేశారు. 'ఈ కేంద్ర ప్రభుత్వం పక్షపాత, వివక్షాపూరితమైన మనస్తత్వంతో గతంలో నీతి ఆయోగ్ సిఫార్సులను బుట్టదాఖలు చేసింది' అని పేర్కొన్నారు. 'నేటి బీరకాయలో నెయ్యి ఎంత

సమావేశాన్ని బహిష్కరిస్తున్నట్లు
బహిరంగంగా ప్రకటించారు. అయితే,
మరుసటిరోజే కేసీఆర్ ప్రశ్నలకు,
విమర్శలకు నీతి ఆయోగ్ కొంటర్
ఇచ్చింది. అయినా, ఆయన వెనక్కి
తగ్గలేదు. స్వాతంత్ర్య దినోత్సవం
సందర్భంగా గోల్కొండ కోటపై జాతీయ
జెండాను ఎగురవేసిన అనంతరం..
మరోసారి కేంద్రపైనా, ప్రధానమంత్రి
నరేంద్రమోదీ పైనా ఆరోపణల వర్షం
కురిపించారు, అసహనం ప్రదర్శించారు.

వేళా రాజకీయాలే..

ఉందో.. నీతి ఆయోగ్ లో నీతి కూడా అంతే' అని
వ్యాఖ్యానించారు. అందుకే సీఎం కేసీఆర్ నీతి
ఆయోగ్ భేటీని బహిష్కరించారని ముగింపు
ఇచ్చారు.

వెంటనే స్పందించిన నీతి ఆయోగ్

కేసీఆర్ చేసిన ఆరోపణలపై నీతి ఆయోగ్
దిమ్మదిగే కొంటర్ ఇచ్చింది. నీతి ఆయోగ్ ఇప్పుడొక
నిరర్థక సంస్థలా మారిందని, ఆ సమావేశాలు.. మోదీ
భజన మండలిగా మారాయని కేసీఆర్ చేసిన
సంచలన ఆరోపణలపై నీతి ఆయోగ్ సైతం అంతే
ఘాటుగా స్పందించింది. కేసీఆర్ మాట్లాడిన ప్రతి
మాటకూ ఆ సంస్థ వివరణాత్మక కొంటర్ ఇచ్చింది.
ఈ కీలక సమావేశాన్ని కేసీఆర్ బహిష్కరించడం
దురదృష్టకరం అంటూనే, ఆ విమర్శలన్నీ పచ్చి
అబద్ధాలంటూ నీతి ఆయోగ్ వివరణ ఇచ్చింది.
తెలంగాణ సర్కారుతో సంప్రదించకుండానే నీతి
ఆయోగ్ పాలక మండలి సమావేశం అజెండాను
రూపొందించారన్న కేసీఆర్ ఆరోపణలు అవాస్తవమని
పేర్కొంది. అందరితో సంప్రదించిన తర్వాతే
సమావేశం అజెండాను ఖరారు చేసినట్లు వెల్లడించింది.
2021 జనవరి 21న నీతి ఆయోగ్ ఉపాధ్యక్షుడి
నేతృత్వంలో ఒక ప్రతినిధి బృందం హైదరాబాద్ లో
తెలంగాణ సీఎంసీ కూడా కలిసిందని గుర్తుచేసిన
సంస్థ.. తాజా సమావేశంపై చర్చించేందుకు
ఎన్నిసార్లు అభ్యర్థనలు పంపినా కేసీఆర్ స్పందించ
లేదని తెలిపింది. కేసీఆర్ తీవ్ర ఆరోపణలు,
విమర్శలు చేసిన గంటలోపే నీతి ఆయోగ్ స్పందిం

చింది. జాతీయ ప్రాధాన్యం గల అన్ని అంశాలపై
ప్రధానమంత్రి కార్యాలయంతో పాటు కేంద్ర
ప్రభుత్వానికి చెందిన వివిధ మంత్రిత్వ శాఖలు, అన్ని
రాష్ట్రాలు, కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాలతో సంప్రదింపులు
జరుపుతూనే ఉన్నట్లు నీతి ఆయోగ్ వివరించింది.
నీతి ఆయోగ్ పాలక మండలి సమావేశం అజెండా
రూపకల్పన కోసం తెలంగాణతో పాటు వివిధ రాష్ట్ర
ప్రభుత్వాలతో కేంద్రంతో విస్తృతంగా చర్చలు జరి
పామని, దాదాపు ఆరు నెలల పాటు జరిగిన చర్చల్లో
తెలంగాణ ప్రభుత్వ ప్రధాన కార్యదర్శి కూడా
పాల్గొన్నారు, ఈ చర్చల ఫలితంగానే 2022
జూన్ లో ధర్మశాలలో జాతీయ స్థాయి ప్రధాన
కార్యదర్శుల సమావేశం జరిగిందని నీతి ఆయోగ్
పేర్కొంది. వాస్తవాలు ఇలా ఉంటే.. నీతి ఆయోగ్
సమావేశంలో పాల్గొనబోమని కేసీఆర్ ప్రకటించడం
దురదృష్టకరమని సంస్థ తన ప్రకటనలో వ్యాఖ్యా
నించింది. అభివృద్ధికి సంబంధించిన అనేక అంశా
లపై చర్చించి, నిర్ణయాలు తీసుకునే ఈ సమా
వేశంలో కేంద్ర, రాష్ట్రాలకు చెందిన ఉన్నత స్థాయి
నాయకులు పాల్గొంటారని, దానికి కేసీఆర్
రాకపోవడం విచారకరమని తెలిపింది. పటిష్టమైన
రాష్ట్రాలతో బలమైన దేశాన్ని రూపొందించాలన్న
లక్ష్యంతోనే నీతి ఆయోగ్ ను ఏర్పాటు చేశారని,
సమాఖ్య స్ఫూర్తితో కలిసికట్టుగా పనిచేసేందుకు అనేక
చర్చలు చేపట్టారని వివరించింది. గడిచిన ఏడాది
లోనే రాష్ట్రాల ముఖ్యమంత్రులతో నీతి ఆయోగ్ వైస్
చైర్మన్, సభ్యులు దాదాపు 30 సమావేశాలు నిర్వ

హించారని.. రాష్ట్రాలకు, వివిధ మంత్రిత్వ శాఖలకు
చెందిన అనేక సమన్వయ పరిష్కరించారని
వెల్లడించింది. గత నాలుగేళ్లుగా భారత ప్రభుత్వం
జలజీవన్ మిషన్ కింద రూ.3982 కోట్లు కేటా
యించిందని, అయితే రాష్ట్రం కేవలం రూ.200
కోట్లే తీసుకుందని తెలిపింది. అంతేగాక, 2014-
15 నుంచి 2021-22 వరకు తెలంగాణకు పీఎం
కిసాన్ యోజన, ఏఐబీపీ, కమాండ్ ఏరియా నీటి
నిర్వహణ కింద రూ.1195 కోట్లు కేటాయించామని
నీతి ఆయోగ్ వివరించింది. కేంద్ర పథకాలు,
జాతీయ ప్రాధాన్యం గల కార్యక్రమాలకు కేంద్ర
ప్రభుత్వం రాష్ట్రాలకు ఆర్థికంగా నిరంతరం
మద్దతునిస్తోందని తెలిపింది. 2015-16లో కేంద్ర
ప్రాయోజిత పథకాలకు రూ.2,03,740 కోట్లు
కేటాయించగా, అది 2022-23కు రూ.4,42,781
కోట్లకు పెరిగిందని సంస్థ వివరించింది.

అటు.. కేసీఆర్ నిర్ణయం, కేటీఆర్ ట్వీట్లు,
హార్ షరావు కొంటర్లపై బీజేపీ సహా అన్ని పార్టీలు
పెదవి విరిచాయి. నీతి ఆయోగ్ పై సీఎం కేసీఆర్
చేసిన వ్యాఖ్యలపై కేంద్ర మంత్రి కిషన్ రెడ్డి స్పందిం
చారు. నీతి ఆయోగ్ సమావేశాన్ని బహిష్కరించడం
తెలంగాణకు మంచిది కాదని వ్యాఖ్యానించారు.
రాష్ట్రంలో బీజేపీ బలపడుతుండటం చూసి.. సీఎం
కేసీఆర్ కు భయం పట్టుకుందని విమర్శించారు.
అభివృద్ధి భావంతోనే కేంద్ర ప్రభుత్వ వ్యవస్థలపై
దుమ్మెత్తిపోస్తున్నారని ఎద్దేవా చేశారు.

వ్యాసకర్త : సీనియర్ జర్నలిస్ట్

అసిస్టెంట్ పంచాయతీల పరిధిలో అన్ని రకాల గ్రామీణాభివృద్ధి పనులు చేయడంలో బాధ్యత వహించాలి. కాని నిధులే లేక వీరంతా రెండేళ్లుగా ఖాళీగా కూర్చుంటున్నారు. వెల్ఫేర్ అసిస్టెంట్, డిజిటల్ అసిస్టెంట్ మాత్రం అప్పుడప్పుడు పని చేస్తున్నారు. మిగతా వారికి పని ఉండటం లేదని ఉద్యోగులే చెప్పడం విశేషం.

రైతుల సమస్యలు

విత్తనం కొనుగోలు దగ్గర నుంచి పంట అమ్మకం వరకూ ఆర్బీకేల ద్వారా సేవలు చేస్తున్నామని, అన్నదాతలకు 'రైతు భరోసా' అందిస్తున్నామని, ఇన్పుట్ సబ్సిడీ, సున్నా వడ్డీకే పంట రుణాలు అందిస్తున్నామని, రైతు సంక్షేమానికి రూ. 1.27 లక్షల కోట్లు ఖర్చు చేశామని ముఖ్యమంత్రి ప్రకటించారు. ఇదంతా అసత్యమని బీజేపీ ఆరోపిస్తోంది. ఈ ప్రభుత్వ హయాంలో రైతులకు

ముఖ్యమంత్రి సోవత్కర్న

రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఆగస్ట్ 15 న నిర్వహించిన స్వాతంత్ర్యదిన వేడుకల్లో ముఖ్యమంత్రి జగన్మోహన్ రెడ్డి ప్రసంగం మొత్తం సోవత్కర్న అత్యుత్పాదకరణ గానే సాగింది. ఆయన వెల్లడించిన అంశాలన్నీ అసత్యాలేనని ప్రజలు, రాజకీయ పార్టీలు ఆరోపిస్తున్నారు. ఆయన పాలన తీరు పట్ల తీవ్ర అసహనం వక్తం చేస్తున్నారు. అన్నివర్గాల ఆకాంక్షలు నెరవేర్చామని, సామాజిక న్యాయం అమలు చేశామని, మహిళలకు సాధికారత కల్పించామని, రైతులకు భరోసా అందించామని, నిరుద్యోగులకు ఉద్యోగ అవకాశాలు కల్పించామని, పేదలకు గృహ నడుపాయం కల్పించామని అట్టహాసంగా మాట్లాడారు. కాని ఇవన్నీ వట్టి మాటలేనని, అందులో రవంత కూడా వాస్తవం లేదని ప్రజలు విమర్శిస్తున్నారు. నిర్మించిన ఇళ్లను ఇవ్వకుండా ఊరికి దూరంగా ఎలాంటి భద్రత లేని ప్రాంతంలో సెంటు చొప్పున స్థలం కేటాయించి, అక్కడకు వెళ్లిపోమని చెప్పడమే గృహవసతి కల్పించడమా? అని ప్రశ్నిస్తున్నారు. మూడేళ్లుగా తమపై సాగుతున్న అత్యాచారాలు, దాడులు, అవమానాలను నియంత్రించకపోవడాన్ని అండగా ఉంటున్నట్లు భావించాలా? అని మహిళలు ప్రశ్నిస్తున్నారు. తమకు భరోసా కాదు కదా... లేని ఆర్థిక సమస్యలు సృష్టిస్తున్నారని రైతులే ఆరోపిస్తున్నారు. ఆర్థిక ప్రయోజనాలు కల్పించే పథకాలు కల్పించక పోవడాన్ని ఏ రకంగా సామాజిక సంక్షేమంగా పేర్కొంటారని వెనుకబడిన వర్గాలు, షెడ్యూలు

కులాలు, తరగతుల వారు ప్రశ్నిస్తున్నారు. నిత్యావసర వస్తువుల ధరలు పెరుగుతుండగా, మరోవంక పన్నులతో ఆర్థిక భారాలు మోపడమే ఆనందంగా ఉన్నట్లుగా భావించాలా? అని ప్రజలు మండిపడుతున్నారు. ప్రభుత్వ అవినీతిని ప్రశ్నించిన పార్టీలు, చైతన్యవంతులపై రౌడీలతో దాడులు చేయించడం, పోలీసు కేసులు పెట్టించడాన్ని శాంతిగా భావించాలా? అని విమర్శిస్తున్నారు. వెరసి 'ముఖ్యమంత్రి మాటలకు అర్థాలే వేరులే' అనేది జనమెరిగిన సత్యమే. స్వాతంత్ర్యదిన వేడుకల్లో ముఖ్యమంత్రి ప్రసంగంలో చెప్పిన కొన్ని అంశాల్లోని అసత్యాలు ఇవే...

ఆర్థిక భారంగా సచివాలయాలు

వరిపాలన వికేంద్రీకరణ పేరుతో సచివాలయాలు ఏర్పాటుచేసి పౌర సేవల్లో మార్పు తీసుకొచ్చామంటున్నారు. గతంలో ఈ-సేవా కేంద్రాలుండేవి. వాటిని తీసేసి వాటి స్థానంలో ఏర్పాటైన సచివాలయాలు రాష్ట్రానికి ఆర్థిక భారంగా మారాయి. సచివాలయాలు కేవలం నవరత్నాలు అమలుచేసే కేంద్రాలుగా తప్పించి మరో విధంగానూ ఉపయోగపడటం లేదు. ఇక్కడ ఒక సచివాలయ కార్యదర్శితో పాటు వెల్ఫేర్ అసిస్టెంట్, ఇంజనీరింగ్ అసిస్టెంట్, డిజిటల్ అసిస్టెంట్, మహిళా కాన్సెల్టర్, ఎఎన్ఎం, సర్వేయర్, అగ్రికల్చరల్ అసిస్టెంట్, ఫిషరీస్ అసిస్టెంట్ అనే పోస్టులున్నాయి. ఈ ఉద్యోగాల్లో ఎఎన్ఎంకు తప్ప ఎవరికీ ప్రస్తుతం పనిలేకుండా పోయింది. ఉదాహరణకు ఇంజనీరింగ్

వేలు కలుగలేదు సరికదా వలు సమస్యలు ఎదురయ్యాయి. కేంద్ర ప్రభుత్వం ఇచ్చే ఇన్పుట్ సబ్సిడీని కూడా వైకాపా ప్రభుత్వం తన ఖాతాలో వేసుకుంది. రైతులకు పెట్టుబడి సాయం కింద అయిదేళ్లలో రూ.50 వేలు ఇస్తామని, ఏడాదికి రూ. 12,500 చెల్లిస్తామని చెప్పి, రూ.7,500 మాత్రమే ఇస్తోంది. కేంద్రప్రభుత్వం ఏటా రైతులకు ఇచ్చే ఇన్పుట్ సబ్సిడీ రూ.6 వేలు, రూ.7,500 లతో కలిపి మొత్తం రూ.13,500 తానే చెల్లిస్తున్నట్లు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం అసత్య ప్రచారం చేసుకుంటోంది. వరికి గిట్టుబాటు ధర కల్పించడం లేదనేది రైతుల ఆరోపణ. తమ వద్ద నుంచి సేకరించిన ధాన్యానికి నెలల తరబడి డబ్బు చెల్లించడం లేదని రైతులు వాపోతున్నారు. ప్రభుత్వం డబ్బు చెల్లించకపోవడంతో మిల్లర్లకు తక్కువ ధరకే ధాన్యాన్ని అమ్ము కుంటున్నామని రైతులు అంటున్నారు. ప్రభుత్వం, మిల్లర్లు, మధ్యదళారులు కుమ్మక్కై తమను నష్టపరుస్తున్నారని వాపోతున్నారు. భరోసా కేంద్రాల్లో అవసరమైనన్ని విత్తనాలు, ఎరువులు సరఫరా చేయడం లేదు. వ్యవసాయ సహాయక పరికరాలు, సూక్ష్మ ఎరువులు, బోరుబావుల నిర్మాణం వంటి ఏ కార్యక్రమం కూడా ఈ ప్రభుత్వం సరిగా అమలు చేయడం లేదంటున్నారు.

ఆరోగ్య సమస్యలు

ఆరోగ్య సౌకర్యం కల్పించామనడం పెద్ద బూటకంగా ప్రజలు ఆరోపిస్తున్నారు. ప్రభుత్వాను పత్రుల్లో అన్నీ సమస్యలే తిష్టవేశాయి. ఎక్కడా

పూర్తిస్థాయిలో మందులు ఇవ్వడం లేదు. చాలా ఆసుపత్రుల్లో వైద్యుల ఉద్యోగాల ఖాళీలు భర్తీ చేయడం లేదు. అట్టహాసంగా శంకుస్థాపన చేసిన బోధనాసుపత్రులకు కనీసం పునాదులు కూడా తీయలేదు. ప్రతి మండలానికి రెండు పీహెచ్పీలు తీసుకొచ్చామంటున్నారు కాని వీటిల్లో నగం పిహెచ్పీల్లో వైద్యులే లేరని గ్రామస్థులంటున్నారు. నర్సులే చిన్న చిన్న మందులిచ్చేసి పంపుతున్నారు. వైద్యరంగంలో రూ. 16 వేల కోట్లతో 'నాడు నేడు'ను అమలుచేస్తూ మూడేళ్లలో 40 వేల కొత్త ఉద్యోగాలు ఇవ్వగలిగామని చెప్పారు. వైకాపా ప్రభుత్వం రాగానే గతంలో పనిచేస్తున్న సిబ్బందిని తీసేశారు. కోవిడ్ సమయంలో ఆరోగ్య కేంద్రాలకు వైద్య సిబ్బందిని నియమించుకుని పనిచేయించుకునేందుకు కేంద్ర ప్రభుత్వం నిధులిచ్చింది. వారిని కొత్తగా నియమించినట్లు ముఖ్యమంత్రి చెప్పుకుంటున్నారు.

ఫైనాన్స్ కార్పొరేషన్లు ఏర్పాటు చేసింది. కాని వేటికీ నిధులు ఇవ్వలేదు. లబ్ధిదారులకు ఏ విధమైన ప్రయోజనం చేకూరలేదు.

భద్రత లంటే లరాచకమా?

మహిళలకు 50 శాతం రిజర్వేషన్ కల్పించిన ప్రభుత్వం మనదని ముఖ్యమంత్రి చెప్పారు. మహిళలకు ఎందులో 50 శాతం రిజర్వేషన్ ఇచ్చారో స్పష్టత లేదు. ఆయన చెప్పిన ప్రకారం 175 ఎమ్మెల్యే సీట్లకు గాను 87 సీట్లు మహిళలకు కేటాయించాలి. మరి ఎన్ని కేటాయించారో ముఖ్యమంత్రి చెప్పాలి. ఇక ఈ ప్రభుత్వ హయాంలో మహిళలకు రక్షణ అనేది లేకుండా పోయింది. శాంతిభద్రతలు అమలు కాకపోవడంతో రౌడీలు రెచ్చిపోతున్నారు. మూడేళ్లుగా మహిళలపై దాడులు, అత్యాచారాలు కొనసాగుతూనే ఉన్నాయి. వారిపట్ల వివక్ష కొనసాగుతోంది. పార్టీ నాయకులు, స్వయంగా మంత్రులు, ఎంపీలు

తురగా నాగభూషణం

సీనియర్ జర్నలిస్ట్

లక్షల వరకు ఉంటుందన్నారు. సుమారు రూ. 2 లక్షల నుంచి రూ. 3 లక్షల విలువైన సంపదను మహిళల చేతుల్లో పెట్టామన్నారు. కాని ఇదంతా అసత్యమని లబ్ధిదారులంటున్నారు. కేంద్ర ప్రభుత్వ ఆర్థిక సహాయంతో ఇప్పటికే నిర్మించిన రెండున్నర లక్షల ఇళ్లను లబ్ధిదారులకు అప్పగించలేదు. కాంట్రాక్టర్లకు బకాయిలు చెల్లించక, వాటిని పాడుపెట్టేశారు. రూ. 7 వేల కోట్లతో చేసిన భూముల కొనుగోలులో భారీగా అవినీతి జరిగినట్లు ఆరోపణలు వచ్చాయి. కొండ ప్రాంతాలు, సముద్ర, నదీ తీర లోతట్టు ప్రాంతాలు, ఊరికి వది కిలోమీటర్ల దూరంలోని బీళ్లను సేకరించారు. వీటిలో పట్టణ ప్రాంతాల్లో సెంటు, గ్రామాల్లో సెంటున్నర చొప్పున భూమి ఇచ్చి ఇల్లు కట్టుకోవాలంటున్నారు. ఇప్పుడున్న ధరల ప్రకారం ఇంటి నిర్మాణానికి రూ. 4 లక్షల వరకు ఖర్చవుతుంది. కేంద్ర ప్రభుత్వం ఇంటి నిర్మాణానికి రూ. 1.50 లక్షల సబ్సిడీని, మౌలిక సదుపాయాలకు ఇంటికి రూ. 30 వేల చొప్పున మొత్తం రూ. 1.80 లక్షలు ఇస్తుంది. రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఒక్క రూపాయి కూడా ఇవ్వడం లేదు. ఇప్పటికిప్పుడు ఇళ్లు నిర్మించుకోవాలని, లేకుంటే పట్టాలు రద్దుచేస్తామని ఒత్తిడి చేస్తోంది. రక్షణ లభించని ప్రాంతాల్లో ఇప్పటికిప్పుడు వెళ్లి ఇళ్లు కట్టుకునేందుకు జనాలు సిద్ధంగా లేరు. తమ వద్ద డబ్బు కూడా లేదంటున్నారు.

- ఆత్మ సంతుష్టికరణ

అలాగే పాత పీహెచ్సీలకు కొత్త రంగులు వేసి ఆయుష్మాన్ భారత్ పథకంలోని వెల్ నెస్ సెంటర్లుగా పేర్లు మార్చేశారు. ప్రతి గ్రామంలో ఫ్యామిలీ డాక్టరును నియమిస్తామన్న ప్రకటన అమలు కాలేదు.

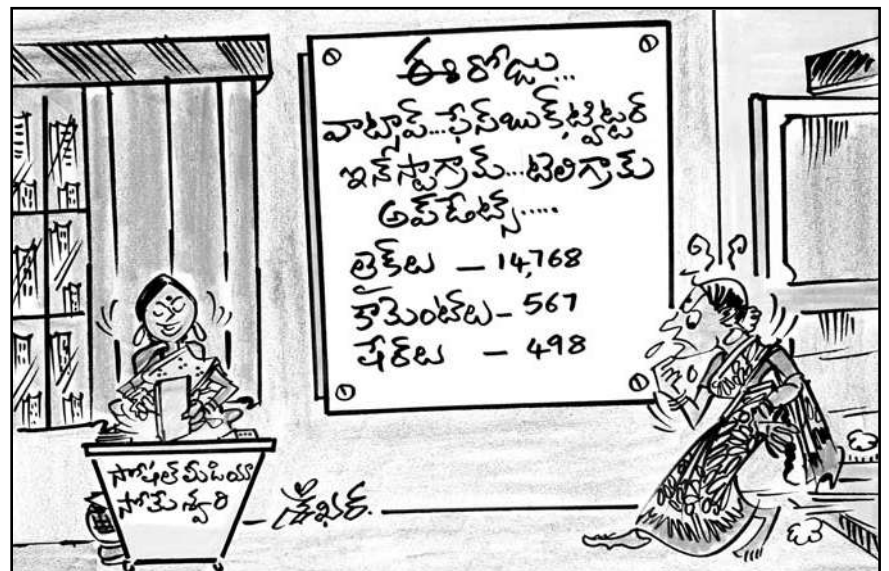
ఉత్పత్తి కార్పొరేషన్లు

సామాజిక న్యాయానికి పెద్దపీట వేశామని, నామినేటెడ్ పదవుల్లో 50 శాతం రిజర్వేషన్ కల్పిస్తూ చట్టం చేశామని, బీసీ, ఎస్సీ, ఎస్టీ, మైనార్టీ వర్గాలకు న్యాయం చేశామని ముఖ్యమంత్రి చెప్పారు. ఇది కూడా అసత్యమేనని బీసీ వర్గాలంటున్నాయి. ఎస్సీ, బీసీ, ఎస్టీ వర్గాలకు ఆర్థిక సహకారం అందించేందుకు ఆయా కులాల పేరుతో వెల్ఫేర్ ఫైనాన్స్ కార్పొరేషన్లు ఏర్పాటు చేశారు. కార్పొరేషన్లకు చైర్మన్లు, సభ్యులను నియమించారు. కాని కార్పొరేషన్లు పనిచేసేందుకు మౌలిక సదుపాయాలు కల్పించలేదు. కార్పొరేషన్లకు నిధులు కేటాయించక పోవడంతో ఆయా కులాల్లో లబ్ధిదారులకు ఆర్థిక సహాయం లభించలేదు. గతంలో ఎస్సీ కార్పొరేషన్ ఒక్కటే ఉండేది. వైకాపా ప్రభుత్వం వచ్చాక మాల, మాదిగ, రెల్లి వెల్ఫేర్ ఫైనాన్స్ కార్పొరేషన్లు ఏర్పాటుయ్యాయి. కొత్తగా ఏ విధమైన లబ్ధిని చేకూర్చలేదు సరికదా పాత పథకాలను కూడా అమలు చేయలేదు. జాతీయ ఎస్సీ వెల్ఫేర్ ఫైనాన్స్ కార్పొరేషన్ ఇచ్చే మ్యాచింగ్ గ్రాంటీలను వినియోగించక, లబ్ధిదారులకు మేలు చేకూర్చలేదు. గతంలో అన్ని బీసీ వర్గాలకు ఆర్థిక సహకారానికి బీసీ వెల్ఫేర్ ఫైనాన్స్ కార్పొరేషన్ ఉండేది. వైకాపా ప్రభుత్వం దానిని విభజించి వివిధ కులాల పేరుతో వెల్ఫేర్

మహిళల వ్యక్తిత్వాన్ని కించపరిచేలా మాట్లాడుతూ, అవమానిస్తున్నారు. 'అరగంట, గంటకొస్తారా' అంటూ నీచవు మాటలు మాట్లాడుతుంటే ఒక ఎంపీ తన నగ్న దేహాన్ని వీడియోలో చూపినట్లు ఆరోపణలు వచ్చినా ప్రభుత్వం విచారణకు ఆదేశించకపోవడం శోచనీయం.

ఇళ్లేవి?

రూ. 2 లక్షల కోట్ల విలువైన 31 ఇళ్ల స్థలాలు లబ్ధిదారులకు ఇచ్చామంటున్నారు. మరో 21 లక్షల ఇళ్లు నిర్మాణంలో ఉన్నాయని, ఇంటి నిర్మాణం పూర్తయితే వాటి విలువ రూ. 7 లక్షల నుంచి రూ. 10

సువాసనతో వెదజల్లుతూ అందంగా వుంటాయి. ముదురు నారింజ రంగులో కనిపించే ఈ పువ్వులను చూస్తే మనసు ఉప్పొంగిపోతుంది. మోదుగు పువ్వులు అంటే పరమశివుడికి ఎంతో ప్రీతి. అందుకే శివాలయాల్లో పూజలు చేసే క్రమంలో పూజారులు మోదుగు పువ్వులను శివుడికి సమర్పిస్తుంటారు. అంతేకాదు, మోదుగు పువ్వులో వచ్చే కొద్దిపాటి నీటి బిందువులను సైతం శివుడికి ప్రీతిపాత్రంగా భావిస్తారు. మోదుగును ఆయుర్వేదంలో అనేక

మోదుగు ఆకులే కాదు మోదుగు కాడలు, కొమ్మలను సైతం పూజా కార్యక్రమాల్లో ఉపయోగిస్తారు. ఇంటిలో చెడు తొలగిపోయి మంచి జరగాలని కోరుకుంటూ చేసే యజ్ఞయాగాలు, హోమాల్లో ముఖ్యంగా ఎండిపోయిన మోదుగు కొమ్మలను విరిచి వేస్తారు. వాటి ద్వారా వచ్చే పొగ ఇంట్లో వుండే చెడును సంహరించి మంచి

కలిగిస్తుందని హిందూ సంప్రదాయవాదులు నమ్ముతారు. మోదుగు చెట్టుకు పూసే పువ్వును మోదుగు పువ్వు అంటారు. ప్రతియేటా హోలి పండుగకు ముందుగా ఈ పువ్వు చెట్లకు పూస్తుంది. ఈ పువ్వులను హిందువులు ఎంతో పవిత్రమైనవిగా భావిస్తారు. అడవుల్లో, మైదానాల్లో వుండే ఈ చెట్లకు పూసే పువ్వులు ఒకరకమైన

✽ తాత్వికత ✽

అదొక పల్లె. ఆ పల్లెలో ఓ చిరువర్తకుడు. అతనికో గాడిద ఉంది. దానినతను ఓ స్తంభానికి కట్టాడు. ఇంతలో ఓ సైతాన్ అక్కడికొచ్చి గాడిదను విడిచిపెట్టాడు. అదికాస్తా సమీపంలో ఉన్న ఓ తోటలోకి ప్రవేశించి అక్కడిదంతా తినడం మొదలు పెట్టింది. ఇది చూసిన

తెలుసుకొని గాడిద యజమానిని చంపేశాడు. అనంతరం యజమాని కుమారులు, తన తండ్రిని చంపిన తోటమాలి తోటనంతా ధ్వంసం చేసి అతనిపై దాడికి దిగారు. ఇంతలో అక్కడికి సైతాన్ నవ్వుకుంటూ వచ్చాడు. 'ఏం చేశావు? నీ పనేమన్నా బాగుందా?

ఒక్క క్షణం ఆలోచించాలి!

ఆ తోటమాలి భార్య కోపావేశంతో గాడిదను కొట్టి చంపేసింది. విషయం తెలుసుకున్న గాడిద యజమాని ఆగ్రహోదగ్రుడై తోటమాలి భార్యను కాల్చి చంపాడు. కాస్తేపటికి ఇంటికి వచ్చిన తోటమాలి విషయం

మేం నీకు చేసిన నేరమేంటి?' అని అడిగారు తోటమాలి, గాడిద యజమాని కొడుకు. అప్పుడు సైతాన్ 'నేనేం చేశాను? గాడిద కట్టు విప్పానంతే. అంతేతప్ప నేనే పాపం ఎరగను' అని చాలా ప్రశాంతంగా చెప్పి వెళ్ళిపోయాడు.

సైతాన్ లాంటి దుష్టబుద్ధి కలవాళ్ళు తామెవరిమీదన్నా పగ తీర్చుకోవాలనుకుంటే పెను నష్టం తలెత్తే విధంగా ఎక్కడో అక్కడ ఓ చిన్న పనిని చడీచప్పుడూ లేకుండా చేసిపోతారు. కానీ ఆవేశపరులు అనాలోచితంగా ప్రవర్తించి ఉన్నదంతా కోల్పోతారు. కనుక ఏదైనా చేసేముందు ఒకటికి రెండుసార్లు ఆలోచించాలి. ఎదుటివారి ఆంతర్యమేమిటో అంచనా వేయాలి. లేకుంటే ఈ కథలోలాగే ఎంతో నష్టపోవలసి ఉంటుంది

మోదుగ

ఔషధాలుగా ఉపయోగిస్తారు.

మోదుగ జిగురు విరోచనాలలో బాగా ఉపయోగపడుతుంది.

పిల్లల్లో వచ్చే విరోచనాలలో బాగా ఉపయోగపడినట్లు పరిశోధకులు చెబుతున్నారు.

ఇది కడుపులో ఉండే ఎలాంటి క్రిమినైనా హరిస్తుంది.

మోదుగ విత్తనాల్ని పొడిగా చేసి దానిలో కొద్దిగా తేనెని కలిపి తీసుకుంటే ఉపయోగకరంగా ఉంటుంది. ముఖ్యంగా ఎన్ని మందులకీ లొంగని ఎలికపాములు, బద్దెపురుగు లాంటి వ్యాధుల నివారణకు మోదుగ చాలా చక్కగా పనిచేస్తుంది.

మోదుగ విత్తనాల పొడిని గ్రాము చొప్పున రోజు మూడుసార్లు, మూడు రోజులపాటు తేనెతో తీసుకుంటే క్రిములన్నీ చనిపోతాయి. నాలగవ నాడు విరోచనాలకి మందు తీసుకుంటే ఇవన్నీ బయటికి వచ్చేస్తాయి.

తామర వచ్చినవారికి మోదుగ విత్తనాల పొడిలో, కొద్దిగా నిమ్మరసాన్ని కలిపి రాస్తే ఉపశమనం కనిపిస్తుంది.

పురుగులు పట్టిన పుళ్ళలో మోదుగ విత్తనాల పొడిని వేస్తే ఆ పురుగులు చనిపోతాయి.

మోదుగ ఆకుల పొడి మధుమేహ రోగులు వాడితే చక్కెర స్థాయిలు తగ్గుతాయి.

రక్తంలో ఇంకా కనిపించకుండా కేవలం మూత్రంలోనే చక్కెర ఉండే గ్లూకోజ్ యూరియా లాంటి పరిస్థితుల్లో ఇది బాగా ఉపయోగకరంగా ఉన్నట్లు తెలుస్తుంది. మోదుగ ఆకుల కషాయాన్ని వేడిగా ఉండగానే పుక్కిలిస్తే నోటిని శుభ్ర పరచుకోవటానికి ఉపయోగపడుతుంది.

సాహిత్యంలో కూడా మోదుగ పూలకు ప్రాధాన్యం ఉంది. ఇంతటి విశిష్టమైన స్థానం ఉన్న మోదుగ చెట్లను పెంచడానికి లేదా వాటి సంరక్షణకు పూనుకోవలసిన అవసరం ఎంతైనా ఉంది. ★

‘మత్స్యం కేవలం జలచరమైతే తాబేలు నీటిలోనూ, భూమిపైనా చరిస్తుంది. నీటిలో నుండి ప్రాణి నేల మీదకు వచ్చింది అంటే జలచర దశ నుంచి భూచర దశకు పరిణామం జరిగిందన్న మాట. అలాంటి తాబేలుగా విష్ణువు అవతరించాడు. అదే దశావతారాల్లో రెండవదైన కూర్మావతారం’ అంటూ సూతుడు మునులకు అద్భుతమైన కూర్మావతార గాథ చెప్పడం ప్రారంభించాడు.

దేవతలు, రాక్షసులు కలిసి క్షీరసాగరాన్ని మధించి, అమృతాన్ని సాధించటానికి తయారయ్యారు. అమృతం సిద్ధించనీ, అది అంతా మనదే అవుతుంది! అని భుజబలంతోనూ, సంఖ్యతోనూ అధికులైన రాక్షసులు ఎత్తుగడ వేసుకున్నారు. రాక్షసులకూ అమృతంతో అమరత్వంసిద్ధిస్తే మనకు ఒరిగేది ఏముంది?

‘అంతా ఆ విష్ణువుదే భారం!’ అని దేవతలు మహావిష్ణువును నమ్ముకున్నారు. పాలసముద్రంలో మందర పర్వతాన్ని కవ్వంగా నిలబెట్టి, మహాసర్పం వాసుకిని తాడుగా చుట్టి చిలకటానికి నిర్ణయించారు. కాని, మందరపర్వతాన్ని పాల సముద్రంలోకి చేరవేయడం ఎవరికీ శక్యం కాని పని! విష్ణువు అనుగ్రహించి,

దశావతారాలు - కూర్మం

ఆ కూర్మాన్ని నెరవేర్చి, అనిపించుకున్నాడు. రాక్షసులు వాసుకి తలను పట్టుకుంటామని పట్టుబట్టారు. అలాగే ఒప్పుకోదంటూ దేవతలకు చెప్పి తాను కూడా దేవతలందరితో కలిసి వాసుక తోక చిట్టచివర పట్టుకున్నాడు. క్షీరసాగర మథనం ప్రారంభమైంది. ఆ సమయంలో రాక్షసులు దేవతలను పరిహాసం చేస్తూ, తమ భుజబలం అంతా చూపిస్తూ చిలకసాగారు. దేవతలు కూడా తాము తక్కువ కాదన్నట్లు సర్పం తోకను బలంగా లాగసాగారు. మథనం మహావేగంతో సాగసాగింది. ఆ రాపిడికి తట్టుకోలేక వాసుకి మహాసర్పం విషాన్ని కక్కింది. హాహాలం జ్వాలలు విరజిమ్ముతూ చెలరేగింది. రాక్షసులు చాలామంది మలమల మాడి మసి అయ్యారు. హాలాహల మహాగ్ని విజృంభించి లోకాన్ని దహించే ప్రమాదం ఏర్పడింది.

అదే సమయంలో మందరపర్వతం సముద్రంలోకి కుంగిపోసాగింది. దాంతో అందరూ ‘హరహరా’ అని శివుడిని ప్రార్థించారు. శివుడు హాలాహలాన్ని సేవించి, దానిని గరళంలోనే ఉంచి లోకాల్ని రక్షించాడు. ‘గరళకంఠుడు’ అనిపించుకున్నాడు. గండం తప్పింది గాని, పర్వతం మునిగిపోయింది.

దేవతలు విష్ణువును ప్రార్థించగా, పెద్ద తాబేలుగా (కూర్మం) అవతరించి సముద్రజలాల నుంచి మందర పర్వతాన్ని మూపున మోస్తూ మీదకు తెచ్చాడు.

తాబేలై మందరగిరిని మోస్తూ క్రిందనూ, పర్వతం అటూ ఇటూ బెనక్కుండా పర్వతాగ్రంపై కూర్చొని పాదంతో అదిమిపెట్టుతూ మీదనూ, ఇంకోవంక దేవతలతో కలిసి సముద్రం చిలుకుతూ విష్ణువు బహురూపాలతో కనిపించాడు సాగర మథనం సక్రమంగా సాగింది. ★

కోడిజాము వేళ....నెగళ్లు శాంతిస్తున్నాయి. పొయ్యిల్లో చిరుజ్వాలలు పైకొస్తున్నాయి. ఎవరి చేతిలో పడతాయి డబ్బులు? ఎవరి చేతులు ఖాళీగా ఉండిపోతాయి? వాళ్లందరి ముఖంలోను అదే ఉత్కంఠ.

కొండమ్మకే కాదు, అందరికీ చింతపల్లి రోడ్డు అనుభవం గుర్తుకు వచ్చినట్లుంది. ఒకరి ముఖం ఒకరు చూసుకోవడానికి కూడా ఇష్టం లేనట్లు.

మాటలు లేనట్లు కూర్చున్నారు. ఈసారి గప్పీ దొర బంగ్లాకు ఎదురుగా ఉన్న ఖాళీ స్థలంలోకి రమ్మన్నారు కూలీలని. అరుగు మీద వేసిన కుర్చీలో కూర్చుని ఉన్నాడు బాస్టియన్. ఆ బంగ్లా మెట్లలో ఓ మెట్టు మీద కూర్చుని మస్తర్లు పరిశీలిస్తున్నాడు పిక్లె. అతడు కూర్చున్న మెట్టుకు ఇంకో రెండు మెట్ల కింద కూర్చుని కునికిపాట్లు పడుతున్నాడు కిష్టయ్య. వంట సామగ్రి, పనికి ఇచ్చిన బియ్యంలో వండుకోగా మిగిలిన బియ్యం మాటలతో ఆ ప్రాంతం నిండిపోయి ఉంది.

మళ్లీ అదే తంతు. మస్తరులో నాలుగు పేజీలు తిప్పడం, పది నిమిషాలకి ఒకసారి బాస్టియన్ దగ్గరకెళ్లి చెవిలో ఏదో చెప్పడం. అలా అరగంట గడిచింది. ఇప్పటికీ పిలవడం మొదలు పెట్టలేదు సంతానం పిక్లె. మూగయ్య నిస్సహాయంగా చూస్తున్నాడు పిక్లె వైపు. నిన్న రాత్రి కూడా తన గొంగడిలో చోటిచ్చి చలి నుంచి కాపాడిన కిముడు కంటం దొర రెండడుగుల అవతలే కూర్చుని ఉన్నా, ఎరగనట్టే ఉన్నాడు మూగయ్య. బాస్టియన్ కొట్టినప్పుడు కింద పడిపోతే లేపి, చొంగతో పాటు నోట్లోంచి కారుతున్న రక్తాన్ని ఒక తోబుట్టువు తుడిచినంత ప్రేమగా

కొంగుతో తుడిచిన కొండమ్మ కేసి సన్యాసమ్మ చూస్తోందో లేదో మాత్రం తెలియడం లేదు. ముందుకు పడిపోవడంతో నుదురు మీద, పెదవుల మీద, గెడ్డం మీద తగిలిన దెబ్బలు, వాటి వాపు కనిపించకుండా చీర చెంగుతో మూసుకుని కూర్చుని ఉంది. గంగపూజారి సోమినాయుడు, కిముడు కంటం దొర ఒకే ఊరివారు. బాల్యస్నేహితులు. అయినా మాటలేనట్టే చెరో దిక్కున కూర్చున్నారు. కారణం ఒక్కటే - డబ్బులు వడినవాళ్లకి పడనివాళ్లు శత్రువులు.

అంతా దేవతలకి మొక్కుతున్నవాళ్లే. కాపాడమని మాత్రం కాదు. అదిగో, కొద్దిసేపట్లో ఆ లోయ కంటే పెద్దగా కనిపించే నిరాశ నుంచి కాపాడమని. సాధ్యమైనంత తక్కువగా నిరాశ ఎదురయ్యేటట్టు చేయమని కోరుకుంటున్నారు. కొందరి కళ్లు తడుస్తున్నాయి. కొందరి ముఖాలు మాడిపోతున్నాయి. కొందరి గొంతులు బాధతో మూసుకుపోతున్నాయి. నిస్సాహాయత... అదే నిస్సాహాయత.... తనకు ఎదురుగా నేల మీద కూర్చున్న కూలీ జనం కేసి ఒకసారి చూశాడు పిక్లె. పక్కనే ఉన్న రూపాయల సంచి కట్టు

ప్రేక్షా

లంబాసింగి రోడ్డు

డా॥ గోపరాజు నారాయణరావు

విప్పుతూ, పిలవలసిన తొలిపేరు కోసం మస్తర్‌లోకి చూస్తున్నాడతడు.

* * *

కొత్త రోడ్డు. అడుగులు మాత్రం నెత్తుటి చుక్కల మీద, కన్నీటి చారికల మీద పడుతున్నాయనిపిస్తోంది. మంచు తేలి నెమ్మదిగా పడుతున్నాయి సూర్య కిరణాలు. పదిరోజుల అలపు, వేకువనే మంచులో బయలుదేరడం... తలంతా నాదుగా అనిపిస్తోంది డాక్టర్ మూర్తికి. ఎత్తు నుంచి పల్లానికి దిగుతున్నారూ, ఆ ముగ్గురు. ముందు తల మీద సామానుతో ఇద్దరు సహాయకులు. వెనుక కొన్ని అడుగుల దూరంలో డాక్టర్ మూర్తి, చేతిలో తన బ్యాగ్‌తో. ఇక్కడ తపస్సు చేసిన మహారుషులే మాకు ఆదర్శం అన్నట్టు

వర్ణించడానికి వీలులేనంత నిశ్చలంగా నిలబడి ఉంది మహావృక్షావళి. రెండో వైపు లోయ. లోయ మీద మేలి ముసుగులా ఉన్న మంచు తెర పలచబడుతోంది, లేత ఎండకి. మళ్ళీ గుర్తుకొచ్చింది డాక్టర్ మూర్తికి, ఇవాళ కూలీలంతా వాళ్ల వాళ్ల ఊళ్లకి వెళ్లిపోతారు. వాళ్లకి వైద్య పరీక్షలు చేయాలనే ఉంది డాక్టర్ మూర్తికి. వాళ్ల వాళ్ల ఊళ్లకి వెళ్లయినా చూడాలని ఉంది.

కానీ ఎంత క్రూరంగా ఉన్నాడు బాస్టియన్! మందంగా పడుతున్నాయి అడుగులు. ఒక సంధి గ్లావస్థలో నడుస్తున్నారాయన. నిజమే, ఆ ఘటనలు మరచిపోవడం బహుశా జీవిత పర్యంతం సాధ్యం కాదు. ఒక ప్రభుత్వాధికారి ఆఫీసు పనికి ఎగనామం

పెట్టి బినామీ పేరుతో కాంట్రాక్టు పనులు చేసుకోవడం. అసలు చట్టమే లేనట్టు ఆరు అణాలు కూలి అని చెప్పి రప్పించి, సగటున రెండు అణాలు కూడా కూలీలకి చెల్లించకపోవడం. రోడ్డు పనంటే హడలి పోయిన మన్యానికి తాళం పడడం. నాగలి లాగు తున్న ఎద్దులనో, గానుగకి కట్టిన ఎద్దులనో, స్వారి చేస్తున్న గుర్రాలనో కొట్టి, అదిలించి పనిచేయించి నట్టు సాటి మనుషులని అలా కొట్టి హీనంగా పని చేయించడం... ఇదంతా మనుషులన్నవాళ్లు చేయరు. విన్నా, కన్నా మనసున్నవాళ్లు మరచిపోలేరు. వైద్య పరీక్షల కోసం ఈ దఫా తనకు ఇచ్చిన కాల పరిమితి ముగిసింది. నర్సీపట్నంలో రిపోర్ట్ చేయవలసింది కూడా రేపే. మన్యాన్ని వదలక తప్పడం లేదు.

ఆయన మెదడును కలచి వేస్తున్న ప్రశ్న ఒక్కటే - ఈ దశ రోడ్డు పని పూర్తయ్యాక, మంచం పట్టి చావు కోసం ఎదరు చూస్తూ బతికే అడవి బిడ్డలు ఎందరు? ఇంకెన్ని ఇళ్లకి తాళాలు పడతాయి? ఎందరు దిక్కులేని పక్షుల్లా తిరుగుతారు? తాజంగి దాటి రెండు కిలోమీటర్లు వచ్చారు. రోడ్డు మీద తలొంచుకుని నెమ్మదిగా నడుస్తున్నారు డాక్టర్ మూర్తి. అది కంకర ఎరువంటే నమ్మాలని అనిపించడం లేదు. కొండవాళ్ల నెత్తుటి చుక్కలతో వచ్చిన ఎరుపేనే మోననిపిస్తోంది. మంచు వల్ల గొంతెండిపోతున్నట్టే ఉంది. ఆ ముగ్గురినీ చూసి పక్కకి తప్పుకుంటున్నారు వనవాసులు. డౌనూరు వెళ్లిపోతే ఏదో ఒక వాహనం దొరుకుతుంది, నర్సీపట్నానికి. ఆకాశం నుంచి దిగి ఆకుపచ్చటి చెట్ల మీద పరుచుకుని, ఆకుల మీద శాఖల మీద కొద్దిసేపు నిలిచి తరువాత బొట్లు బొట్లుగా పడుతున్న ఆ బుగ్గిమంచుతో ఆ ఎర్రకంకర రోడ్డు ఉపరితలం తేమగా ఉంది. వారం క్రితమే రోల్‌ర చదును చేసిన రోడ్డు. నడుస్తున్నవాడల్లా, చటుక్కున ఆగి వెనక్కి తిరిగి చూశారు డాక్టర్ మూర్తి. దీర్ఘమైన రోడ్డు.... చిన్న చిన్న ఒంపులతో. మంచు బిందువులని పీల్చుకున్న ఆ ఎర్రకంకర రోడ్డు పచ్చటి మన్యభూమి మీద పెద్దగాయంలా కనిపిస్తోంది.

* * *

ఉపసంహారం

కొన్ని నెలల తరువాత... మన్యవాసుల రక్తపు చుక్కలతో తడిసిన ఆ లంబసింగి రోడ్డు మీదనే నడిచి వెళ్లింది ధర్మాగ్రహం. అల్లారి శ్రీరామరాజు నాయకత్వంలో మూడు వందల మంది సాయుధ వన వాసులు చింతపల్లి పోలీసు స్టేషన్ మీద దాడి చేసి ఆయుధాలు తీసుకుపోయారు. చింతపల్లి పోలీసు స్టేషన్ నే మొదటి దాడి కోసం ఎంచుకొని, అందుకు గిరిజనుల రక్తమాంసాలు పిండి నిర్మించిన లంబసింగి రోడ్డు మీద తలెత్తుకు నడిచి శ్రీరామరాజు నాయకత్వంలో ఏకికలకు తిరుగులేని సమాధానమే చెప్పారు వనవాసులు. ఏ రోడ్డు నిర్మాణం మన్య వాసులను తరతరాల పాటు క్షోభ పడేటట్లు చేసిందో, అదే రోడ్డు మీద వెళ్లి రవి అస్సమించని సామ్రాజ్యానికి ప్రతీకగా ఉన్న పోలీస్ స్టేషన్ ను నిలుపునా దహనం చేసింది కొండదళం. తెల్లజాతికి ప్రతినిధులుగా ఉన్న పోలీసు మూకల పొగరుని నిట్టనిలుపునా పాతేసింది. ఆ తరువాత చరిత్ర తెలిసిందే. చింతపల్లి తరువాత కృష్ణదేవిపేట, రాజవొమ్మంగి పోలీసు స్టేషన్ల మీద కూడా శ్రీరామరాజు దాడులు చేశాడు. మొత్తం 62 పర్యాయాలు కొండదళం, బ్రిటిష్ సేనలు తలపడ్డాయి. అది 23 మాసాల సుదీర్ఘ యుద్ధం. భారతీయ గిరిజన పోరాటాల చరిత్రలోనే సమున్నతమైన గాథ. ఒంజేరి ఘాట్ దగ్గర ట్రీమన్ హేర్ నాయకత్వంలో వచ్చిన పోలీసు బలగం కొండదళం చేతిలో ఘోర పరాజయం చవిచూసింది. ట్రీమన్ హేర్ చెవికి పెద్ద గాయమైంది. అప్పుడే దారి చూపించడానికి ఆ బలగాలతో వెళ్లాడు బాస్టియన్.

రామరాజు వెంటే ఉన్న ఎండు పదాలు, గాంగంత్తు, గాంగం మల్లు వంటి వాళ్లకి బాస్టియన్ ను చూడగానే రక్తం ఉడికిపోయింది. భారతీయుల మీద ఆయుధం ఎత్తరాదన్న శ్రీరామరాజు నియమం కూడా

భారతీయ గిరిజన పోరాటాల చరిత్రలోనే సమున్నతమైన గాథ. ఒంజేరి ఘాట్ దగ్గర ట్రీమన్ హేర్ నాయకత్వంలో వచ్చిన పోలీసు బలగం కొండదళం చేతిలో ఘోర పరాజయం చవిచూసింది. ట్రీమన్ హేర్ చెవికి పెద్ద గాయమైంది. అప్పుడే దారి చూపించడానికి ఆ బలగాలతో వెళ్లాడు బాస్టియన్.

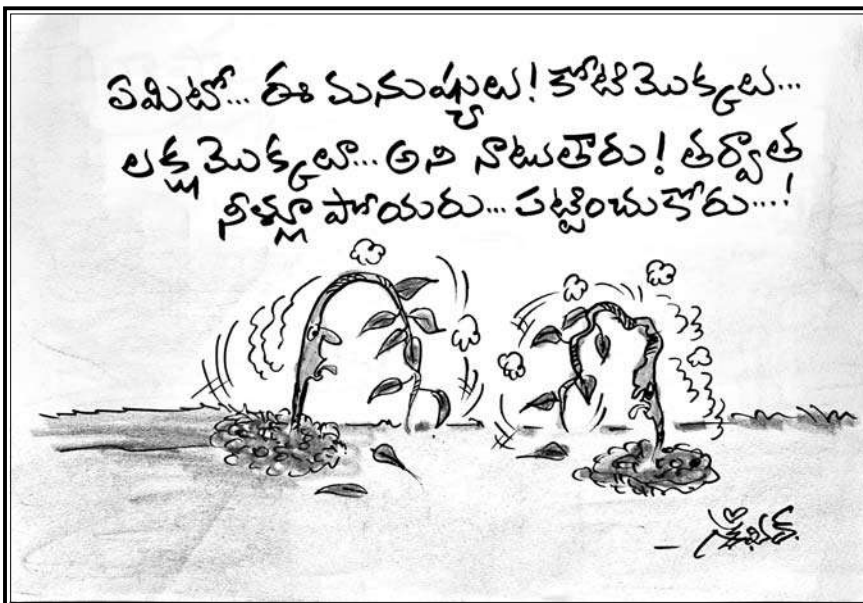

కొద్ది లిప్తలు మరచిపోయారు. వారిలో ఎవరో విసిరిన అలుగు (మొరటుగా, బలంగా ఉండే చిన్న కత్తి) దాడి నుంచి బాస్టియన్ అక్షరాలా వెంట్రుకవాసిలో తప్పించుకున్నాడు. తరువాత గూడెం నుంచి 1922 డిసెంబర్ లో అక్షరాలా పారిపోయాడు. ఆ పలాయనం పేరే పొట్టంగి బదలీ. ఆపై కార్మిక శాఖకు నెల్లూరు బదలీ చేశారు. రోడ్డు నిర్మాణం, అందులో అల్వే బాస్టియన్ అరాచకాలు శ్రీరామరాజు ఉద్యమానికి ప్రధాన కారణమని ఏజే పాపెల్ అనే ఆంగ్ల అధికారి తన నివేదికలో నిగ్గు తేల్చాడు.

కానీ విశాఖ కలెక్టర్ (ఏజెన్సీ వ్యవహారాలకు సంబంధించి గవర్నర్ ఏజెంట్) సి. హ్యూందర్సన్ బాస్టియన్ ను కాపాడే ప్రయత్నం చేశాడు. మద్రాస్ ప్రెసిడెన్సీ ప్రధాన కార్యదర్శికి పంపించిన నివేదికలో (జూలై 28, 1923), 'ఈ ఫిర్యాదుల (బాస్టియన్ మీద వచ్చినవి) తీరు నాకు సంతృప్తికరంగా అనిపించలేదు' అని రాశాడు. సంతోలే అన్ని వందలమంది ఉంటే బాస్టియన్ చేసిన పనికి ఒక్కరి సాక్ష్యమే ఎలా తీసుకున్నారో అర్థం కాదు అంటాడు హ్యూందర్సన్. అయినా బాస్టియన్ మీద ఫిర్యాదులలో అసలు నిజం లేదని మాత్రం చెప్పను అన్నాడు. అరాచకాలు జరిగినా అవి బాస్టియన్ కు ఆపాదించలేమని, 'మేస్త్రీ కిష్టయ్య' అందుకు బాధ్యుడని కూడా నేరం అతడి

మీదకు నెట్టడానికి హౌందర్సన్ శతధా యత్నించాడు. ఒక ప్రభుత్వ అధికారి బినామీ పేరుతో రోడ్డు కాంట్రాక్టు పనులు తీసుకున్న సంగతినీ పక్కన పెట్టిన కలెక్టర్, బాస్టియన్ ను తప్పు పట్టకపోగా, మరిన్ని సాక్ష్యాలు ఉంటే తప్పు బాస్టియన్ మీద క్రిమినల్ చర్యలు తీసుకోవడం కుదరని రాశాడు. బాస్టియన్ అరాచకాల గురించి మద్రాస్ లెజిస్లేటివ్ కౌన్సిల్ లో 1924 ఏప్రిల్ ఆఖరులో చర్చ కూడా జరిగింది. గూడెం డిప్యూటీ తహసీల్దారు బాస్టియన్ చేసిన అకృత్యాలు, లంచగొండితనం మీద నియమించిన దర్యాప్తు సంఘం పని ఎంతవరకు వచ్చిందో చెప్పాలని జస్టిస్ పార్టీ సభ్యుడు కట్టమంచి రామలింగారెడ్డి కోరారు. ఏప్రిల్ 5, 1924 తేదీతో బాస్టియన్ పంపిన నివేదిక చూశాక విశాఖపట్నంలో ఉన్న గవర్నర్ ఏజెంట్ కు చుక్కలు కనిపించాయి. తాను మూడువేల రూపాయలతోనే నర్సీపట్నంలో భవనం కట్టుకున్నానని, తనంటే గిట్టని మనుషులు, సహాయ నిరాకరణ ఉద్యమకారులు ఆ నిర్మాణం ఖర్చు పాతికవేల రూపాయలు ఉంటుందంటూ దుష్ప్రచారం చేస్తున్నారని బాస్టియన్ వివరణ ఇచ్చాడు. బాస్టియన్ కు వ్యతిరేకంగా నమోదు చేసిన వాంగ్మూలాలు ఎన్ని? రంప ఏజెన్సీ డివిజనల్ ఆఫీసర్ ఎం. అప్పారావు పంతులు అక్టోబర్ 11, 1924న పంపిన ఒక నివేదికలో '206 సాక్ష్యాలు సేకరించినట్లు' స్పష్టంగా చెప్పారు. పొట్టంగి వెళ్లిన బాస్టియన్ తిరిగి వస్తాడని చాలా మంది బాధితులు విచారణకు రాకుండా తప్పించుకున్నారు. ఇది కూడా ఆయనే రాశారు. చాలామంది నోరు విప్పి చెప్పడానికి సిగ్గు పడ్డారు. బాస్టియన్ చేతిలో అంత హింసకు, అవమానాలకు గురైన డోలా లచ్చిమి కూడా విచారణలో పాల్గొనలేదు. విచారణ సమయానికి ఆమె పునర్ వివాహం చేసుకుంది. పాత గొడవలు తెలిస్తే కొత్త జీవితానికి మంచిది కాదన్న ఉద్దేశం ఆమెది. నర్సీపట్నంలో బాస్టియన్ నిర్మించిన భారీ కట్టడం అతడి అవిధేయతకు ప్రతీకగా నిలుస్తుందని అప్పారావు పంతులు వ్యాఖ్యానించారు. ఒక అమాయక తెగని మూడున్నర సంవత్సరాల పాటు యుద్ధభైదీల్లా చూసిన ఘటన భారత చరిత్రలో ఎక్కడైనా కనిపిస్తుందా? కట్టుబానిసలను చేసిన కథ ఉంటుందా?

(అయిపోయింది)

ఈ నెల (ఆగస్ట్) 15నాటికి భారత్ స్వతంత్రమై 75 ఏళ్లు పూర్తయ్యాయి. ఈ సందర్భంగా అమృత మహోత్సవాలు చాలా ముందే ప్రారంభమయ్యాయి. ఇంకా సంవత్సర కాలం కొనసాగుతాయి కూడా. అంతమాత్రాన మన దేశంలో సమస్యలన్నీ తీరిపోయాయని కాదు.

పాత సమస్యల్లో కొన్నే తీరాయి. ఇంకా మిగిలిన వాటికి మరికొన్ని కొత్త సమస్యలు చేరాయి. ఈ చక్రం ఇలా సాగుతూనే ఉంటుంది. సమస్యలెన్ని ఉన్నా అమృత మహోత్సవంలో ఆనందాన్ని పొందడం అత్యంత సహజమైనది. అనేక ఏళ్ల తరువాత మన భూభాగంలో మనకు కావలసిన ప్రభుత్వాన్ని, ఇతర వ్యవస్థలను ఏర్పాటు చేసుకునే అధికారాన్ని 1947 ఆగస్ట్ 15న పొందాము. మనకు ఇష్టమైన పద్ధతిలో, మన ప్రజల ద్వారానే నడుపుకునే స్థితిని సాధించాం. బానిసత్వం ఎక్కువ కాలం కొనసాగడంతో స్వాతంత్ర్యం కోసం సంఘర్షణ కూడా చాలాకాలం సాగించాల్సి వచ్చింది.

త్యాగమూర్తుల ఆశయ సాధనకు పునరంకితం కావాలి

విదేశీ పాలనపై సాగించిన పోరాటం దేశ మంతటా వ్యాపించింది. స్వాతంత్ర్యం సాధించడంలో అడ్డంకులుగా నిలిచిన వివిధ దోషాల పట్ల చైతన్యం వచ్చింది. సాయుధ, నిరాయుధ పోరాటంతో పాటు సమాజ జాగృతి కార్యం కూడా స్వాతంత్ర్య సాధన ఉద్యమంలో భాగంగా ఒకేసారి సాగాయి. సమాజం లోని అన్ని వర్గాల వారు తమతమ శక్తి మేరకు ఈ ఉద్యమంలో పాల్గొన్నారు.

స్వాతంత్ర్యం వచ్చి 75 సంవత్సరాలు పూర్తయిన సందర్భంలో సర్వత్ర ఉత్సాహభరితమైన వాతావరణం కనిపించడం అత్యంత సహజం. తమ కఠోర పరిశ్రమ, త్యాగాల ద్వారా మనకు స్వాతంత్ర్యం

త్యాగిని తెచ్చిపెట్టిన వీరులను గుర్తుచేసుకోవాలి. నవ్వుతూ ప్రాణాలను అర్పించిన వారి త్యాగనిరతిని, ధైర్యాన్ని సమాజం మొత్తానికీ తెలియజేయడం చాలా అవసరం. మాతృభూమి, దేశ ప్రజానీకం పట్ల వారికి ఉన్న ఆత్మీయత, సర్వస్వం సమర్పణ చేసిన వారి ప్రేరణ, వారి తేజోమయమైన వ్యక్తిత్వం, వారి చరిత్రలను మనం ఎప్పుడు స్మరించుకుంటూ ఉండాలి, అనుసరించాలి.

ఈ సందర్భంగా మన కర్తవ్యం, సంకల్పాలను గుర్తు చేసుకుని వాటిని పూర్తిచేసేందుకు మరోసారి కంకణబద్ధులం కావలసిన అవసరం ఉంది. మనకు స్వరాజ్యం ఎందుకు? విదేశీయుల చేతిలో ఉన్నప్పటికీ దేశంలో సుపరిపాలన ఉంటే సరిపోతుంది కదా? అటువంటి పాలన వల్ల దేశ ప్రజానీకపు ఆశలు, ఆకాంక్షలు నెరవేరవా? అని ప్రశ్నించుకుంటే 'లేదు' అనే సమాధానం చెప్పుకోవాలి. విదేశీ పాలన ఎంత బాగున్నప్పటికీ అది సాధ్యపడదు. 'స్వ' అభివృద్ధికరణ స్వాతంత్ర్య సాధనకు ప్రేరణ అవుతుంది. వ్యక్తి స్వతంత్ర జీవనంలోనే సురాజ్యం అనుభూతిని పొందగలుగుతాడు. 'వైశ్విక జీవనానికి ఏదో ఒకటి అందించడానికే ప్రతి దేశం అవిర్భవిస్తుంది' అని స్వామి వివేకానంద అన్నారు. అలా ప్రపంచానికి

ఏదైనా అందించాలంటే ఆ దేశం స్వతంత్రంగా ఉండాలి. దేశం 'స్వ'ను ప్రకటించడం ద్వారా వైశ్విక జీవనానికి తన యోగదానాన్ని అందించగలుగు తుంది. కాబట్టి ఆ కర్తవ్యాన్ని నిర్వహించడానికి ఆ దేశం స్వతంత్రంగా, శక్తిమంతంగా ఉండడం మొదటి అర్హతగా భావించాలి. 'స్వ' ఆధారంగా ముందుకు సాగాలంటే ముందు ఆ 'స్వ' అంటే ఏమిటో స్పష్టమైన అవగాహన, జ్ఞానం, విశుద్ధమైన దేశభక్తి, వ్యక్తిగత, సామాజిక అనుశాసనం, ఏకాత్మ భావం కలిగి ఉండాలి. అప్పుడే భౌతికమైన విషయ పరిజ్ఞానం, శక్తి సామర్థ్యాలు, పాలనా యంత్రాంగం వంటివి ఉపయోగపడతాయి.

స్వాతంత్ర్య సాధన కోసం ప్రజలను జాగృత పరచిన వారు ఆ స్వాతంత్ర్య ఫలాన్ని కాపాడుకునే మార్గాలను వివిధ రకాలుగా వివరించారు. రవీంద్రనాథ్ టాగోర్ 'చిత్త' జేధా భయశూన్య ఉన్నట్ జతో శిర్' అనే తన కవితలో స్వతంత్ర భారతాన్ని సాధించడానికి కావలసిన పరిస్థితులను వర్ణించారు. భారత్ ఉదాత్త, ఉత్తమ, ఉన్నత దేశంగా అవతరిస్తుందని స్వాతంత్ర్యం సిద్ధించినప్పుడు వీర సావర్కర్ 'స్వతంత్రతా దేవి ఆరతి' అనే కవితలో ఆకాంక్షించారు. గాంధీజీ తమ 'హింద్ స్వరాజ్'లో

డా. మోహన్ భాగవత్

సర్ సంఘచాలక్, రాష్ట్రీయ స్వయంసేవక్ సంఘ్

ఆజాదీ కా అమృత్ మహోత్సవ్

స్వతంత్ర భారతదేశపు కల్పనను వర్ణించారు. డాక్టర్ బాబాసాహెబ్ అంబేద్కర్, పార్లమెంట్లో రాజ్యాంగాన్ని ప్రవేశపెడుతూ చేసిన రెండు ఉపన్యాసాల్లో స్వాతంత్ర్య ప్రయోజనం, దానిని కాపాడుకునేందుకు మనం నిర్వహించవలసిన కర్తవ్యాలను ప్రస్తావించారు.

స్వాతంత్ర్య అమృత మహోత్సవ శుభ, ఆనందమయ సందర్భంలో వివిధ కార్యక్రమాలను నిర్వహించుకోవడంతోపాటు ఈ స్వాతంత్ర్య ప్రయోజనం 'స్వ' ఏమిటన్నది ఆలోచించుకోవాలి. ప్రపంచ జీవనంలో భారత్ నిర్వహించవలసిన పాత్ర కోసం ఎటువంటి శక్తిసామర్థ్యాలను సంపాదించుకోవాలి? ఈ కార్యాన్ని పూర్తిచేయడానికి చేపట్టవలసిన చర్యలు ఏమిటి? కర్తవ్యాలను నిర్వహించడానికి సమాజాన్ని ఎలా సంసిద్ధం చేయాలి? అనే వాటిని సమీక్షించుకోవాలి.

భారతీయ సనాతన దృష్టి, చింతన, సంస్కృతి, ఆచరణ ద్వారా ప్రపంచం ముందు సందేశాలను ఉంచింది. ప్రత్యక్ష అనుభూతి, వైజ్ఞానిక సత్యాలపై ఆధారపడిన సమగ్ర, ఏకాత్మ భావనలే వాటి ప్రత్యేకత. వేర్పాటువాదం కాకుండా 'ఏకాత్మదర్శన'ను అవి పేర్కొన్నాయి. ఒకటిగా నిలవడానికి ఒకేవిధంగా ఉండాలి అవసరం లేదు. తమ ప్రత్యేకతలను కాపాడుకుంటూ, ఇతరుల ప్రత్యేకతలను గుర్తిస్తూ అందరూ కలిసి సాగినప్పుడే సంఘటిత సమాజం ఏర్పడుతుంది.

ఈ భూమి బిడ్డలుగా భరతమాత పట్ల భక్తి మనలను కలిపి ఉంచుతోంది. సనాతన సంస్కృతి మనకు సుసంస్కృతి, సద్భావన, ఆత్మీయతపూర్వకమైన ఆచరణను నేర్పుతోంది. పరాక్రమయుత, శీలసంపన్నమైన పూర్వీకుల ఆదర్శాలు మనకు మార్గనిర్దేశనం చేస్తున్నాయి. వీటిని అనుసరిస్తూ సంకుచితత్వాన్ని, స్వార్థాన్ని, భేదభావాలను పక్కన పెట్టి దేశహితమే లక్ష్యంగా పనిచేయాలి. సంపూర్ణ సమాజాన్ని ఇందుకు సిద్ధం చేయడం అత్యంత అవశ్యకమైన కార్యం. జాతి, మత, భాష, ప్రాంతీయత లాంటి విభేదాలు, కీర్తికాంక్ష, ధనకాంక్ష వంటి దోషాల వల్ల వచ్చే స్వార్థ ఆలోచనలను త్రికరణశుద్ధిగా తొలగించాలి. ఇతరులకు మంచిని చెప్పడానికి ముందు స్వయంగా ఆచరించడం చాలా అవసరం. సమతతో కూడిన, శోషణ లేని సమాజం వల్లనే మనం ఈ స్వాతంత్ర్యాన్ని కాపాడుకోగలం.

సమాజంలో అనేక అపహేలు కల్పిస్తూ, ఉద్రిక్తతలు రెచ్చగొడుతూ, కలహాలను పెంచుతూ తమ స్వార్థ ప్రయోజనాలను నెరవేర్చుకునేందుకు కుట్ర పూరిత శక్తులు దేశంలోనూ, బయట నుంచి పనిచేస్తున్నాయి. అలాంటి శక్తులను సుసంఘటితం, సామర్థ్యంతో కూడిన సమాజం మాత్రమే కట్టిడి చేయగలుగు తుంది. స్వతంత్ర, ప్రజాస్వామిక దేశంలో ప్రజలు తమ ప్రతినిధులను ఎన్నుకుంటారు. చట్టసభలకు పంపేందుకు అభ్యర్థులకు గల యోగ్యత, వివిధ రాజకీయ పక్షాల సైద్ధాంతికతను పరిశీలించగలగడం, పౌరుల విధుల గురించిన అవగాహన వంటివి ప్రజాస్వామ్య వ్యవస్థలో చాలా అవసరం. అయితే తమ వాదననే నెగ్గించుకోవడం కోసం అసహనపూర్వకమైన వైఖరిని అవలంబించే ధోరణి (ఇది సోషల్ మీడియాలో...) ఎక్కువగా కనిపిస్తోంది. అటువంటి వ్యవహారశైలికి దూరంగా, నాగరికమైన, చట్టాన్ని గౌరవించే ధోరణిని అవలంబించవలసిన అవసరం ఉంది. సమాజం యోగ్యమైన ధోరణిని, వ్యవహార శైలిని అవలంబించకపోతే ఎలాంటి పరివర్తన సాధ్యపడదు.

కాబట్టి స్వాతంత్ర్య అమృత మహోత్సవ సందర్భంగా ఈ స్వాతంత్ర్య సాధనకు వెనుక ఉన్న పూర్వీకుల కఠోరమైన పరిశ్రమ గుర్తుకు రావాలి. దాని ద్వారా అటువంటి త్యాగం, పరిశ్రమలతో 'స్వ' ఆధారితమైన, యుగానుకూల పాలన వ్యవస్థ నిర్మాణంతో భారత్ ను అన్ని రంగాల్లో వైభవోపేతమైన స్థితికి చేర్చాలి. రండి, సంఘటిత, సుహృద్భావ భావనతో ఆ తపోమార్గంలో ఉత్సాహపూర్వకంగా, మరింత వేగంగా ముందుకు సాగుదాం.

అమృతోత్సవ్ స్ఫూర్తితో ప్రగతి బాట

దేశానికి స్వాతంత్ర్యం వచ్చి 75 ఏళ్లు పూర్తయిన సందర్భంగా దేశంలోని ప్రతి పౌరుడూ ఆనందోత్సాహంతో ఉన్నాడు. దేశం వివిధ అడ్డంకులను, సంక్షోభాలను అధిగమిస్తూ, 75 సంవత్సరాల కాలఖండాన్ని దాటింది. ఈ స్వాతంత్ర్య అమృతోత్సవ వేళ దేశం సాధించిన విజయాలు, అధిగమించిన సవాళ్లు మన ముందు సాక్షాత్కరిస్తున్నాయి. దేశం స్వాతంత్ర్యం పొందిన వెంటనే విభజన జరిగి, ఆ వెనువెంటనే హింసాకాండను, ఆ తర్వాత సరిహద్దు దాడులను ఎదుర్కొంది. అయితే ఈ సవాళ్లు ఏవీ మన దేశ శక్తిసామర్థ్యాలను హరించలేకపోయాయి. ఆ సవాళ్లన్నింటినీ దేశం సమర్థంగా ఎదుర్కొంటూనే ప్రజాస్వామ్య పునాదులను పటిష్ఠం చేసుకుంది. విభజన, దండయాత్ర తర్వాత మన దేశ పౌరులు 1950లో గణతంత్ర దినోత్సవాలను ఘనంగా జరుపుకొని, ప్రజాస్వామ్య ప్రభుత్వాన్ని స్థాపించిన తీరును ఈ రోజు మనం ఊహించుకుంటే ఓ అద్భుతంలా అనిపిస్తుంది.

1947లో దేశానికి స్వాతంత్ర్యం సిద్ధించిన తర్వాత దేశంలోని మిగిలిన ప్రాంతాలైన గోవా, దాద్రా నగర్ హవేలీ, హైదరాబాద్, పుదుచ్చేరిలను స్వతంత్ర భారతంలో విలీనం చెయ్యడానికి ప్రయత్నాలు జరిగాయి. ప్రజల దృఢ సంకల్పం, పోరాట పటిమ, నైతిక బలం కారణంగా లక్ష్యాన్ని సాధించగలిగాం. కొన్నేళ్ల క్రితమే రాజకీయ స్వాతంత్ర్యం పొందిన దేశం ఇవన్నీ ఇంత త్వరగా ఎలా సాధించ గలిగింది? అన్న ప్రశ్న తరచుగా తలెత్తుతుంది. దీన్ని అర్థం చేసుకోవాలంటే భారతీయ సమాజాన్ని అర్థం చేసుకోవాలి. తన పైన ఎన్ని దాడులు జరిగినప్పటికీ, ఎన్ని సంక్షోభాలు ఎదురైనా భారతీయ సమాజం, తన ఐక్యతా నూత్రాన్ని మాత్రం మరచిపోలేదు. మనం భారతదేశ స్వాతంత్ర్య పోరాటాన్ని పరిశీలిస్తే, ఆ పోరాటం దేశంలోని నగరాలు, గ్రామాలు, అడవులు, పర్వతాలు, తీరప్రాంతాలలో... ఇలా అంతటా సాగిందని తెలుస్తుంది. సంధాల్ తిరుగుబాటు, దక్షిణాది వీరుల సాయుధ పోరాటం ఇలా అన్ని సంఘర్షణల్లోనూ

దత్తాత్రేయ హోసబలే

సర్ కార్యవాహ, రాష్ట్రీయ స్వయంసేవక్ సంఘ

ఒకే భావం కనిపిస్తుంది. ప్రజలందరూ స్వాతంత్ర్యాన్ని కోరుకున్నారు. తమకు మాత్రమే కాదు, యావత్ సమాజానికి, దేశానికి సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యం లభించాలని వారు కోరుకున్నారు. స్వాతంత్ర్యం కోసం భారతీయ సమాజం ఎలాంటి త్యాగాలనైనా చేయడానికి, అన్ని రకాల మార్గాలనూ అనుసరించడానికి సిద్ధపడింది. ఆ కారణం చేతనే ఒక్క భారత్‌లోనే కాక లండన్, యూఎస్, జపాన్‌లలో కూడా ప్రయత్నాలు జరిగాయి. లండన్‌లోని 'ఇండియా హౌస్' భారత స్వాతంత్ర్య పోరాటానికి ఒక ప్రధాన కేంద్రంగా మారింది.

భారత స్వాతంత్ర్య ఉద్యమం చాలా విస్తృతమైనది. అది దేశంలోని ప్రజల మధ్య గల భౌగోళిక, ఆర్థిక, సామాజిక అంతరాలను అధిగమించి, దేశ ప్రజలందరినీ ఏకం చేసింది. ఈ ఘనత ఏ ఒక్కరికో సొంతం కాదు. అసంఖ్యాకులైన నాయకులు సాగించిన ఉద్యమమది. అందరి లక్ష్యం ఒక్కటే. అది.. స్వాతంత్ర్య సాధన. ప్రాణాలను త్యజప్రాయంగా సమర్పించిన వారందరో ఉన్నారు. వారిలో కొందరి పేర్లు మనకు తెలుసు. కొందరి పేర్లు తెలియదు.

స్వాతంత్ర్యసంతరం దేశాన్ని వైభవ దిశగా నడిపించాలని ప్రజల మనసులలో ఆలోచన ఉన్నా దానికి రాజకీయ నాయకత్వంపై ఆధారపడలేదు. అందుకే, ప్రజాస్వామ్య వ్యవస్థపై ఎమర్జెన్సీ రూపంలో దాడి చేయడానికి ప్రయత్నించినప్పుడు, దేశ ప్రజలు దానిని ఎదుర్కొని ఉద్యమించారు.

స్వాతంత్ర్యం వచ్చి వందేళ్లు పూర్తయ్యే సమయానికి మనం సాధించాల్సిన లక్ష్యాలేమిటి? అనే విషయాన్ని ఈ అమృతోత్సవాల సందర్భంగా మనం ఆలోచించాలి. ప్రపంచమంతా ఒకవైపు కరోనా సంక్షోభం, మరోవైపు అస్థిరత నెలకొన్న ఈ తరుణంలో, ఒక దేశంగా మన ముందున్న లక్ష్యాలేమిటి? అని విశ్లేషించుకోవాలి. గత దశాబ్ద కాలంలో మనం ఎన్నో విజయాలను సాధించామనడంలో ఎలాంటి సందేహం లేదు. దేశంలోని పౌరులకు ఆరోగ్యం, గృహనిర్మాణం, ఆర్థిక సమృద్ధి వంటి ప్రాథమిక సౌకర్యాలను అందించే విషయాలలో భారతీయ సమాజం సశక్తమవుతోంది. దేశ పౌరులు సాధికారత పొందుతున్నారనే విషయాన్ని తెలియపరుస్తాయి. కరోనా సమయంలో అతి తక్కువ సమయంలో అత్యంత చౌకైన, సురక్షితమైన వ్యాక్సిన్‌ను తయారు చేసిన మేధాన్లు భారతీయులది. ప్రపంచం మొత్తానికి సహాయం చేసి కోట్లాది మంది ప్రాణాలను కాపాడగలిగాం. అనేక రకాల సంక్షోభాల స్థితిలోనూ భారత ఆర్థిక వ్యవస్థ పురోగమిస్తోంది.

ఇన్ని విజయాలు ఉన్నప్పటికీ, మనకెదురయ్యే బాహ్య, అంతర్గత సంక్షోభాలను ఎదుర్కొంటూ, వాటిని శాశ్వతంగా పరిష్కరించుకోవాల్సిన అవసరం ఉంది. సమాజంలో సమరసత ఎంత బాగుంటే సమాజం అంత బలంగా ఉంటుంది కనుక దాని సాధనకోసం మరింత ప్రయత్నించాల్సి ఉంది. దేశం స్వయం సహాయకంగా ఉన్నప్పుడే శక్తిమంతమవుతుంది. పెరుగుతున్న జనాభా, వారి ఆకాంక్షలకు అనుగుణంగా దేశీయ పరిశ్రమలు, సంస్థలను ప్రోత్సహించవలసి ఉంది.

స్వాతంత్ర్యం సిద్ధించి ఏడున్నర దశాబ్దాలు పూర్తయిన తరుణంలో దేశ విధాన స్థాపన ప్రస్తుత ఆకాంక్షలు, అంచనాలకు అనుగుణంగా ఉందా? లేదా? అనే విషయాన్ని పరిశీలించుకోవాలి. అలా లేనట్లయితే, దానిని ఎలా మార్చవచ్చో కూడా ఆలోచించాలి. న్యాయవ్యవస్థ, రాజకీయ వ్యవస్థ విషయంలో సామాన్యుడు తనకు తాను అసౌకర్యంగా, అసహాయుడుగా భావించుకునే పరిస్థితులు చాలానే చూస్తున్నాం. దానిని నివారించే దిశలో న్యాయం, పాలన సాధారణ పౌరులకు సులభంగా అందుబాటులోకి వచ్చేలా చేయగలగాలి.

దేశం తన పటిష్టమైన అంతర్గత వ్యవస్థతోనే ప్రపంచ సవాళ్లను ఎదుర్కో గలుగుతుంది. అంతర్గత వ్యవస్థ పటిష్టత కేవలం దేశ ఆర్థిక, సామాజిక శక్తిపైనే ఆధారపడి ఉంటుంది. ఆర్థిక, సామాజిక సవాళ్లను పరిష్కరించడమే భారతదేశ అంతర్గత వ్యవస్థ పటిష్టతకు పరిష్కార మార్గం. ★

చావనైనా చస్తా కానీ మళ్లీ లాలూతో కలవనన్నారు. కానీ నిర్లజ్జగా చేతులు కలిపేశారు. అవినీతిని వ్యతిరేకించే సుశాసన్ బాబుగా తెచ్చుకున్న పేరు కాస్తా ఘోటాలా. భ్రష్టాచారీలతో కలిసిపోయి చెడగొట్టేసుకున్నారు. అవకాశవాదంతో బీజేపీకి దూరమై, ఆర్థేడికి దగ్గరై తన పునాదులను తానే పడగొట్టుకున్నారు. ఆయనే బహర్ ముఖ్యమంత్రి నితీష్ కుమార్.

తన రాజకీయ జీవిత చదరంగంలో ఆయన ఇప్పటి దాకా వేసిన ఎత్తులు ఒకెత్తైతే, ఇప్పుడు పట్టి మాస్టర్‌గా తనకు తానే చెక్ పెట్టుకున్నారు. బీజేపీ ఎదుగుదలను చూసి ఓర్వలేకపోతున్న జేడీయూ నేత నితీష్ తప్పుడు అంచనాలతో రాజకీయంగా సమాధిపోతున్నారనే చెప్పక తప్పదు.

మరోసారి రంగు మార్చిన 'ఊసరవెల్లి'

అనూహ్య పరిణామమే కానీ ఊహించనిదేమీ కాదు. వారాల్లో అవుతుందనుకున్న పని రోజుల్లోనే పూర్తయింది. విపక్షం ఎంత ఆనందపడిందో, అధికార పక్షం అంతే ఉపశమనం పొందడం విశేషం. అత్యాశతో ఏదో ఊహించి తొందరపాటు నిర్ణయాలు తీసుకోవడం, అంతలోనే వాస్తవం బోధపడి ఆ నిర్ణయాలను మళ్లీ మార్చుకోవడం కొత్తేమీ కాదు. బిహార్ ముఖ్యమంత్రి పదవికి రాజీనామా చేశానని, ఎన్డీఎ కూటమి నుంచి బయటకు వచ్చేసానని జనతా దళ్ (యునైటెడ్) సీనియర్ నేత నితీష్ కుమార్ ఆగస్ట్ 9న ప్రకటించేశారు. మరునాడే 8వ సారి బిహార్ ముఖ్యమంత్రిగా ప్రమాణ స్వీకారం చేశారు. 2017లో ఎవరి అవినీతిని వ్యతిరేకించి 'మహా ఘట్‌బంధన్'తో బంధం తెంచుకున్నారో, అదే నాయకున్ని మరోసారి కలుపుకొని తిరిగి ఉపముఖ్యమంత్రిని చేశారు. కాంగ్రెస్, వామపక్షాలు యధావిధిగా నితీష్‌కు మద్దతు ప్రకటించేశాయి. తాను చెప్పినట్లు అవినీతిపరుడైన ఆర్థేడి నేత, లాలూప్రసాద్ యాదవ్ తనయుడు తేజస్వీ యాదవ్ ఇప్పుడు నీతిమంతుడైపోయారు. జేడీయూ, ఆర్థేడి, కాంగ్రెస్, లెఫ్ట్ తదితర పార్టీలతో 'మహా ఘట్‌బంధన్ 2.0' మొదలైపోయింది. సోషలిస్టు సిద్ధాంత నేపథ్యం నుంచి వచ్చిన నితీష్, గతంలో బీజేపీ మతతత్వ పార్టీ అని విమర్శించారు. కానీ అవకాశం వచ్చినప్పుడల్లా ఆయన ఆ పార్టీవైపే చూడటం అవకాశవాద రాజకీయానికి నిదర్శనం.

జాతీయ రాజకీయాల్లోకి వెళ్లాలనే ఆరాటంతోనే నితీష్ కుమార్ బీజేపీతో మిత్రధర్మానికి తూట్లు పొడిచారని రాజకీయ విశ్లేషకులు భావిస్తున్నారు. 2024 సార్వత్రిక ఎన్నికల్లో విపక్షాలకు జాతీయస్థాయిలో బలమైన నాయకుడు లేకపోవడంతో ఆయన ఈ భర్తీని తీర్చుబోతున్నారనే ప్రచారం జరుగుతోంది. బీజేపీయేతర జాతీయస్థాయి పార్టీలు, ప్రాంతీయ పార్టీలు నితీష్ ఎన్డీఎ నుంచి బయటకు రావడాన్ని స్వాగతిస్తున్నాయి. ఈ పార్టీలన్నీ నితీష్‌ను ఏదో ఒక సందర్భంలో దుయ్యబట్టినవే. పదే పదే అదే బిహార్‌బాబుతో చేయి కలిపి, చంకనెక్కించుకున్నవే. ఇన్నిసార్లు దోస్తీలు మార్చి, రాజకీయ ఊసరవెల్లిగా అధికార పీఠాన్ని అట్టిపెట్టుకోవడం నితీష్ చేసిన విచిత్ర విన్యాసం. మరోవైపు రాహుల్ గాంధీ, మమతా బెనర్జీ, కేజ్రీవాల్, కేసీఆర్ కూడా జాతీయ నాయకత్వం మీద ఆశలు పెట్టుకోవడంతో ఆయన వ్యూహం ఏమిటన్న అంశం మీద చర్చ

సాగుతోంది. నితీష్ ఇప్పటికైతే బీజేపీని ఎదురుదెబ్బ తీసి, తమవైపు రావడం ప్రతిపక్షాలకు సంతోషం కలిగించచ్చు. కానీ, దానివల్ల కలిసొచ్చేది ఎంత?

రాజకీయ పబ్లి మాస్టర్

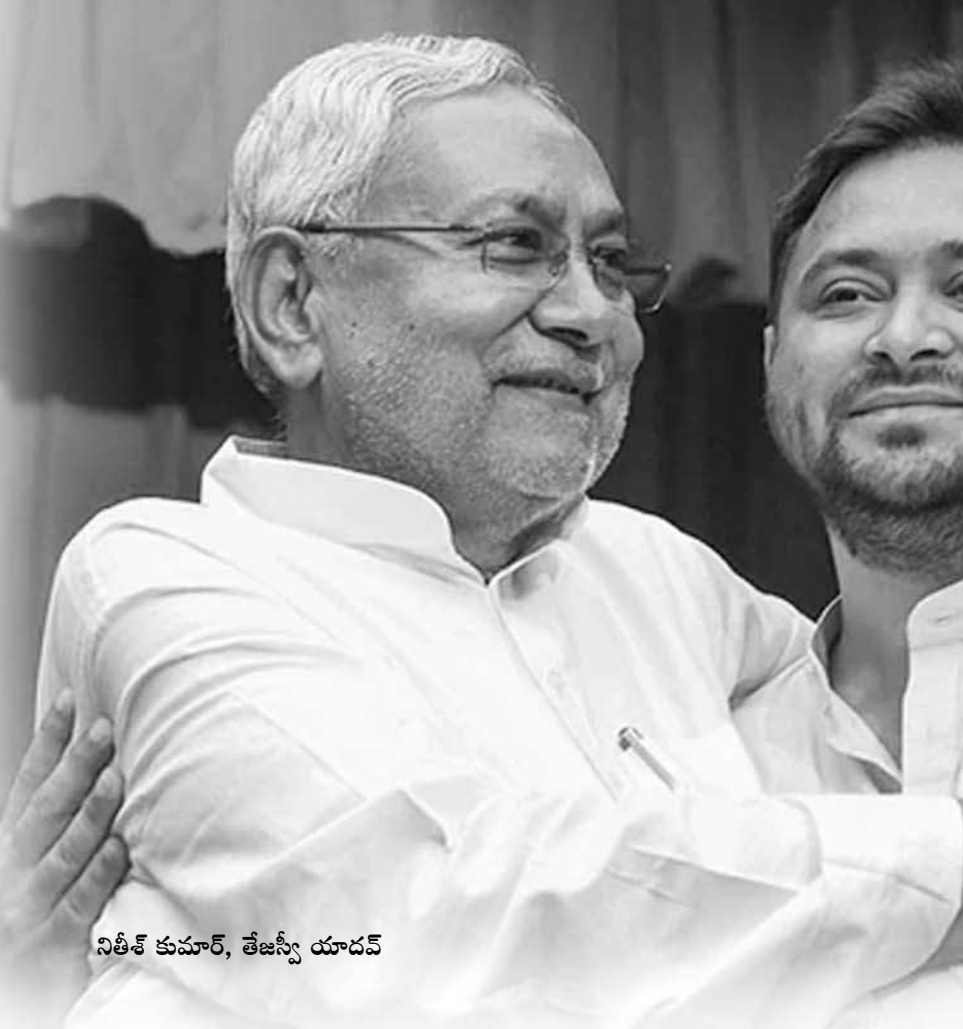
రాజకీయాల్లో శాశ్వత మిత్రులు, శత్రువులంటూ ఎవరూ ఉండరనే సూత్రాన్ని తన అవకాశాల కోసం చక్కగా వాడేసుకున్నారు నితీష్ కుమార్. బిహార్ రాజకీయాల్లో 'పబ్లి మాస్టర్'గా పేరు పడ్డ ఆయన వేసిన రాజకీయ పిల్లిమొగ్గలను చూసి ఎవరైనా ఆశ్చర్యపోవాల్సిందే. ఈ నిలకడలేనితనం ఆయనకు మొదటి నుంచీ ఉంది. ఇలా అవకాశాలు తెచ్చు కోవడంలో చక్కని నైపుణ్యం సాధించారు కూడా.

లోక్ నాయక్ జయప్రకాష్ నారాయణ్ స్ఫూర్తితో సత్యేంద్ర నారాయణ్ సిన్హా నేతృత్వంలోని జనతా పార్టీలో చేరారు నితీష్ కుమార్. 1985లో తొలిసారి హర్నైత్ నుంచి శాసనసభకు ఎన్నికయ్యారు. తొలి నాళ్లలోనే లాలూ ప్రసాద్ యాదవ్ తో దోస్తి ఉంది. వీటి సింగ్ నాయకత్వంలో 1988లో ఏర్పాటుచేసిన జనతాదళ్ లో వీరిద్దరూ కీలక పాత్ర పోషించారు. ఆ తర్వాత లాలూతో విభేదాలు వచ్చి జార్జి ఫెర్నాండెజ్ నేతృత్వంలో 1994లో సమతా పార్టీతో జట్టు కట్టారు నితీష్. 1996లో బర్న్ లోక్ సభ స్థానంలో విజయం సాధించారు. తర్వాత జరిగిన పరిణామాల్లో నితీష్ సమతా పార్టీకి దూరమై, కేంద్రంలో వాజపేయి నేతృత్వంలోని ఎన్ డీఏ ప్రభుత్వంలో రైల్వే మంత్రిత్వ బాధ్యతలు చేపట్టారు. ఈ వ్యవహారాలు జనతా దళ్ మాజీ నాయకుల మధ్య చిచ్చుపెట్టాయి. ఈ దెబ్బకు 1997లో లాలూ ప్రసాద్ సొంతంగా ఆర్డీసీ ఏర్పాటు చేశారు.

నితీష్ కుమార్ 2000 సంవత్సరంలో ఎన్ డీఏ కూటమి తరపున తొలిసారిగా బిహార్ ముఖ్య మంత్రిగా ఎన్నికయ్యారు. కానీ తగిన మెజారిటీ లేకపోవడంతో ప్రమాణం చేసిన వెంటనే రాజీనామా చేయాల్సి వచ్చింది. 2003లో నితీష్ కుమార్ సమక్షంలో ఫెర్నాండెజ్ నాయకత్వంలోని సమతా పార్టీ.. శరద్ యాదవ్ నేతృత్వంలోని జనతా దళ్ లో విలీనమై జనతాదళ్ (యునైటెడ్)గా కొత్త పార్టీ ఆవిర్భవించింది. బీజేపీతో వీరి పాత్రు కొనసాగడంతో బిహార్ లో 2005లో ఎన్ డీఏ కూటమిలోని జేడీయూ పార్టీ అధికారంలోకి వచ్చింది. నితీష్ కుమార్ ముఖ్యమంత్రి అయ్యారు. 2010లో మళ్లీ ఎన్ డీఏ కూటమి-బీజేపీ అండతోనే జేడీయూ అధికారం కైవసం చేసుకుంది.

మోదీతో గిట్టక ఎన్ డీఏకు దూరం

జేడీయూ ఎన్ డీఏలో ఉన్నా, గుజరాత్ ముఖ్య మంత్రిగా ఉన్న నరేంద్రమోదీ అంటే నితీష్ కు గిట్టేది కాదు. బిహార్ వరదల సమయంలో గుజరాత్ ప్రభుత్వం అందించిన సహాయాన్ని కూడా తిరస్కరించారు. ఈ దశలో 2014 సార్వత్రిక

నితీష్ కుమార్, తేజస్వీ యాదవ్

ఎన్నికలకోసం మోదీ నేతృత్వంలో బీజేపీ క్యాంపెయిన్ కమిటీని ఏర్పాటు చేసింది. దీన్ని జీర్ణించుకోలేని నితీష్ కుమార్.. బీజేపీతో పదిహేడేళ్ల బంధాన్ని తెంచేసుకున్నారు. బీజేపీ మద్దతు ఉపసంహరించు కున్నా, అసెంబ్లీలో కాంగ్రెస్ సహకారంతో విశ్వాస తీర్మానంలో నెగ్గారు. అయితే, లోక్ సభ ఎన్నికల్లో జేడీయూకు ఘోరపరాభవం ఎదురైంది. బీజేపీ 22 సీట్లు కైవసం చేసుకుంటే జేడీయూ స్థానాలు 20 నుంచి 2కి పడిపోవడంతో ఓటమికి నైతిక బాధ్యత వహిస్తూ ముఖ్యమంత్రి పదవికి రాజీనామా చేశారు. జితిన్ కుమార్ మార్పుని సీఎం పదవిలో కూర్చోబెడితే ఆయన కొరకరాని కొయ్యగా మారారు. తప్పని పరిస్థితిలో మళ్లీ ముఖ్యమంత్రి గద్దెపై కూర్చున్నారు నితీష్ కుమార్. 2015 అసెంబ్లీ ఎన్నికల్లో ఆర్డీసీ, కాంగ్రెస్ తదితర పార్టీలతో కలిసి జనతా పరివార్ కూటమిని ఏర్పాటు చేసింది జేడీయూ. ఈ ఎన్నికల్లో జేడీయూకి 71 సీట్లు వస్తే, ఆర్డీసీకి 80 సీట్లు వచ్చాయి. అయినా సీఎం పదవిని నిలుపుకున్నారు నితీష్. విధిలేని పరిస్థితుల్లో ఆర్డీసీ అధినేత లాలూ ప్రసాద్ కుమారుడు తేజస్వీ యాదవ్ ను ఉపముఖ్య మంత్రిగా చేయాల్సి వచ్చింది. కొద్ది రోజులకే తేజస్వీపై అవినీతి ఆరోపణలు వెల్లువెత్తాయి. డిప్యూటీ సీఎం పదవికి రాజీనామా చేయాలని నితీష్ కోరితే

పట్టించుకోలేదు. దీంతో సీఎం పదవికి నితీష్ రాజీనామా చేశారు. ఆర్డీసీతో తెగదెంపులు చేసుకుని మహా ఘట్ బంధన్ నుంచి బయటకు వచ్చేసి 2017లో తిరిగి ఎన్ డీఏలోకి వచ్చారు నితీష్.

2020 బిహార్ అసెంబ్లీ ఎన్నికల్లో ఎన్ డీఏ కూటమి అధికారంలోకి వచ్చింది. బీజేపీకి 74 సీట్లు వస్తే జేడీయూ 43 సీట్లకు పరిమితమైంది. అయితే విశాల ప్రయోజనాలను దృష్టిలో పెట్టుకొని ముఖ్యమంత్రి పదవిని నితీష్ కుమార్ చేపట్టేందుకు అవకాశం ఇచ్చింది బీజేపీ. ఇప్పుడు మారిన రాజకీయ పరిణామాల నేపథ్యంలో మళ్లీ ఎన్ డీఏకు దూర మయ్యారు నితీష్ కుమార్. తాను చావనైనా చస్తాను కానీ, మళ్లీ ఆర్డీసీతో కలిసేది లేదని అప్పట్లో స్పష్టంచేసిన నితీష్ ఇప్పుడు అదే అవినీతి మరకల పార్టీతో రాజీవదాల్చిన దుస్థితి ఏర్పడింది.

బీజేపీ ఎదుగుదల భయంతోనే..

బిహార్ లో బీజేపీ బలపడటమే నితీష్ కుమార్ భయాందోళనలకు కారణమని స్పష్టంగా అర్థ మవుతోంది. ఇదే సమయంలో ప్రధాని మోదీ కేబినెట్ లో ఉన్న ఏకైక జేడీయూ మంత్రి ఆర్పీ సింగ్ రాజ్యసభ పదవీకాలం ఇటీవల ముగిసింది. దీంతో ఆయన మంత్రి పదవికి రాజీనామా చేశారు. ఆయన రాజ్యసభ సభ్యత్వాన్ని పొడిగించేందుకు నితీష్ ఇష్ట

చేరడంలోనూ తన అంగీకారం లేదని నితీశ్ తెలిపారు. రాష్ట్రంలో బీజేపీ వుంజుకోవడం తన రాజకీయ మనుగడకు ప్రమాదకరమని ఆయన భావిస్తున్నారు. రాష్ట్రంలో ఎన్డీఏ కూటమి ప్రభుత్వానికి తానే నేతృత్వం వహిస్తున్నప్పటికీ పలు అంశాల్లో మాట చెల్లుబాటు కావడంలేదనే ఆవేదనలో ఆయన ఉన్నట్లు తెలుస్తోంది. ఆర్పీ సింగ్ ను అడ్డుపెట్టుకుని జేడీ(యు)ను చీల్చే అవకాశం ఉందనే అనుమానం వ్యక్తంచేస్తున్నారు నితీశ్.

కొంతకాలంగా నితీశ్ కుమార్ బీజేపీ నాయకులతో, కేంద్ర ప్రభుత్వంతో అంటి ముట్టనట్లుగా ఉంటున్నారు. ప్రధాని మోదీ అధ్యక్షతన ఢిల్లీలో ఇటీవల జరిగిన నీతి ఆయోగ్ సమావేశానికి నితీశ్ గైర్జాబ్దరయ్యారు. ఆరోగ్యం సరిగా లేదని చెప్పినప్పటికీ అదే రోజు పట్నాలో ప్రభుత్వ కార్యక్రమాల్లో పాల్గొన్నారు. అంతకుముందు దేశంలో కొవిడ్ పరిస్థితిపై ప్రధాని మోదీ నిర్వహించిన ముఖ్య మంత్రుల సమావేశానికి నితీశ్ హాజరుకాలేదు. స్వాతంత్ర్య దినోత్సవ సన్నాహాలపై జూలై 17న కేంద్ర హోంమంత్రి అమిత్ షా నిర్వహించిన ముఖ్య మంత్రుల భేటీకి నితీశ్ వెళ్లలేదు. పదవీకాలం ముగిసిన రాష్ట్రపతి రామ్ నాథ్ కోవింద్ కు వీడ్కోలు పలికేందుకు ప్రధాని మోదీ ఇచ్చిన విందుకు, కొత్త రాష్ట్రపతి ద్రౌపది ముర్ము ప్రమాణస్వీకార కార్యక్రమానికి దూరంగా ఉన్నారు.

గతంలోనూ బీజేపీతో బంధాన్ని తెంచుకొని ఎన్డీఏ నుంచి బయటకొచ్చిన ఆయన తర్వాత మళ్లీ ఏ విలువల కోసం ఆ పార్టీని ఆశ్రయించారు? ఇప్పుడు మళ్లీ ఎందుకు దూరం అయ్యారు? ఈ స్పష్టత నితీశ్ కైనా ఉందో లేదో!

లాల్ బాబా కుటుంబంలో కొత్త ఉత్సాహం..

మొన్నటి దాకా వరస్పరం ఆరోపణలు, ప్రత్యారోపణలు చేసుకున్న నితీశ్, తేజస్వీ యాదవ్ ఇప్పుడు గతం గతే అనుకుంటూ, గాఢాలింగనం చేసుకోవడం విచిత్రమే. నితీశ్ తీసుకున్న ఈ మహత్తర నిర్ణయం దేశానికి నూతన ఉపోదయమని తేజస్వీ అంటున్నారు. కానీ ఆయన కుటుంబానికే ఇది అందరికన్నా ఎక్కువ ప్రయోజనం కలిగించ నుంది. పశుగ్రానం అవినీతి కేసులో జైలు పాలై

రాజకీయంగా పలుకుబడి కోల్పోయిన లాలా ప్రసాద్ తనయుడికి ఇప్పుడు మళ్లీ డిప్యూటీ సీఎం పదవి దక్కింది. ఇక హోం మంత్రిగా బాధ్యత, సోదరుడికి మరో మంత్రి పదవి అశిస్తున్నారు. ఈ కోరికలన్నీ నితీశ్ ఎలా తీర్చగలరో చూడాలి.

బుజ్జగించేందుకు ప్రయత్నించని బీజేపీ

ఎన్డీఏ కూటమి నుంచి జేడీయూ నిష్క్రమణను బీజేపీ ముందే పసిగట్టినట్లు స్పష్టంగా తెలుస్తోంది. అయినప్పటికీ ఆయనను బుజ్జగించలేదు. నితీశ్ కుమార్ చేసింది ముమ్మాటికీ మోసమేనని, వెన్ను పోటుతో రాజకీయ విశ్వసనీయత సైతం కోల్పోయాడని బీజేపీ భావిస్తోంది. రాబోయే రోజుల్లో బిహార్ ప్రజలే ఆయనకి బుద్ధి చెప్తారని అంటోంది. అందుకే తమ అభిప్రాయం సైతం ఆయన్ని నిలువరించే ప్రయత్నాలేవీ చేయలేదని చెబుతోంది. బిహార్ లో ఎప్పటికైనా సొంతంగా అధికారంలోకి రావాలన్నది బీజేపీ వ్యూహం. మారిన పరిస్థితుల్లో ఆ పార్టీ తన వ్యూహాలకు మరింత పదునుపెడుతోంది. రాబోయే రోజుల్లో ప్రాంతీయ పార్టీలు అన్నింటికీ నూకలు చెల్లిపోతాయని, జాతీయ స్థాయిలో బీజేపీ ఒక్కటే ఉంటుందని ఆ పార్టీ జాతీయ అధ్యక్షుడు జేపీ నద్దా ఇటీవల వ్యాఖ్యానించారు. బిహార్ లో 2024 పార్లమెంట్ ఎన్నికల ఫలితాలు బీజేపీకి కీలకం.. 2025లో ఆ రాష్ట్రంలో అసెంబ్లీ ఎన్నికలు జరగ సున్నాయి. కులాల పోరు ఎక్కువగా ఉండే బిహార్ లో బీజేపీ గట్టి పోరాటమే చేయాలని ఉంటుంది. మారిన రాజకీయ సమీకరణాల నేపథ్యంలో ఆ రాష్ట్రంలో 4 శాతం ఉన్న దళిత పాశ్వాన్లు, వారి నేతగా రామ్ విలాస్ పాశ్వాన్ కుమారుడైన చిరాగ్ కీలకం కానున్నారు. వారిని బీజేపీ చేరదీస్తుందని ఓ అంచనా. మరి ఏ ఎన్నికలకా గొడుగు పట్టడంలో సిద్ధహస్తుడైన నితీశ్ ఎలాంటి వ్యూహం వేస్తారో చూడాలి.

నితీశ్ కుమార్ సీఎంగా ప్రమాణ స్వీకారం చేసిన తర్వాత తొలిసారి నిర్వహించే అసెంబ్లీ సమావేశాలు ఆగస్ట్ 24 నుంచి ప్రారంభం కానున్నాయి. ఈ సమావేశాల్లో జేడీయూ-ఆర్డీఓ ప్రభుత్వం బల నిరూపణ చేసుకోవాల్సి ఉంది. ఈ కూటమికి ప్రస్తుతం 164 మంది ఎమ్మెల్యేల మద్దతు ఉంది. 243 సభ్యుల అసెంబ్లీలో 122 మంది మద్దతు ఉంటే సరిపోతుంది. ఆగస్ట్ 25న విశ్వాస వరీక్ష ఎదుర్కోనున్నారు నితీశ్. దీర్ఘకాలంగా అధికారం చలాయిస్తున్నా బిహార్ ను అభివృద్ధి పథాన నడపటంలో విఫలమైన నితీశ్ ప్రధాని పదవిపై ఆశలు పెట్టుకోవడమే విస్మయకరం. 2020 ఎన్నికల్లో సొంత పార్టీకి కేవలం 43 సీట్లే వచ్చినా తన వైఖ్యలను, ముందుకొచ్చిన ప్రమాదాన్ని గ్రహించడం లేదు. నితీశ్ కప్పగంతులు జేడీయూ భవిష్యత్తును మరింత ప్రమాదంలోకి నెట్టారు.

వ్యాసకర్త : సీనియర్ జర్నలిస్ట్

పడలేదు. పైగా ఆయన అస్తులపై వివరణ కోరింది జేడీయూ నాయకత్వం. దీంతో ఆయన పార్టీకి రాజీనామా చేసి నితీశ్ మీద విమర్శనాస్రాలు సంధించారు. ఒకప్పుడు నితీశ్ కు ఎంతో సన్నిహితుడైన ఆర్పీ సింగ్ గతంలో జేడీయూ జాతీయ అధ్యక్షునిగా కూడా పనిచేశారు. ఆయన బీజేపీ నాయకులతో సన్నిహితంగా ఉండటం నితీశ్ లో భయాలను పెంచించిందన్నారు.

2019లో నాలుగు కేంద్ర మంత్రి పదవులు ఇవ్వాలన్న తన డిమాండ్ ను బీజేపీ తిరస్కరించినందుని నితీశ్ తాజాగా ఆరోపించారు. అప్పుడే తమ పార్టీ కేంద్ర ప్రభుత్వంలో చేరకూడదని నిర్ణయించుకున్నట్లు వెల్లడించారు. ఆర్పీ సింగ్ కేంద్ర మంత్రివర్గంలో

ఎన్డీఏ కూటమి నుంచి జేడీయూ నిష్క్రమణను బీజేపీ ముందే పసిగట్టినట్లు స్పష్టంగా తెలుస్తోంది. అయినప్పటికీ ఆయనను బుజ్జగించలేదు. నితీశ్ కుమార్ చేసింది ముమ్మాటికీ మోసమేనని, వెన్నుపోటుతో రాజకీయ విశ్వసనీయత సైతం కోల్పోయాడని బీజేపీ భావిస్తోంది. రాబోయే రోజుల్లో బిహార్ ప్రజలే ఆయనకి బుద్ధి చెప్తారని అంటోంది. అందుకే తమ అభిప్రాయం సైతం ఆయన్ని నిలువరించే ప్రయత్నాలేవీ చేయలేదని చెబుతోంది. బిహార్ లో ఎప్పటికైనా సొంతంగా అధికారంలోకి రావాలన్నది బీజేపీ వ్యూహం.

సంక్షిప్త సమయంలో..

తెలుస్తున్నది. ఇతడిని తుగ్గక్ వంశీయులు ఓడించి ఢిల్లీ తీసుకుని వెళుతుండగా ఈ సంఘటన జరిగింది.

- కోట పాలకుని చేతిలో రెండో ప్రోలరాజు మరణించాడు.
- మూడో గుండరాజు తూర్పు చాళుక్యుల యువ రాజు ఇరిమర్తగండ చేతిలో మరణించాడు.
- విరియాల ఎర్ర దగ్గర జరిగిన యుద్ధంలో నాలుగో గుండరాజు మరణించాడు.

ఇవన్నీ వీరోచిత గాథలే.

తెలుగు మాట్లాడేవారంతా ఒక ఛత్రం కింద వచ్చిన కాలం కాకతీయుల పాలనలో కనిపిస్తుంది. అదే ఆఖరి హిందూ రాజ్యం కూడా. ఇదే 1323లో పతనమైంది. కాకతి రాజ్య అస్తమయంలో ఐదు ప్రధాన పాత్రలు కనిపిస్తాయి. వారు ఎవరో చూద్దాం.

ఖిల్జీ వంశీకుడు రెండో అల్లావుద్దీన్ మహమ్మద్ (1296), ఘియాజుద్దీన్ తుగ్లక్ (1320-1325), మహమ్మద్ బిన్ తుగ్లక్ (1325-1351), యాదవ వంశీకుడు రామచంద్ర, కాకతీయ వంశీకులలో చివరివాడు ప్రతాప రుద్ర (1289-1323).

గర్వాప్ మాలిక్, రామచంద్ర యాదవ్ దేవగిరి మీద దాడి చేశారు (1295). పెద్దగా ప్రతిఘటన ఎదురుకాలేదు. గర్వాప్ మాలిక్ అపార ధనరాశి లతో ఢిల్లీ తిరిగి వెళ్లాడు. అందులో ఆరున్నర టన్నుల బంగారం ఉంది. ఈ గర్వాప్ మాలిక్ 1296లో ఖిల్జీ రాజ్య పాలకుడయ్యాడు. అంటే ఇతడు ఓరుగల్లు వచ్చిన నాటికి పాలకుడు కాదు. ఒక్క సంవత్సరం తరువాత పాలకుడు ఎలా అయ్యాడంటే, అప్పటికి పాలకునిగా ఉన్న జలాలుద్దీన్ ఖిల్జీని హత్య చేశాడు. పేరు మార్చుకుని పాలకుడయ్యాడు. అతడే అల్లావుద్దీన్ ఖిల్జీ. నిజానికి ఓరుగల్లు సిరిసంపదలు సుల్తాన్ల కన్నుకుట్టేలా చేశాయి. రామచంద్రయాదవ్ రాజ్యం ఈ విషయంలో కాకతీయులకు సాటి వచ్చేది కాదు. అందుకే సుల్తాన్లు ఓరుగల్లు మీద దాడికి దిగారు. ఇంత ఘర్షణ ఉన్న ఈ కాలం నాణేలు ఎలా ఉన్నాయి ఒకసారి పరిశీలిద్దాం.

అల్లావుద్దీన్ యావాద్దీన్ అబుల్ ముజఫర్ మహమ్మద్ షా సుల్తాన్ అన్న అక్షరాలు చెక్కారు. బొరుసు వైపు-సింకదరుతాని యమీనుల్ ఖిలాఫత్ నాసిర్ యు అమీరిల్ ముమినీన్ అని రాసి ఉంది. వీటిని బట్టి ఒక విషయం చరిత్రకారులకు తెలిసింది. అల్లావుద్దీన్ తనను తాను రెండో అలెగ్జాండర్ గా శ్లాఘించు కున్నాడు. చిత్రంగా ఇతడు ఖిలీఫా అనుమతి లేకుండానే నాణేలు విడుదల చేశాడు. తాను పాలకుడిని కాబట్టి ఈ భూమ్మీద అల్లాకు తానే ప్రతినిధిని ఇతడు భావించాడు.

అల్లావుద్దీన్ సైన్యం 1303లో తెలంగాణ మీద దాడికి వచ్చింది. కానీ ఆ సమయంలో ప్రతాప రుద్రుని చేతిలోనే ఖిల్జీ సైన్యం ఓటమి చవిచూసింది. బెంగాల్ మీదుగా వచ్చి ఖిల్జీ సైన్యం ఉప్పురపల్లి దగ్గర యుద్ధం చేసింది. 1310లో మరొకసారి ఖిల్జీ సైన్యం తెలంగాణ మీదకు దాడికి వచ్చింది. అది కూడా దేవగిరి మీదుగా తరలింది. గట్టి యుద్ధమే జరిగినా చివరికి ప్రతాపరుద్రుడు శాంతి ఒప్పందం చేసుకున్నాడు. 1323లో ఘియాజుద్దీన్ తుగ్లక్ తెలంగాణ మీద దండెత్తాడు. అయితే ఈ దాడి అతడి కుమారుడు ఉలూగ్ ఖాన్ నాయకత్వంలో జరిగింది. ఉలూగ్ ఖాన్ తీవ్రంగా ప్రయత్నించినా, ఆరు నెలలు పాటు పడినా ఓరుగల్లును స్వాధీనం చేసుకోలేక పోయాడు. తరువాత మరొక ఐదుమాసాల పాటు యుద్ధం జరిగింది. ఈ యుద్ధంలో కాకతీయ సేన ఓడిపోయింది. నిజానికి రెండో దాడి ప్రతాపరుద్రుడు ఊహించినది కాదు. కానీ ఆయన అంచనా తప్పని రుజువైంది. ప్రతాపరుద్రుని బండిగా ఢిల్లీ తీసుకు వెళుతుంటే దారిలో నర్మదలో దూకి మరణించాడు.

ఘియాజుద్దీన్ తుగ్లక్ షా నాణెం

దీని బరువు 11.03 గ్రాములు. వ్యాసార్థం 2.5 సెంటీమీటర్లు. బొమ్మ వైపు రాత: సుల్తానుల్ ఘాజీ ఘియాజుద్దీన్ యావాద్దీన్ అబుల్ ముజఫర్. బొరుసు వైపు : తుగ్లక్ షా సుల్తాన్ నాసిర్ అమీరిల్ మొమునీన్. తెలంగాణ మీద తుగ్లక్ ఆధిపత్యం ఎంతవరకు కొనసాగిందో చెప్పడం కష్టం. అయితే అది 1336 కల్లా ముగిసిన మాట నిజం. ఇంకా చెప్పాలంటే అంతకంటే ముందే ముగిసిందని కూడా చెప్పవచ్చు.

కాకతీయుల చరిత్ర అంటే తెలంగాణ ప్రాంతంలో ఆఖరి హిందూ పాలకుల చరిత్ర. అయినా అది స్వర్ణయుగమే. కాకతీయులు రాష్ట్ర కూటులకు భృత్యులుగా ఉండేవారు. అక్కడే వారి చరిత్రకు అంకురార్పణ జరిగింది. తరువాత చాళుక్యుల దగ్గర కూడా వారు పనిచేశారు. ఆపై స్వతంత్రం ప్రకటించుకున్నారు. క్రీస్తుశకం 956 దగ్గర వారి వంశ పాలన ఆరంభమైందనవచ్చు. అక్కడ నుంచి రెండు వందల సంవత్సరాలు కాకతీయ రాజ్యం వర్ధిల్లింది. క్రీస్తుశకం 1323లో పతనమైంది. కాకతీయులు చాళుక్య పాలకులకు ఒదిగి ఒదిగి ఉంటూ స్వతంత్రులు కాలేదు. ఆ వంశ పాలకుడు రెండో ప్రోలరాజు కాలం నుంచి వారి ఆధిపత్యం బలహీనపడింది. అయినా ఆయన విజయాలు చరిత్ర ప్రసిద్ధమైనవే. ఉదాహరణకి రెండో ప్రోలరాజు కందూరు చోడ వంశానికి చెందిన గోకమ చోడుని ఓడించాడు. హనుమకొండ మీద దాడి చేసినప్పుడు పారమార కుటుంబీకుడు, కాలిపాక పాలకుడు జగద్దేవ్ ను కూడా ఓడించాడు. రెండో ప్రోలరాజు తరువాత రుద్రుడు పాలకుడయ్యాడు. ఆయనతో పాటు, ఆ తరువాత వచ్చిన వారు కూడా రాజ్య విస్తరణకు పాటుపడ్డారు. కాగా, కాకతీయ పాలకులంతా కూడా యుద్ధవీరులే. ఇందుకు సంబంధించి పలు వాఙ్మయ ఆధారాలు లభ్యమవుతున్నాయి. కొన్ని ఉదాహరణలు చూద్దాం.

- యాదవులు లేదా సేయూనాల రాజధానిని ముట్టడించినప్పుడు మహాదేవుడు మరణించాడు.
- అంబదేవునితో జరిగిన యుద్ధంలో రుద్రమదేవి మరణించి ఉండవచ్చు.
- ప్రతాపరుద్రుడు మహమ్మదీయుల బండిగా ఉన్నప్పుడు నర్మద దాటుతూ అందులో మునిగి మరణించి ఉండవచ్చునని చరిత్ర వల్ల

డా॥ దేమ రాజారెడ్డి
న్యూరొ సర్జన్, అపోలో

రెండో అల్లావుద్దీన్ మహమ్మద్ ఖిల్జీ నాణెం

ఈ నాణెం బరువు 10.87 గ్రాములు. వ్యాసార్థం 2.6 సెంటీమీటర్లు. బొమ్మ వైపున -సుల్తానుల్ ఆజమ్

మూడో మహమ్మద్ బిన్ తుగ్లక్ నాణెం

బరువు 10.96 గ్రాములు, వ్యాసార్థం 2.5 సెంటీమీటర్లు

బొమ్మ వైపు రాత: సుల్తాన్ ఉజ్జ్ సయ్యాద్ షా అనరాలాహు బుర్హాను

బొరుసు వైపు: అబుల్ ముజఫర్ తుగ్లక్ షా అనరాలాహు బుర్హాను

ఈ నాణేన్ని తన తండ్రి స్మారక చిహ్నంగా విడుదల చేశాడు. నిజంగా మహమ్మద్ బిన్ తుగ్లక్ తత్వం చూస్తే వింత అనిపిస్తుంది. ఇతడు తన తండ్రిని హత్య చేయడానికి పథకం వేశాడు. ఆ తరువాత సింహాసనాన్ని ఆక్రమించాడు. అప్పుడు తండ్రిని అమరునిగా కీర్తిస్తూ నాణేలు ముద్రించాడు.

రామచంద్ర యాదవ్ నాణెం

బరువు 3.70 గ్రాములు, వ్యాసార్థం 1.6 సెంటీమీటర్లు

బొమ్మ వైపు: నాణెం మధ్యలో ఎనిమిది రేకల కమలాన్ని చిత్రించారు. ఒక చోట శంఖాన్ని ముద్రించారు. మరొకచోట రాజచిహ్నం - శ్రీరామ్ ముద్రించారు. బొరుసు వైపు ఖాళీగా వదిలిపెట్టారు.

ప్రతాపరుద్రుడి నాణెం

బరువు 3.8 గ్రాములు, వ్యాసార్థం 1.7 సెంటీమీటర్లు

బొమ్మ వైపు: ఎడమ వైపు చూస్తున్న అడవి పంది బొమ్మ ఉంది. శ్రీ అని రెండుచోట్ల ముద్రించారు. దాయగజ అన్న అక్షరాలు రాయించారు. ఒక సున్న ఆకృతి, కమలాల ఆకృతులు కూడా ఉన్నాయి. బొరుసు వైపు ఖాళీగా వదిలారు.

గజకేసరి అనేది కాకతీయులు స్వీకరించిన బిరుదు. అంటే ఏనుగుల పాలిట సింహం అని

అర్థం. దీని పరమార్థం కాకతీయులు శత్రువులుగా భావిస్తున్న యాదవులను, పాండ్యులను ఏనుగులుగాను, వారి పాలిట కాకతీయులు సింహాలుగానే భావించుకున్నారు. స్థానిక కాయస్థ వంశీకులను కూడా కాకతీయులు శత్రువులుగానే పరిగణించారు. కాకతీయులు వారి పేర్లతో ఏనాడూ నాణేలను విడుదల చేయలేదు. అలాగే వారి బిరుదులు కూడా నాణేల మీద కానరావు. రాణి రుద్రమ మనుమడు ప్రతాపరుద్రుడు. ఆయనకు రుద్రమ దాయగజకేసరి అన్న బిరుదు ఇచ్చారు. మహమ్మద్ తుగ్లక్ ఓరుగల్లు పేరును సుల్తాన్ పూర్ అని మార్చాడు. ఆ పేరు గల టంకసాల నుంచే నాణేలు విడుదల చేశాడు. ఈ నాణేలు మెదక్ ప్రాంతంలో దొరికాయి. ఇతడు రాగి నాణేలు కూడా విడుదల చేశాడు. ఈ నాణేలను బట్టి ఇక్కడ ఢిల్లీ నుంచి వచ్చిన ముస్లింల పాలన చిరకాలం కొనసాగలేదని తెలుస్తుంది. హఠ్ ముజ్ కాన్ కూడా మరొక నాణెం గురించి వివరించారు.

తుగ్లక్ రాగి నాణెం

బొమ్మ వైపు: అదిల్ మహమ్మద్ షా, బొరుసు వైపు: బెహజరత్ సుల్తాన్ పూర్ అన్న అక్షరాలు ఉన్నాయి.

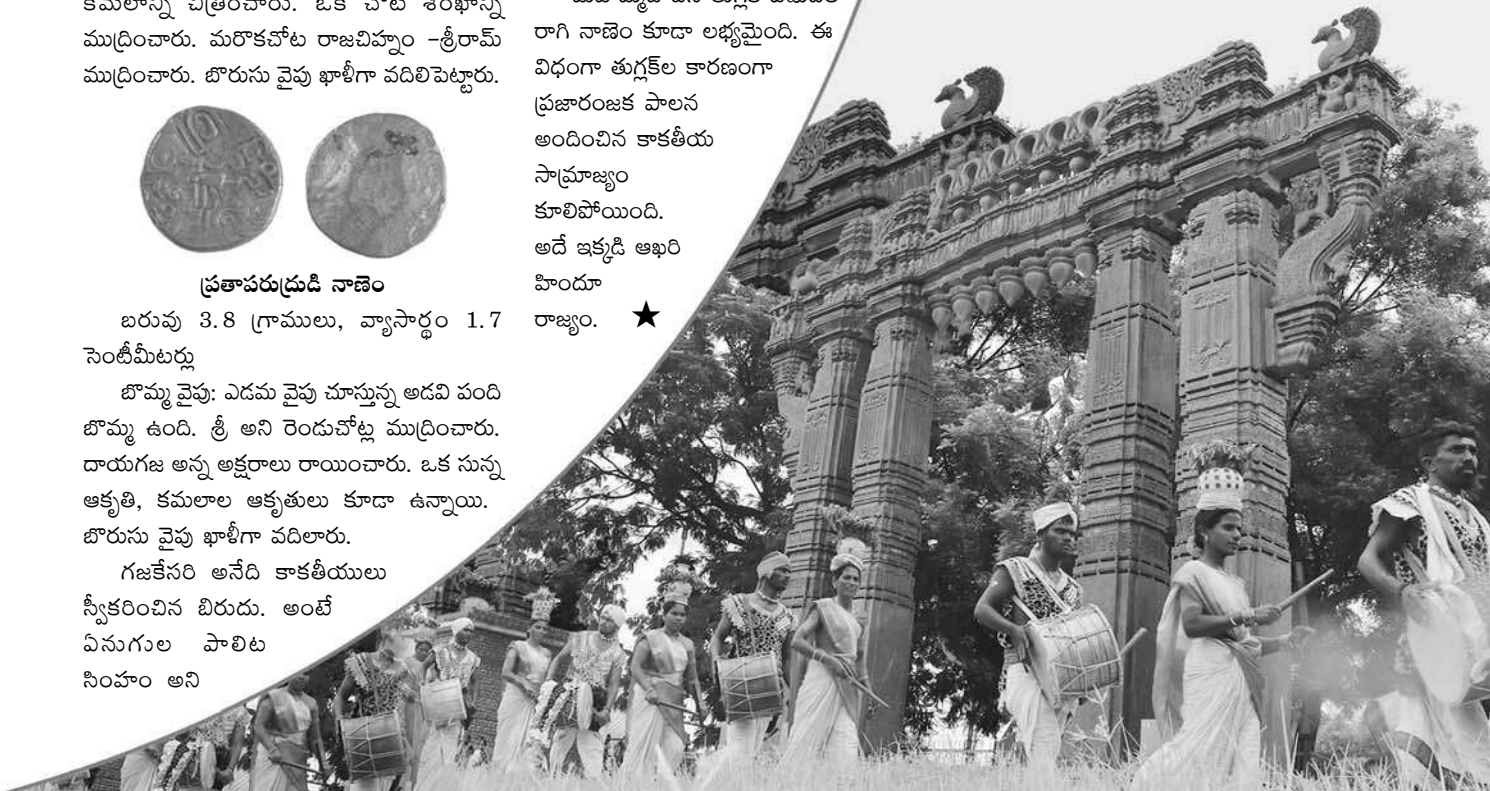
మహమ్మద్ బిన్ తుగ్లక్ విడుదల రాగి నాణెం కూడా లభ్యమైంది. ఈ విధంగా తుగ్లక్ కల కారణంగా ప్రజారంజక పాలన అందించిన కాకతీయ సామ్రాజ్యం కూలిపోయింది. అదే ఇక్కడి ఆఖరి హిందూ రాజ్యం. ★

అసంపూర్ణంగా కాకతీయ సప్తాహం

కాకతీయుల విశిష్టతను, గొప్పతనాన్ని నేటి తరాలకు చాటిచెప్పేందుకు ఉద్దేశించిన భారీ కార్యక్రమం- కాకతీయ వైభవ సప్తాహం. తెలంగాణ ప్రభుత్వం 7 రోజులపాటు ఉమ్మడి వరంగల్ జిల్లాలో నిర్వహించదలిచిన ఈ సాంస్కృతిక ఉత్సవం అసంపూర్ణంగా ముగిసినా మంచి జ్ఞాపకంగా ఉండి పోయింది. జూలై 7, 2022 ఈ ఉత్సవాలు మొదలయినాయి. ప్రభుత్వం రూ.50 లక్షలు కేటాయించింది. ఛత్తీస్ గడ్ రాష్ట్రం బస్తర్లో ఉన్న 22వ కాకతీయ వారసుడు కమలేంద్ర భండేజీవ్ ముఖ్య అతిథిగా విచ్చేశారు.

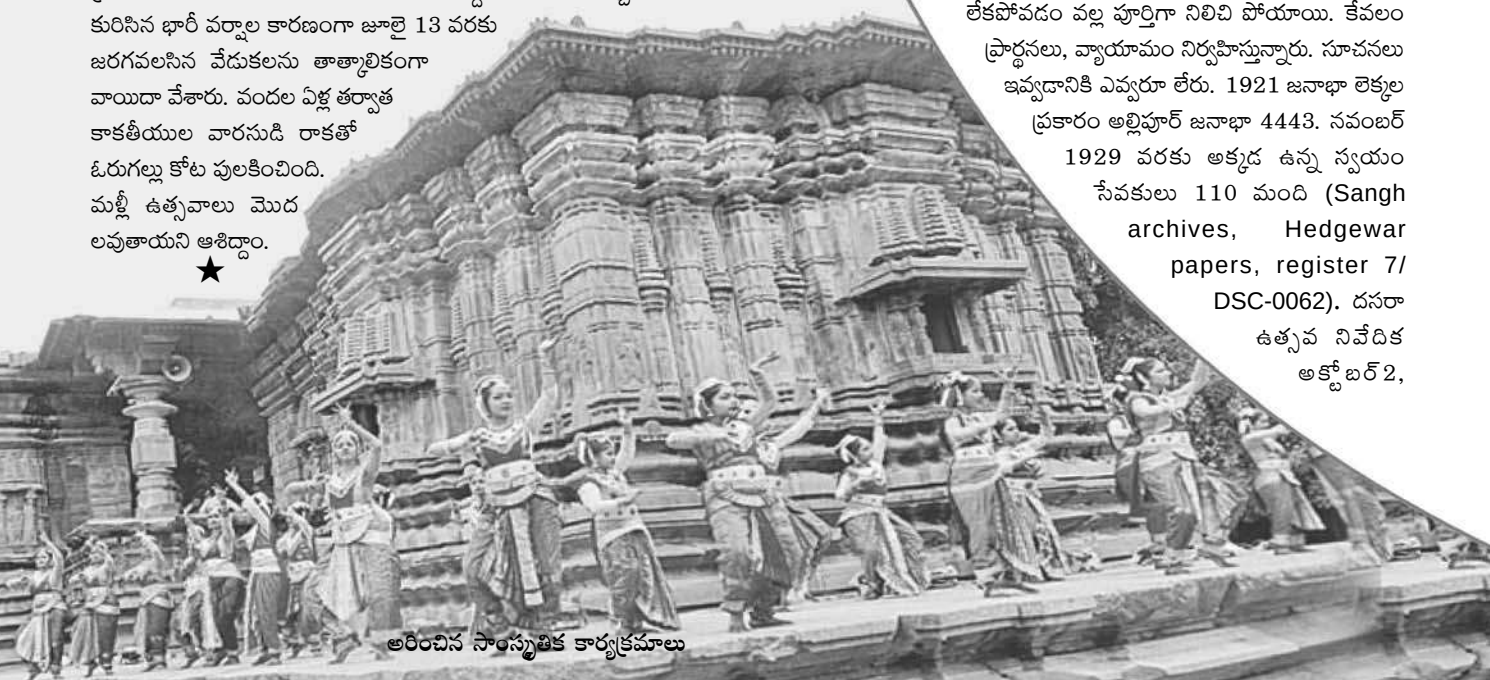
కాకతీయ వంశ చరిత్ర, ఇక్కడి ప్రాంతాలపై అవగాహన ఉన్నవారితో ఉత్సవ నిర్వహణ కమిటీలు ఏర్పాటు చేశారు. కాకతీయుల వైభవంపై ఎన్ఐటీ-కాకతీయ-కాళోజీ హెల్త్ యూనివర్సిటీ విద్యార్థులకు వ్యాసరచన, వక్రత్వ పోటీలు నిర్వహించారు. జూన్

ఊరేగింపులో భంజదేవ్

5న ప్రగతి భవన్‌లో తెలంగాణ రాష్ట్ర ఐటీ, పురపాలక, పరిశ్రమల శాఖమంత్రి కల్వకుంట్ల తారక రామారావు కాకతీయ వైభవ సప్తాహం వాల్ పోస్టర్‌ను ఆవిష్కరించారు. మొదటిరోజు కార్యక్రమంలో భంజదేవ్ పాల్గొన్నారు. ఆ వంశీకుడు 700 ఏళ్ల తర్వాత వరంగల్లుకు వచ్చారు. 777 మంది జానపద గిరిజన కళాకారులు, 111 మంది పేరిణి కళాకారులు, ఒక్కడోలు కళాకారుల ప్రదర్శనతో ఆయనకు స్వాగతం పలికారు. వరంగల్‌లోని భద్రకాళి దేవాలయాన్ని ఆయన సందర్శించారు. పోచమ్మ మైదాన్ కూడలిలో రాణి రుద్రమ విగ్రహానికి పూలమాల వేశారు. కాకతీయుల నాటి వైభవాన్ని తలపించేలా అలంకరించిన రథంపై భంజదేవ్‌ను కోటలోకి తీసుకెళ్లి ఖడ్గాన్ని అందించారు. కోటలోని స్వయంభూ శంభులింగేశ్వర స్వామి దేవాలయానికి చేరుకొని స్వామివారికి రుద్రాభిషేకం చేశారు. అనంతరం, ప్రత్యేక వేదికపై నుంచి బెల్టాన్లు ఎగురవేసి కాకతీయ వైభవ సప్తాహం ప్రారంభమైనట్లు ప్రకటించారు. మాదాపూర్ (హైదరాబాద్)లోని స్టేట్ ఆర్ట్ గ్యాలరీలో కాకతీయుల విశిష్టతను తెలిపేలా యువ చరిత్రకారుడు అరవింద్ ఆర్య ఏర్పాటు చేసిన ఫోటో ప్రదర్శనను భంజదేవ్, కేటీఆర్, వి.శ్రీనివాస్ గౌడ్ ప్రారంభించారు. కానీ జపాన్ మాజీ ప్రధాని షింజో అబే మృతికి సంతాప సూచకంగా కేంద్ర ప్రభుత్వం సంతాప దినంగా ప్రకటించడంతో మూడో రోజు వేడుకలను రద్దు చేయవలసి వచ్చింది. ఆ మరుసటి రోజు నుంచి కురిసిన భారీ వర్షాల కారణంగా జూలై 13 వరకు జరగవలసిన వేడుకలను తాత్కాలికంగా వాయిదా వేశారు. వందల ఏళ్ల తర్వాత కాకతీయుల వారసుడి రాకతో ఓరుగల్లు కోట పులకించింది. మళ్లీ ఉత్సవాలు మొదలవుతాయని ఆశిద్దాం.

అరించిన సాంస్కృతిక కార్యక్రమాలు

భగత్ సింగ్, సుఖ్ దేవ్, రాజ్ గురులను మార్చి 23, 1931న ఉరితీశారు. సోలాపూర్‌లో ఇద్దరు పోలీసులను చంపిన కేసులో నలుగురు దేశభక్తులను అంతకు ముందు జనవరి 13, 1931న ఉరితీశారు. ఈ రెండు సందర్భాలలో స్వయం సేవకులు ఆ అమర వీరులకు వందనం చేశారు. ఆ రోజు సంఘ కార్యక్రమాన్ని రద్దు చేశారు. స్వాతంత్ర్య దినోత్సవం సందర్భంగా జనవరి 26, 1931న కూడా సంఘ కార్యక్రమాలు రద్దయ్యాయి. నాగపూర్‌లో కాంగ్రెస్ నిర్వహించిన ఊరేగింపులో 55 మంది స్వయంసేవకులు పాల్గొన్నారు. ఫిబ్రవరి 6, 1931న మోతీలాల్ నెహ్రూ మరణించారు. ఆ మరుసటి రోజు ఆయన స్మృత్యర్థం సంఘ శాఖలకు సెలవు ప్రకటించారు.

కుంటుపడిన శాఖలు

కొంతకాలం కొన్నిచోట్ల అటవీ సత్కారహం సంఘ కార్యక్రమాలలో వేగం తగ్గించింది. చిముర్ (చందా జిల్లా) సహ సంఘచాలక్ మాధవ్ నారాయణ భోపె హెడ్గేవార్‌కు ఇలా రాశారు. 'చిముర్ సామూహిక అటవీ సత్కారహం ఆగస్ట్ 24, 1930న జరిగింది. 1500-1600 మంది పాల్గొన్నారు. సెప్టెంబర్ 16, 1930 నుంచి వారిని అరెస్టు చేయసాగారు. అదే నెల 22 నాటికి 15 మందిని నిర్బంధించారు. వీరిలో చాలా మంది సంఘ వారు కావడంతో మిగిలిన స్వయం సేవకులు దృష్టి అటు మళ్లింది. కాబట్టి గత రెండు నెలలుగా సంఘ కార్యక్రమాలు పూర్తిగా నిలిచి పోయాయి. కాంగ్రెస్ ప్రచారకర్తలు చిముర్ వచ్చి ప్రసంగించారు. దీనివల్ల స్వయంసేవకులు, గ్రామస్థులు మొత్తం 200 మంది కాంగ్రెస్ స్వచ్ఛంద సేవకులుగా మారారు. కాంగ్రెస్ కోసం ప్రచారం చేయసాగారు (Sangh archives, Hedgewar papers, register 3/DSC-0061). 1921 లెక్కల ప్రకారం చిముర్ జనాభా 5,500. 1929 నవంబర్ వరకు అక్కడ 69 మంది స్వయంసేవకులయ్యారు. 1930 నాటి అల్లిపూర్ (వార్దా జిల్లా) దసరా ఉత్సవ నివేదికలో ఇలా ఉంది. 'గత సంవత్సరం వర్షింక కమిటీలో ఎలాంటి మార్పు లేదు. జరుగుతున్న ఈ ఉద్యమం కారణంగా కేవలం గోవిందరావు ఆప్టే (సేనాపతి, కోశాధికారి), బాలాజీ కోత్కర్ (సూపర్వైజర్) వారి వారి బాధ్యతల నుంచి తప్పుకున్నారు. ఆ రోజుల్లో 20-25 మంది సంఘంలో ఉన్నారు. కానీ చాలామంది ఇప్పుడు జరుగుతున్న ఉద్యమం వల్ల హాజరు కావడంలేదు. మిగతా అన్ని నిర్దేశిత స్థలం లేకపోవడం వల్ల పూర్తిగా నిలిచి పోయాయి. కేవలం ప్రార్థనలు, వ్యాయామం నిర్వహిస్తున్నారు. సూచనలు ఇవ్వడానికి ఎవ్వరూ లేరు. 1921 జనాభా లెక్కల ప్రకారం అల్లిపూర్ జనాభా 4443. నవంబర్ 1929 వరకు అక్కడ ఉన్న స్వయం సేవకులు 110 మంది (Sangh archives, Hedgewar papers, register 7/ DSC-0062). దసరా ఉత్సవ నివేదిక అక్టోబర్ 2,

ఆ బలిదానాలకు వందనం

1930లో ఇలా ఉంది. “స్వయంసేవకులపై కాంగ్రెస్ ప్రభావం వల్ల, అక్కడ (బ్రహ్మపురి, చందా జిల్లా) ఉత్సాహంగా ఈ ఉత్సవం జరపడం కష్టం. ఆయుధ పూజ తరువాత, రాందాస్ స్వామి, శివాజీ, లోకమాన్య, గాంధీ, వజ్రదేహి హనుమాన్ చిత్ర పటాలతో ప్రార్థన జరిగింది” (Sangh archives, Hedgewar papers, register 7/DSC-0068).

సానుకూల ప్రభావం

అటవీ సత్యాగ్రహం సమయంలో సంఘ విస్తరణకు అవకాశం కలిగింది. సెంట్రల్ ప్రావెన్స్కు చెందిన వారు కాబట్టి హెడ్గేవార్ అక్కడే సత్యాగ్రహ చేస్తారని అనుకున్నారు. కాని ఆయన బేరార్ను ఎంచుకున్నారు. ఆ సమయంలో బేరార్లో సంఘం గురించి పెద్దగా తెలియదు. బేరార్ సత్యాగ్రహాలను అకోలా జైలులో పెట్టేవారు. సంఘం వైపు నుండి చూస్తే, హెడ్గేవార్ను అకోలా జైలులో పెట్టడం డాక్టర్జీకి లాభదాయకమైంది. అకోలా జైలులో కాంగ్రెస్ కార్యకర్తలు ఎవరైతే హెడ్గేవార్కు పరిచ మయ్యారో, వారంతా సంఘ కార్యకర్తలు అయ్యారు. అకోలా జైలు నుండి విడుదలయ్యాక, హెడ్గేవార్ ఆగస్టు-సెప్టెంబర్ 1931లో బేరార్లో పర్యటించారు. చాలాచోట్ల శాఖలు ప్రారంభించారు. 1931 సెప్టెంబర్లో శాసనోల్లంఘన ఉద్యమ సమయంలో చాలా మందిని సంఘచాలకులుగా హెడ్గేవార్ నియమించారు. డా. యాదవ్ శ్రీహరి ఆజ్ఞే, (వాని, ఈయన కలకత్తా రోజుల నుంచి హెడ్గేవార్ స్నేహితుడు. ఆగస్టు 1930లో అరెస్టు అయ్యాడు), డా. ప్రహ్లాద్ మాధవ్ కాలే (కాంగావ్), దాజి సాహెబ్ బేదర్కర్ (అకోట్), శంకర అలియాస్ అన్నాసాహెబ్ డాబిర్ (వాషిం), బాపు సాహెబ్ రావు దర్వాహ (యావత్ మాల్ జిల్లా) సంఘచాలకులుగా నియమితులయ్యారు. ‘ఉదయ్’ పత్రిక సంపాదకుడు నారాయణ రాంలింగ్ ఒయన్ ఒన్కల్ అమరావతిలో జూలై 29, 1930న అరెస్ట్ అయ్యారు. ఆయన సెప్టెంబర్ 11, 1933న అమరావతి సంఘచాలక్ గా నియమితులయ్యారు.

చిటాల్ జ్ఞాపకాలు

అకోలా సంఘచాలక్ గోపాల్ కృష్ణ అలియాస్ బాబాసాహెబ్ చిటాల్ హెడ్గేవార్ కంటే వయసులో పెద్దవారు. హెడ్గేవార్

అంటే అంతులేని అప్యాయత కలవారు. ఆయన జ్ఞాపకాలు ఇలా ఉన్నాయి. ‘హెడ్గేవార్ సత్యాగ్రహం చేశారని తెలియగానే 128 మంది సంఘ కార్యకర్తలు సత్యాగ్రహంలో పాల్గొన్నారు. అందరికీ శిక్ష పడింది. వారిని అకోలా జైలులో నిర్బంధించారు. 25 మంది ముందు సరదాగా చిటాల్ ఇలా అన్నారు. ‘నువ్వు అటవీ సత్యాగ్రహానికి వెళ్లి, ఒక గడ్డిపోచ కోశావు. ఇప్పుడు నువ్వు తొమ్మిది నెలలు జైలులో మగ్గిపోయావు. నువ్వు ఏం సాధించావు? దానికి తోడు 125 మందిని కూడా తీసుకెళ్లావు. ఇప్పుడు సంస్థ ఎదుగుదల ఆగి పోతుంది. సంఘ పనికి చాలా నష్టం వాటిల్లుతుంది’. హెడ్గేవార్ మిగతా అందరూ ఐదు నిమిషాలు నవ్వారు. నా వ్యాఖ్య గురించి హెడ్గేవార్ ఏమనుకున్నారో ఎవరికి తెలుసు! కానీ చాలా సంతోషంగా, అభినందన పూర్వకంగా ఆయన వేలాది మందికి ఇలా చెప్పేవారు, ‘బాబా చిటాల్ నన్ను జైలులో కలిసి నేను కేవలం ఒక గడ్డిపోచను కోసి తొమ్మిది నెలలు జైలులో మగ్గిపోయానని వ్యాఖ్యానించారు! ఆయన అలా సంతోషపడేవారు’ (కేసరి జూలై 2, 1940).

వందలాది మంది స్వయంసేవకులు హెడ్గేవార్తో అటవీ సత్యాగ్రహంలో పాల్గొన్నారు. సంఘం బేరార్లో విస్తరించింది. తమ నాయకుడి నుండి అధికారిక ఆదేశం లేకున్నా, స్వయంసేవకులు తమ జాతీయ భావాన్ని సంఘస్థాన్ లోపల, బయట చూపించారు. హెడ్గేవార్ సంతృప్తితో చిటాల్ వ్యాఖ్యకు ఈ ప్రతిస్పందన ఇచ్చారు.

(అయిపోయింది)

డాక్టర్ హెడ్గేవార్

రాత్రి 9 గం.లు అవుతోంది. గదిలో ఒంటరిగా ఎంతో విచారంగా కూర్చుండి శ్రీదేవి. భరించరాని నిశ్శబ్దం. మనసులో ఏదో భయం. ఏవో పనికిరాని ఆలోచనలు ఒకవైపు, దానికితోడు రెండు రోజుల నుండి సరిగా తిండి తినక నీరసం. భగవంతుడా నాకెందుకీ పరీక్ష? నేనేం తప్పు చేశాను? అనుకుంటూ ఉండగా 'పెదవే పలికిన మాటలలోనే తియ్యని మాటే అమ్మ' అనే రింగ్ టోన్లో సెల్ ఫోన్ మ్రోగింది. ఎక్కడ లేని శక్తిని కూడగట్టుకొని ఎంతో ఆత్మతగా 'అమెరికా నుండి అబ్బాయ్' అని ఫోన్ తీయగానే 'మేము శ్రీవాణి హాస్పిటల్ నుండి మాట్లాడుతున్నాము. మీరు 203 నం. గది పేషంట్ విశ్వనాథం గారి భార్యనా! ఆయన పరిస్థితి పూర్తిగా చేయి దాటిపోయింది. ఆయన ఏ వైద్యానికి స్పందించటం లేదు. ఇంకా కొన్ని గంటలే బ్రతుకుతారు. మీరు బిల్లు కట్టేసి ఆయన్ని ఇంటికి వెంటనే తీసుకొని వెళ్లండి' అని చెప్పారు. ఇంతలో మా పెద్దమ్మ కొడుకు ఫణీంద్ర లోపలికి వస్తూ... 'అవునమ్మా యిప్పుడే డాక్టర్లతో మాట్లాడాను. వారి ప్రయత్నం వారు చేశారు గాని బావగారి మీద ఆశలేదు. అంతా పైవాడిదే భారం. అబ్బాయి గాని, కోడలు గాని నిన్నటి నుండి ప్రయత్నిస్తున్నా ఫోన్ తీయడం లేదు. చాలాసార్లు ప్రయత్నం చేసిన తర్వాత నాన్నగారికి సీరియస్ గా ఉంది, హాస్పిటల్ లో పెట్టాము' అని మెసేజ్ చేశాను. 'బహుశ ఏ సమయంలోనైనా మనకి ఫోన్ చేయవచ్చు. అయినా నువ్వేమి భయపడకు మేమందరం ఉన్నాము. అన్నీ మేము చూసుకొంటాం' అని చెప్పాడు. అంతే ఆమెనోట మాటరావడం లేదు. కన్నీళ్లు ఆగటంలేదు. చుట్టూ ఉన్న వాళ్లు ఎంత ప్రయత్నించినా ఆమెను ఓదార్చ లేకపోతున్నారు. 'అయ్యో! ఈమెకు ఎంత కష్టం వచ్చింది? పాపం ఎలా తట్టుకుంటుందో?' చుట్టూ ఉండే వారి పరామర్శలు. కొంతసేపటికి ఆమె కాస్త తేరుకొని 'నన్ను కాసేపు ఒంటరిగా వదిలేయండి ప్లీజ్' అంటూ అలా ఆలోచిస్తూ 'ఏంటి ఈ దుస్థితి? ఒక్కసారిగా పరిస్థితి ఎందుకిలా తలక్రిందులైంది? ఆయనకు సుగరు, బీ.పీ లాంటి జబ్బులేవి లేవు. ఎలాంటి దుర్మనసాలు లేనేలేవు. ఈ మధ్య ఎప్పుడూ చిన్న జ్వరం కూడా రాలేదు. మరి అకస్మాత్తుగా ఈ గుండెజబ్బు ఎలా వచ్చింది? సమయానికి అబ్బాయి కూడా ఇక్కడలేదు. వాడి ఫోన్ కూడా దొరకడం లేదు. నాకేం దారి?' అనుకుంటూ కళ్లు మూసుకుంది. 'ఎందుకేడుస్తావే పిచ్చిదానా?' అంటూ

వాళ్లాయనే కనిపించి మాట్లాడుతున్నట్లు అనిపించింది. 'నీ సుపుత్రుడు కోసం ఎదురుచూస్తున్నావు కదూ! అమెరికా నుండి రావాలిగా! రెండ్రోజులైనా ఫోన్ లోనే దొరకడం లేదు కదూ! వాడింకా చిన్నప్పటి నీ ముద్దుల కొడుకు 'రాజు' అనుకోకు. ఇప్పుడు వాళ్లవిడ స్థాపించిన రెండు, మూడు కంపెనీలకు అధిపతి రాజశేఖరం. రెండు మూడు వందల పనివాళ్లకు యజమాని. ప్రతి నిమిషం వాడికి చాలా విలువైనది. పాపం అక్కడ వాడి సమస్యలేమిటో? మనం ఈ జీవిత గమనంలో 70వ పదిలో - ఇంకమించు చివరిదశలో వున్నాం. గరికపాటి వారు చెప్పినట్లు వయసు 70 దాటితే స్పైడ్ ఆపిన సీలింగ్ ఫ్యాన్ లాగ మనిషి బ్రతుకు ఎప్పుడు ఆగిపోతుందో చెప్పలేం. అయినా భార్యాభర్తలన్నాక ఎవరో ఒకరు ముందూ వెనకా పోవలసిందే కదా! నాకు ఔర్త్ ముందుగా దొరికింది. అనాయాస మరణం. సంతోషించు. అనవసరంగా ఎందుకు ఏడుస్తావు?' అయిన మాటలు వింటుంటే మునుపటి మా పెళ్లిరోజు, మా ఇద్దరి దాంపత్య జీవిత తీపి జ్ఞాపకాలు, అలల్లా కళ్లకు కట్టినట్లు కనబడుతున్నాయి. మధ్య తరగతి కుటుంబంలో పుట్టిన నాకు డిగ్రీ అయిన వెంటనే మా నాన్నా అమ్మ పెళ్లి సంబంధాలు చూస్తూ 'ఒక స్కూలు టీచరు పెళ్లి చూపులకు రేపు వస్తారు' అని చెప్పారు. 'అబ్బా! టీచరు అయితే నాకు వద్దు. నేను చేసుకోను' అని మారాం చేశాను. ఎందుకంటే ముఖ్యంగా చిన్న చిన్న ఊర్లలోనే ఉండాల్సి వస్తుంది. పల్లెటూళ్లు పట్టుకుని పాకులాదాలి. 'నాకు వద్దుగాక వద్దు' అని గొడవ చేస్తే మా అమ్మ నాకు నచ్చ చెప్పింది. 'మీ నాన్నగారు పెళ్లి చూపులకు వాళ్లని రమ్మన్నారు. ఇప్పుడు ఆఖరి నిమిషంలో వద్దంటే బాగుండదే. ముందు అబ్బాయిని చూడు, నచ్చకపోతే ఏదో ఒకటి సర్ది చెప్పేద్దాం. మాకు ఒక్కగానొక్క కూతురివి. నీకు బలవంతంగా ఇష్టంలేని పెళ్లి ఎందుకు చేస్తాం?' మా అమ్మ మాట కాదనలేక

అప్పుడూ

సరేనని ఒప్పుకున్నాను. మరునాడు వాళ్లు పెళ్లిచూపులకు రానే వచ్చారు. అబ్బాయి నాకన్నా అందగాడు. మృదుమధురంగా మాట్లాడుతూ అందరినీ ఆకట్టుకున్నాడు. నాకు కూడా ఎందుకో పిచ్చపిచ్చగా నచ్చేశాడు. వాళ్లకి పెద్ద పెద్ద కోరికలు కూడా ఏమీలేవు. కనుక మా పెళ్లి వెంటనే ఏ ఆటంకం లేకుండా చక్కగా జరిగిపోయింది. ఆయన శ్రీకాకుళం జిల్లాలో కళింగపట్నం హైస్కూల్లో సైన్సు మాస్టరుగా పనిచేస్తుండటం వల్ల అక్కడే మా కొత్త కాపురం మొదలైంది. నాకు కాస్త కోపం, చిరాకు ఎక్కువే కాని

ఆయనకు చాలా శాంతం, ఓర్వీ. ఆయన చుట్టూ బెల్లం చుట్టూ ఈగల్లా ఎప్పుడూ విద్యార్థులు గుంపులు గుంపులుగా ఉండే వారు. వినుగు లేకుండా పిల్లలకి ఎన్ని సందేహాలనైనా, ఎన్నిసార్లయినా తీరుస్తూ వాళ్లతోనే ఎక్కువ సమయం గడుపుతూ ఉండేవారు. 'వీళ్లంతా మన పిల్లలే అనుకో, మనకు ఇంకా పిల్లలు కలగలేదని ఎందుకలా బాధపడుతూ వుంటావు' అనేవారు. ఆయన కర్మ సిద్ధాంతాన్ని నమ్ముకున్న వ్యక్తి. వృత్తే దైవము. విద్యార్థుల భవిష్యత్తే ఆయన లక్ష్యం. వారి ఎదుగుదలే ఆయన కోరుకున్న కర్మఫలం. ఇలా ఎంతో హాయిగా సాగిపోతున్న మా సంసారానికి ఒక్క పిల్లలు లేని లోటు తప్ప ఇంకేమీ లేదు.

ఇంతలో నేను నోచిన నోములో, చేసిన ప్రతాలో, ఏ జన్మ ఫలమో నా కదుపు పండి ఒక బాబుకు తల్లినైనాను. నా సంతోషానికి అవధులు లేవు. నేనెంత అదృష్టవంతురాలను? లేక లేక అపురూపంగా వుట్టిన నా బాబే నాకు

హైదరాబాదులో మంచి సాఫ్ట్ వేర్ కంపెనీలో ఉద్యోగం వచ్చింది. జీతం కూడా చాలా ఎక్కువే. కాని నాకు తెలుసు అక్కడ పని కూడా దానికి రెట్టింపు ఉండి, మనిషిని పిండేస్తారని. నా కొడుకు ఎక్కడ కష్టపడి కందిపోతాడోనని నా భయం. అందుకే 'పద్దురా బాబు! ఈ చుట్టుపక్కలే ఏదైనా కాలేజీలో లెక్చరర్ గా పని చూసుకోరా. అందరం కలిసి మెలసి సుఖంగా ఇక్కడే వుండవచ్చు. అలా చూస్తూ రేంటండీ మీరు కూడా చెప్పండి. నోరు మెదపకుండా నిల్చుంటారే కాని ఏం మాట్లాడరు'. 'బాబోయ్ నాకేం తెలీదు. మీ తల్లికొడుకులే తేల్చుకోండి. మధ్యలో నన్నెందుకు

లాగుతావు?' ఆయన చిన్న చిరునవ్వుతో తెలివిగా తప్పుకొనే వారు. కాని వాడికి ఆ సాఫ్ట్ వేర్ ఉద్యోగమే చాలా ఇష్టం. అందులోనే చేరుతానని పట్టుబట్టి మొహం ముడుచుకొని కూర్చున్నాడు. అందుకే నాకు ఇష్టం లేకున్నా ఆ ఉద్యోగానికే హైదరాబాద్ పంపాను. ఉద్యోగంలో చేరాడు. బాగా పనిచేయడం వల్ల కంపెనీలో గుర్తింపు, త్వరత్వరగా ప్రమోషన్లు వచ్చాయి. మొదట్లో రోజూ రెండు మూడు సార్లు ఫోన్ చేస్తూ, తరుచూ వచ్చి వెళ్తూ ఉండేవాడు. రోజులు ఎంత వేగంగా గడుస్తున్నాయో తెలియడం లేదు. మా వాడికి పక్క ఫోన్ లలో పనిచేస్తున్న మాధవి అనే అమ్మాయితో పరిచయం ఏర్పడింది. ఆ పరిచయం కాస్త ప్రేమగా మారి పెళ్లి వరకూ వచ్చింది. ఆ సంగతి నాకు చెప్పి 'నాన్నగారిని ఒప్పించు' అన్నాడు. అమ్మాయి వాళ్లు బాగా ఉన్నవాళ్లని, మనం వాళ్లకి సరిపోమని మా వారికి ఇష్టం లేదు. కాని వాడికి ఆ అమ్మాయి బాగా నచ్చిందని వాళ్లిద్దరూ పెళ్లికి నిశ్చయించుకొన్నారుని ఇంక చేసేది లేక ఒప్పుకున్నాము..

పెళ్లైంది. వెంటనే కొద్ది రోజులకే వాళ్లిద్దరికీ అమెరికాలో మంచి అవకాశం వచ్చింది. వెళ్లక తప్పదన్నాడు మావాడు. ఉన్న ఒక్కడూ అంతదూరం వెళ్లిపోతే... అని నా మనసు విలవిల లాడింది. ఆయన ఏమి పట్టని వారిలా 'ఇక మన

గుండ్రుకొడు

కడియాల ప్రభాకరరావు

ప్రపంచం. నా పంచప్రాణాలు. తెల్లగా బొద్దుగా ఎంతో ముద్దుగా ఉండేవాడు నా బంగారు కొండ. నన్ను- బాబును చూసినప్పుడల్లా 'ఏమోయ్ వాడికి మరి అంత ముద్దుచేసేయకు' అని ఆయన అంటున్నా. వాడు ఇంటర్ చదివే వరకు నేనే దగ్గరుండి అన్నం తినిపించేదాన్ని. వాడికి కావలసినవన్నీ నేనే సొంతంగా చూసుకొనే దాన్ని. ఏది అడిగితే అది ఇచ్చేసేదాన్ని. బజారులో ఏ వస్తువు కొత్తగా వస్తే అది వెంటనే కొని తెచ్చేదాన్ని. వాడిచేత చిన్న పని కూడా చేయించే దాన్ని కాదు. ఇంజనీరింగ్ 'గీతం' లాంటి పెద్దకాలేజీలో సీటు వచ్చినా పై ఊళ్లో హాస్టల్లో ఉండలేదని మా ఊరి దగ్గరే ఉన్న కాలేజీలో చేర్పించాను. వాడుకూడా చదువు, స్కూలు, కాలేజీ, ఇల్లు తప్ప స్నేహితులు, సినిమాలు, ఆటలు అని ఎక్కడికీ వెళ్లేవాడు కాదు. నా వెనకనే అమ్మ అమ్మ అని కబుర్లు చెబుతూ తిరుగుతూ ఉండేవాడు. 'వీడు ఇలాగే అమ్మకూచిలా పెరిగితే లోకజ్ఞానం తెలికుండా అయిపోతాడే. అంతేకాదు అందరూ పప్పుగాడని ఎక్కిరిస్తారు చూసుకో' అంటూ ఉండేవారు ఆయన. 'ఏం పరవాలేదు లెండి. వీడే చాలా గొప్పవాడు అవుతాడు చూడండి' ఆయనతో వాడనలో ఎప్పుడూ నాదే పైయేయి.

ఇలా అనుకుంటూనే ఉన్నాం, వాడి చదువు పూర్తి అవుతుండగానే

చేతిలో ఏముంది? వాడంతటి వాడయ్యాడు. దీనించి పంపడమే మనం చేయగలిగేది' అన్నారు. వాళ్లు అమెరికా వెళ్లిపోయారు. రోజులు గడిచిపోతున్నాయి. మావారు ప్రధానోపాధ్యాయులుగా పదవీ విరమణ చేశారు. వాడిని ఎన్నిసార్లు రమ్మన్నా పని ఎక్కువగా వుంది తర్వాత వస్తానని అంటున్నాడే తప్ప రావడం లేదు. నాలుగేండ్లు గడిచాయి. వాడిని చూడాలని నాకు ఎంతో దిగులు దానికి తోడు బీపీ, సుగర్లు కూడా చేరాయి. ఆయన మాత్రం నిండుకుండలా నిశ్చలంగా వుంటారు. ఏదీ బైట పడరు. మరి మా వాడికి ఏం బుద్ధి పుట్టిందో ఏమోగాని మమ్మల్ని అమెరికా రమ్మని డిక్టేట్లు పంపాడు. మేము అమెరికా బయలుదేరి న్యూయార్క్లో దిగాం. కొడుకు, కోడలు విమానాశ్రయానికి వచ్చి ఇంటికి తీసుకువెళ్లారు. పెద్ద గదులు, ముందు వెనుక చిన్న పూలతోటలు అబ్బా ఇల్లు ఇంద్రభవనంలా ఉంది. కానీ వాళ్లిద్దరూ ఉదయాన్నే వెళ్లిపోయి రాత్రి ఆలస్యంగా వస్తారు. సెలవు రోజుల్లో కూడా మీటింగులని, వర్క్ షాపులని ఇంట్లో ఉన్నంతసేపు 'లేప్ టాప్'తోనో 'సెల్ ఫోన్'తోనో బిజీగా ఉండేవారు. మేమిద్దరం ఎక్కడికీ వెళ్లేము. ఎవరూ కనబడరు. మాట్లాడేవారు ఉండరు. మాకైతే ఇది 'అమెరికానా' లేక 'అండమాన్ జైలా' అని అని పించేది. కొడుకు, కోడల్ని చూస్తే వాళ్లు భార్యాభర్తలా! లేక వ్యాపార భాగస్వాములా? అని అనుకునేవాళ్లం. ఎక్కడ తింటారో, ఎప్పుడు తింటారో కూడా తెలియదు. దేనికోసం మనం కష్టపడి సంపాదిస్తామో దాన్నే మర్చి పోతున్నారు. మన భారతీయ సనాతన ధర్మంలో 'గృహస్థ ఆశ్రమ ధర్మం' ఎంతో విలువైనది. దాన్నే మర్చిపోయి సంపాదనే ధ్యేయంగా నిత్యం పనిలోనే మునిగిపోతే సుఖపడేదెప్పుడు, అచ్చటా ముచ్చటా లేని సంపాదన ఎవరి కోసం? వాళ్లకి ఈ విషయం ఎలా అర్థం అవుతుందో? అక్కడ కూడా

సుఖంగా 'కృష్ణా! రామ' అని కాలక్షేపం చేస్తున్నాము. అబ్బాయి మునుపటిలాగ కాకుండా నెలకో రెండు నెలలకో ఒక ఫోను చేస్తున్నాడు. నేను ఏదో చెప్పేలోగా 'నాకు మీటింగుకు టైము అయిపోయింది. మళ్లీ చేస్తానులే అమ్మా' అని ఫోను పెట్టేసేవాడు. ఇలా మా మధ్యలో రాను రాను దూరం పెరిగి ఆప్యాయత తగ్గిపోయింది.

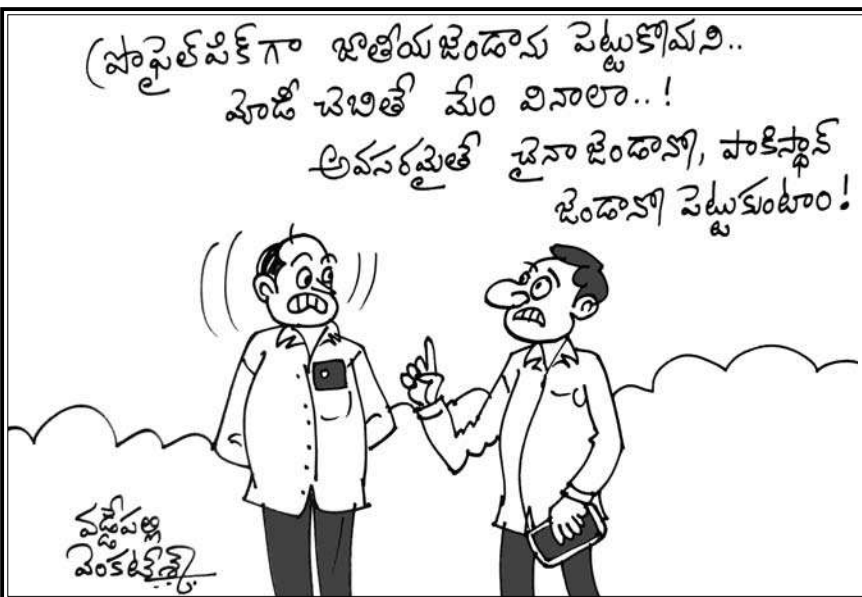

మా ఇద్దరికీ నేనే వండుకునే దాన్ని. మా వారికి ప్రొద్దున్నే కాఫీ త్రాగితే గాని బండి నడవదు. ఒకరోజు కాఫీ పోడరు అయిపోయింది. అబ్బాయికి చెప్పాను. 'అలాగే తెస్తాను' అని నాలుగు రోజులు అయింది. తర్వాత ఉప్పుకూడా అయిపోయింది. అబ్బాయికి చెప్పితే 'తెస్తాలేవే అమ్మా' అంటాడు. కానీ వారం గడిచిన దిక్కులేదు. ఇంక లాభం లేదని మూటాములై సర్దుకొని 'వెంటనే వెళ్లిపోతామంటూ' ఊరు వచ్చేశాము. సుఖంగా 'కృష్ణా! రామ' అని కాలక్షేపం చేస్తున్నాము. అబ్బాయి మునుపటిలాగ కాకుండా నెలకో రెండు నెలలకో ఒక ఫోను చేస్తున్నాడు. నేను ఏదో చెప్పేలోగా 'నాకు మీటింగుకు టైము అయిపోయింది. మళ్లీ చేస్తానులే అమ్మా' అని ఫోను పెట్టేసేవాడు. ఇలా మా మధ్యలో రాను రాను దూరం పెరిగి ఆప్యాయత తగ్గిపోయింది.

నేను ఉలిక్కిపడి లేచాను. తెల్లారింది. బైట జనం. ఆంబులెన్స్ ఆగింది. 'విశ్వనాథం మాష్టారు జోహారు' అంటూ ఆయనను మోసుకుంటూ తీసుకువచ్చి ముందు గదిలో పడుకోబెట్టారు. మా వాడు తప్ప ఎంతోమంది ఎక్కడెక్కడి నుండో చుట్టాలు, స్నేహితులు వస్తూనే ఉన్నారు. చాలామంది అభిమానులు ఆయన వద్ద చదువుకొని పెద్ద పెద్ద ఉద్యోగాలలో వున్న శిష్యులు ఆయనని కడసారి చూడాలని ఎంతో ఆరితో వస్తున్నారు. ఇంకొక వైపు ఆగకుండా ఫోన్లు

మ్రోగుతూనే వున్నాయి. ఆయన గొప్పతనం, మంచి తనం ఏమిటో పూర్తిగా ఈరోజే ఇంతమంది ద్వారా నాకు తెలిసింది. ఆయన్ని ప్రభుత్వం పలుమార్లు ఉత్తమ ఉపాధ్యాయునిగా ఎందుకు సత్కరించిందో బోధపడింది. ఎప్పుడు, ఎన్నడూ ఎవరినీ నిందించడం ఎరుగరు. ఇంతమంచి తండ్రిని కడసారి చూడడానికి కూడా నోచుకోని పుత్రుడు ఉన్నా లేకున్నా ఒక్కటే. చాలాసేపటికి అమెరికా నుండి మెసేజ్ వచ్చింది. 'అమ్మా నేను ఇంత అర్థంటుగా ఇప్పుడు రాలేను. నాకు అనేక వ్యాపార బంధకాలు ఉన్నాయి. నీకు 3000 డాలర్లు పంపిస్తున్నాను. నాన్నగారి కార్యక్రమం ఘనంగా చేయించు. నీవు ధైర్యంగా ఉండు'. ఆ సమయంలో 'పుత్రోత్సాహము తండ్రికి పుత్రుడు జన్మించినపుడే వుట్టదు...' అని ఆయన చెప్పే మాటలు గుర్తుకు వచ్చాయి. కానీ 'మన అబ్బాయి విషయంలో నేను ఎప్పుడు అలా అనుకోలేదు. వాడికి మనమంటే ఎంతో ఇష్టం అండీ. నేనంటే ఇంకా ఇష్టం. నేను లేకుండా, నాకు చెప్పకుండా ఏ పనీ చేయడండీ. నా మాటంటే వాడికి చాలా గౌరవం' అని నేను గర్వంగా చెప్పినప్పుడల్లా 'జెనోన! వాడికి పనీ పాట చెప్పక, అడిగినవన్నీ ఇస్తూ, కష్టం సుఖం తెలికుండా అతి గారాబంగా పెంచుతున్నావు. ఇప్పుడు సరే రేపు పెజ్జెతే నీ పైన ఆధాపడినట్లే వాడి పెళ్లంమీద కూడా ఆధారపడి సొంత నిర్ణయాలు తీసుకోలేక దద్దమ్మలా తయారవుతాడు'. అవును ఎంత కరెక్టుగా చెప్పారు. నిజమే ఇది అంతా నా వల్లే జరిగింది. పిల్లలకి ఎక్కువ గారాబం చేసి చదువుతో పాటు బాధ్యతలు కూడా సక్రమంగా నేర్పించకపోతే ఏమాతందో నాకు బాగా అర్థం అయింది. మాలాంటి తల్లితండ్రులకు ఇది చక్కని గుణపాఠం. మాష్టారి అంత్యక్రియలు అతని శిష్యులు, అభిమానులే ఎంతో వైభవంగా కన్న కొడుకుకన్నా ఎక్కువగా జరిపించారు. మా వారి దృష్టిలో అతని విద్యార్థులందరూ తమ పిల్లలే.

ఆ భావనే వారి అందరి చేతులమీదుగా అతని అంతిమ సంస్కారం జరిపించింది. ఇది ఒక అపురూపమైన గురుదక్షిణ. కొడుకు పంపిన మొత్తం డబ్బు మాష్టారు పేరున విద్యార్థులకే చెందాలని అతను పనిచేసే స్కూలు భవన నిర్మాణానికి విరాళంగా సమర్పించి ఘనంగా మాష్టారికి నివాళు లర్పించింది శ్రీదేవి.

భారతదేశం మినహా, ప్రపంచంలోని మరే ఇతర దేశానికి చెందిన ప్రజల మనసుల్లో 'మనం ఎవరం? మన పూర్వులు ఎవరు? మన చరిత్ర ఏదై ఉంటుంది?' అనే దానిపై కొన్ని సంభ్రమాశ్చర్యకరమైన లేదా రకరకాల సందేహాలు ఉండి ఉంటాయి. కానీ ప్రపంచంలోనే అత్యంత పురాతన దేశంగా, సంపన్నమైన సమాజంగా విలసిల్లుతున్న భారతదేశంలో, మనదైన ఈ విషయంపై ఏకాభిప్రాయం లేదు. దీనికి ఏకైక కారణం మనల్ని మనం ఒక సమాజంగా, ఒక దేశంగా మన 'స్వ' ను గుర్తించి, ఆత్మగతం చేసుకోవాలని ఆకాంక్షించక పోవడమేనని అనిపిస్తున్నది. ఇందుకు సంబంధించిన కొన్ని తార్కాణాలను చూద్దాం.

ముందు తరాల తప్పు.. మూలాలకు ముప్పు

రెండవ ప్రపంచ యుద్ధ వినాశనం తర్వాత (1945) బ్రిటన్, జర్మనీ, జపాన్ నవ నిర్మాణానికి నాంది పలికాయి. వందల సంవత్సరాల పోరాటం తర్వాత - ఇజ్రాయేల్ కూడా 1948లో తన దేశాన్ని తిరిగి దక్కించుకుంది. భారతదేశం సైతం శతాబ్దాల తరబడి బానిసత్వం, దోపిడీలో మగ్గి 1947లో స్వాతంత్ర్యం పొందింది. దాదాపు ఏకకాలంలో నవ నిర్మాణానికి నాంది పలికిన ఈ దేశాల పరిస్థితిని నేడు మనం భారతదేశంతో పోలిస్తే వాటి పరిస్థితి చాలా బాగుంది. ఇలా జరగడానికి కారణం ఏమై ఉంటుంది?

ఒక సామాజిక ఆలోచన ప్రకారం 'ఒక సమాజంగా మనం ఎవరో మనమే నిర్ణయించుకోక పోతే, మన దిశ, ప్రాధాన్యాలను మనం నిర్ణయించలేం.' దాదాపు ఒకేసారి ప్రారంభమైన భారత్, మిగతా దేశాల అభివృద్ధి ప్రయాణానికి మధ్య ఉన్న తేడా ఇదే.

గురుదేవులు రవీంద్రనాథ్ టాగూర్ రచించిన

డా. మున్షోహన్ వైద్య

సహ సర్కార్యవాహ, రాష్ట్రీయ స్వయం సేవక్ సంఘ్

'స్వదేశీ సమాజ్' అనే చారిత్రక వ్యాసంలో, 'మనం ఆరంభంలో ఎలా ఉన్నామో అలా తయారు కావాలి' అని రాసుకొచ్చారు. ఈ రోజు మన దేశం స్వాతంత్ర్య అమృతోత్సవాన్ని జరుపుకుంటున్నప్పుడు, భారతదేశం ఒక జాతిగా తన 'స్వ' ఆధారంగా కొత్త గుర్తింపును సంపాదించుకోవడానికి ప్రయత్నిస్తున్న కాలం ఆసన్నమైంది - ఇదొక యాదృచ్ఛికమైన అదృష్టం - కానీ దీనిపట్ల కూడా వ్యతిరేకత ఎందుకు వస్తున్నదీ విచారించాలి.

ఆధునిక భారతదేశ చరిత్రలో, భారత్ కు సంబంధించిన ఈ గుర్తింపు, శతాబ్దాల నాటి ఈ దేశ సర్వవిధితమైన, స్పష్టమైన 'స్వ' నిరాకరణకు గురైంది. అలా నిరాకరించిన వారిని ఉదారవాదులు, మేధావులు, ప్రగతిశీలురు అని పిలవడం ఫ్యాషన్ గా మారింది. భారతదేశం 'స్వ' వెలుగులో తన అభివృద్ధి ప్రయాణ దిశను నిర్ణయించుకోలేదు కాబట్టి, దాని సామర్థ్యానికి తగ్గట్టుగా అభివృద్ధి చెందాల్సినంతగా మనం అభివృద్ధి చేయలేదని స్పష్టంగా కనిపిస్తుంది. భారతదేశ 'స్వ' సంబంధించి అభివృద్ధికి అనేక అవకాశాలు ఉన్నాయి కానీ దురదృష్టవశాత్తు అవి నిరంతరాయంగా నిరాకరణకు గురయ్యాయి.

1905లో 'పందేమాతరం' గీతం బెంగాల్ విభజనకు వ్యతిరేకంగా జరిగిన ప్రజాఉద్యమ ప్రకటన అని మనకు తెలుసు. 'పందేమాతరం' వేలాది యువకులను, విప్లవకారులను స్వాతంత్ర్యోద్యమంలో ప్రవేశించడానికి, దేశం కోసం బలిదానం చేయడానికి ప్రేరణ ఇచ్చింది. 'పందేమాతరం' భారతదేశపు 'స్వ' తాల్కాకు అభివృద్ధికి, ఆకస్మికంగా

ఆవిర్భవించింది. భారత జాతీయ కాంగ్రెస్ అఖిల భారత సమావేశాలకు ఇది గర్వించదగిన గీతంగా వాసికెక్కింది. పండిట్ ఓంకారనాథ్ ఠాకూర్, పండిట్ విష్ణు దిగంబర్ పలుస్కర్ వంటి ప్రముఖ గాయకులు దీనిని కాంగ్రెస్ సమావేశాలలో ఆలపించేవారు. హిందువులు, ముస్లింలు దాని నుంచి నరి సమానంగా ప్రేరణ పొందారు. కానీ 1921 నుంచి ఇది కేవలం హిందూ గీతంగా, మతపరమైనదిగా అకస్మాత్తుగా ఎలా మారింది? దీని వెనుక ఉన్న మనస్తత్వాన్ని అర్థం చేసుకోవాలి. 1905 నుంచి 15 సంవత్సరాల పాటు సహజంగా వెల్లువెత్తిన దేశభక్తి అకస్మాత్తుగా మతతత్వమని ఎలా నిరాకరణకు గురైనదీ అర్థం చేసుకోవాలి.

మరొక తార్కాణం. స్వతంత్ర భారత్ కోసం ఒక పతాకం నమూనాను స్వామి వివేకానంద శిష్యురాలు సోదరి నివేదిత మొట్టమొదట 1905లో రూపొందించారు. దధీచి మహర్షి దేవత్యాగం చేసిన తరువాత రూపొందించిన వజ్రాయుధం చిహ్నంగా ఆమె ఒక పతాకాన్ని రూపొందించారు. ఆ తర్వాత ఆమె ఇలా రాసుకొచ్చారు, "దురదృష్టవశాత్తు మన ముంగిట ఒక నమూనాగా చైనా దేశపు సమర పతాకం ఉన్న కారణంగా మనం పతాకాన్ని నలుపు, ఎరుపు రంగులతో రూపొందించాం. కానీ అది భారతీయులకు ఏ మాత్రం సరిపోయేది కాదు. కనుక, పసుపు, కాషాయ వర్ణాలతో పతాక రూపకల్పన చేసుకోవాలి." 1906లో జరిగిన కాంగ్రెస్ పార్టీ సదస్సులో కాషాయ రంగు వస్త్రంపై పసుపు రంగు వజ్రాయుధ చిహ్నంతో కూడుకున్న పతాకాన్ని చిత్రించారు.

దీని తరువాత అనేక నమూనాలతో జెండాలు పరిశీలనకు వచ్చాయి. 1921లో భారతదేశంలోని అన్ని సామాజిక వర్గాలకు ప్రాతినిధ్యం వహించే చరఖా చిహ్నంగా త్రివర్ణ పతాకాన్ని రూపొందించారు. 1929లో మాస్టర్ తారాసింగ్ నేతృత్వంలోని సిక్కు ప్రతినిధి బృందం మహాత్మా గాంధీని కలుసుకుంది. వివిధ వర్గాలకు ప్రాతినిధ్యం వహించేలా జెండా రూపకల్పనను ఆ బృందం వ్యతిరేకించింది. అందరి మధ్య ఐక్యతను ప్రదర్శించే జాతీయ జెండా రూపకల్పన కోసం ఆయన పట్టబట్టారు. వేర్వేరు సామాజిక వర్గాలను పరిగణనలోకి తీసుకున్న పక్షంలో సిక్కు సామాజిక వర్గానికి చెందిన వసువు

కాషాయం లేదా భగవా రంగు. ఆ కారణంగానే దీర్ఘపతురప్రకారపు కాషాయ వస్త్రంపై నీల వర్ణంలో చరఖా భారత్ జెండా అవుతుందనే ఒక ఏకగ్రీవ నిర్ణయాన్ని ఫ్లాగ్ కమిటీ తీసుకుంది. ఈ నిర్ణయాన్ని ఎందుకు స్వీకరించలేదు? ఈ స్వాభావికమైన, చక్కగా ఆలోచించిన ‘స్వ’ ను నిరాకరించిన మనస్తత్వం ఎలాంటిది? ఇది కూడా ఆలోచించదగినది.

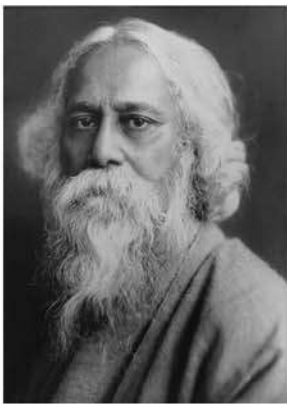
1947లో స్వాతంత్ర్యం వచ్చిన తర్వాత శాంతి, పరాక్రమాలను వర్ణిస్తూ ధర్మచక్రంతో కూడుకున్న త్రివర్ణ పతాకాన్ని మన జాతీయ జెండాగా రాజ్యాంగం ఆమోదించింది. ఇది మన జాతీయ జెండా. త్రివర్ణ పతాకాన్ని గౌరవించడం, రక్షించడంతో పాటుగా మన చర్యల ద్వారా పతాక ప్రతిష్ఠను ఇసుమడింప జేయడం భారతీయులమైన మనందరి కర్తవ్యం. ఇది నిర్వివాదమైన అంశం.

అదేవిధంగా, స్వాతంత్ర్యం తర్వాత భారతదేశ

“విద్య మేధోశక్తుల అభివృద్ధితో ఆగిపోకూడదని, విద్యార్థికి తన వ్యక్తిగత సామాజిక జీవితాన్ని క్రమబద్ధీకరించడానికి, నైతికత, మతం ప్రాథమిక సూత్రాల ఆధారంగా ఒక ప్రవర్తనా నియమావళిని విద్య అందించాలని భావించడమైనది. జాగృతమైన ప్రయోజనం లేనిచోట, వ్యక్తిగత పూర్ణత్వము, స్థిరమైన ప్రవర్తన సాధ్యం కాదు.”

భారతీయ ఆలోచనకు ఆధ్యాత్మికత ఆధారమని ఇది స్పష్టం చేస్తున్నది. ఆ వెలుగులో విద్యావ్యవస్థ ఉండాలి. కానీ కాంగ్రెస్ పార్టీ అధికారంలో ఉన్న కాలంలో అప్పటి ప్రభుత్వం ఏర్పాటు చేసిన విద్యా కమిషన్లు చేసిన సిఫార్సులు అమలుకు నోచుకోలేదు. సాక్షాత్తూ కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వమే సదరు విద్యా కమిషన్లను నియమించింది. అయినప్పటికీ, కమిషన్ సిఫార్సులు అమలు కాకుండా అడ్డుకున్న వ్యక్తులు ఎవరు? అది ఏ రకమైన మనస్తత్వం? నేటికీ ఆ దిశగా ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నప్పటికీ విద్యను కాషాయీకరణ చేస్తున్నారనే పేరుతో వ్యతిరేకిస్తున్నారు. దాని వెనుక ఎలాంటి మనస్తత్వం దాగి ఉందో విశ్లేషించాల్సిన అవసరం ఉంది.

సంస్కృతం భారతదేశంలోని అన్ని భాషలకు తల్లి అనేది నిర్వివాదమైన అంశం. భారతీయ భాషలు మాట్లాడే వారందరికీ సులభంగా అర్థమయ్యే భాష సంస్కృతం. మలేషియాలో తమిళం మాట్లాడే భారతీయులు పెద్ద సంఖ్యలో ఉన్నారు. అక్కడి హిందూ స్వయంసేవక్ సంఘ ప్రచారక్ శ్రీరామ చంద్రన్ మాతృభాష తమిళం. వారు ప్రథమ, ద్వితీయ వర్ణ సంఘ శిక్షా వర్గలను తమిళనాడు ప్రాంతంలో పొందారు. తృతీయ శిక్షణ (25 రోజులు) కోసం వారు నాగపూర్ వెళ్లారు. అక్కడ ఉపన్యాసాలన్ని హిందీలోనే సాగాయి. వారికి ఏ మాత్రమూ అర్థం కాలేదు. ఆ తర్వాత తమిళ భాషకు చెందిన శిక్షార్థుల కోసం తమిళంలో అనువాదం చేసినప్పుడు మాత్రమే వారికి అర్థమైంది. 25 రోజుల శిక్షావర్గంలో ఒక్క ప్రసంగం మాత్రమే తనకు అనువాదంతో పనిలేకుండా అర్థం అయిందని, అందుకు ప్రసంగం సంస్కృత భాషలో ఉండటమే కారణమని వారు నాతో అన్నారు. సంస్కృత భాష అన్ని భాషలకు దగ్గరగా ఉందనడానికి ఇదే నిదర్శనం. భారతరత్న డా.బాబా సాహెబ్ అంబేద్కర్ సహా నాటి అనేకమంది నాయకులు భారతదేశంలోని ప్రతి ఒక్కరికీ సంస్కృత విద్యను అందించాలనే స్పష్టమైన అభిప్రాయాన్ని కలిగి ఉన్నారు. భారతదేశ విజ్ఞాన నిధి అంతా సంస్కృతంలో ఉంది. భారతీయ భాషలన్నీ సంస్కృతానికి దగ్గరగా ఉన్నాయి. అవన్నీ సంస్కృతం నుంచి ఉద్భవించాయి. సంస్కృత భాష భారత్ ఏకాత్మత సాకారానికి సైతం ఉపకరిస్తుంది. కానీ ఏ మనస్తత్వం కారణంగా ఈ గొప్ప సూచన ఆమోదానికి నోచుకోలేదు?

రవీంద్రనాథ్ భాగూర్

నీందరి నివేదిత

అబ్దుల్ కలాం

రంగును జాతీయ పతాకానికి జోడించాలని కోరారు. దీనిపై సమగ్ర అభిప్రాయాన్ని స్వీకరించి, తగు సూచనలు చేయడానికి ఒక ఫ్లాగ్ కమిటీని కాంగ్రెస్ వర్కింగ్ కమిటీ ఏర్పాటు చేసింది. కమిటీలో పండిట్ జవహర్లాల్ నెహ్రూ, సర్దార్ పటేల్, మౌలానా అబుల్ కలాం ఆజాద్, మాస్టర్ తారాసింగ్, పట్టాభి సీతారామయ్య (కన్వీనర్), కాకా కాలేల్కర్, డాక్టర్ హర్దికర్ ఉన్నారు. జాతీయ జెండా రూపకల్పన జాతీయ కాంగ్రెస్ కమిటీ, సాధారణ ప్రజల నుంచి అభ్యంతరాలు, సూచనలను ఫ్లాగ్ కమిటీ ఆహ్వానించింది.

అందరి అభిప్రాయాలను విన్న ఫ్లాగ్ కమిటీ అందరికీ ఆమోదయోగ్యమైన ఒక నిర్ణయాన్ని ముందు ఉంచింది. అదేమిటంటే.. ‘భారతదేశ జెండా విభిన్నంగా, కళాత్మకంగా, మతాలకు అతీతమైనదిగా ఉండాలి. అది ఒకే రంగులో ఉండాలని ఏకగ్రీవంగా నిర్ణయించారు. అలాగే భారతీయులందరికీ సమానంగా ఆమోదయోగ్యమైనది, భారత్ వంటి పురాతన దేశంతో దీర్ఘకాలికంగా ముడిపడివున్న అత్యంత విలక్షణమైన వర్ణం ఏదైనా ఉండంటే అది

విద్యలో ఆశించిన ప్రాథమిక సంస్కరణలు కూడా జరగలేదు. 1948లో డాక్టర్ సర్వేపల్లి రాధాకృష్ణన్ నేతృత్వంలోని ఎడ్యుకేషన్ కమిషన్ నివేదికలో “విద్యా విధానంలోని భారతీయతర లక్షణం” గురించి ఆయన ఇలా స్పష్టంగా చెప్పారు..

“ఒక శతాబ్దానికి పైగా ఈ దేశంలో కొనసాగు తున్న విద్యావ్యవస్థపై తీవ్రమైన ఫిర్యాదులలో ఒకటి ఏమిటంటే, అది భారతదేశ గతాన్ని విస్మరించిందని, భారతీయ విద్యార్థులకు వారి స్వంత సంస్కృతి గురించి అవగాహన కల్పించలేదని. ఇది కొన్ని సందర్భాల్లో మనం మూలాలు లేకుండా ఉన్నాము అనే భావనను కలిగించింది. మరీ దారుణమైన విషయం ఏమిటంటే మన, మూలాలు మన చుట్టూ ఉన్న వాతావరణానికి పూర్తి భిన్నమైన ప్రపంచానికి మనలను కట్టిపడవేయడం.”

“ఏ ప్రజలకైనా వారి ఆధ్యాత్మిక పరిపోషణకు ప్రధాన మూలంగా వారిదైన గతం తిరిగి తెలుసుకొని, పునరుద్ధరణకు నోచుకొని ఉండాలి. గతం పట్ల అవగాహన లేని నమాజం దాని గంభీరత, హుందాతనాన్ని కోల్పోతుంది.”

ప్రపంచంలోని విద్యావేత్తలందరూ పిల్లల ప్రాథమిక విద్య మాతృభాషలో ఉండాలని నమ్ముతారు. కొత్త విషయాలను అర్థం చేసుకోవడానికి, పిల్లల మానసిక, మేథో వికాసానికి విద్య మాతృభాషలో ఉండటం అవసరం. మంచి ఆంగ్లంలో మంచి ప్రావీణ్యం కోసం అన్ని సభ్యక్షులను ఆ భాషలోనే నేర్పుకోవాల్సిన అవసరం లేదు. ప్రపంచ జనాభాలో కేవలం 9% మంది తమ మాతృభాష కాకుండా వేరే భాషలో విద్యాభ్యాసం సాగిస్తున్నారు. అటువంటి కొన్ని దేశాలలో భారత్ కూడా ఉంది. ఆంగ్లంలో అన్ని సభ్యక్షుల విద్యాబోధన పేరుతో ఆంగ్ల భాష అధిపత్యం ఎంతగా పెరిగిపోయిందంటే అది మాతృభాషలో విద్యనభ్యసించేవారిలో ఆత్మహ్వనతా భావానికి దారి తీస్తున్నది. ఇది భారత్ 'స్వ' స్ఫూర్తికి విరుద్ధమైనది. మహాత్మా గాంధీ సహా అనేకమంది ఆలోచనాపరులు మాతృభాషలో ప్రాథమిక విద్యకు ప్రాధాన్యతనిచ్చినప్పటికీ, ఈ విషయం ఎందుకు విస్మరణకు గురైంది?

సుదీర్ఘకాలం పాటు భారత్ సుసంపన్నంగా ఉన్నది. ప్రపంచ వాణిజ్యంలో భారతదేశ భాగస్వామ్యం అత్యధికంగా ఉండేది. మనం ధాన్యాన్ని విక్రయించలేదు. తోళ్లు, లోహాలు, కలప, రాతి వస్తువులు, వస్త్రాలు, సుగంధ ద్రవ్యాలు, వజ్రాలు మొదలైన వాటితో వ్యాపారం చేయడానికి భారతీయులు ప్రపంచమంతటా పర్యటిస్తుండేవారు. కాబట్టి భారతదేశం వ్యవసాయాధారిత దేశం అని చెప్పడానికి బదులు, భారతదేశం పారిశ్రామిక దేశమని చెప్పడం మరింత సముచితంగా ఉంటుంది. ఈ పరిశ్రమలన్నీ కుటీర పరిశ్రమలు. కుటుంబ ఆధారితమైన ఈ పరిశ్రమలు గ్రామాలలో ఉండేవి.

భారతదేశంలోని గ్రామాలు సుభిక్షంగా ఉండేవి. కానీ యూరప్ ప్రభావం కారణంగా, భారతదేశం స్వాతంత్ర్యం తర్వాత నగరాల కేంద్రంగా అభివృద్ధి పంధాను చేపట్టింది. నగరాలలో సమూహాలు, పోటీతత్వం, నేరాలు, కకావికలైపోతున్న పరస్పర సంబంధాలకు తోడు నిర్లక్ష్యానికి గురైన గ్రామాలు వెనుకబాటుకు లోనై సౌకర్యాల లేమితో అవస్థలు

పడసాగాయి. నగరంలో స్థిరపడటం ప్రతిష్ఠకు, గ్రామీణ ప్రాంతంలో స్థిరపడటం వెనుకబాటుతనానికి సంకేతంగా భావించేవారు. యాంత్రిక యుగం కారణంగా మనిషి గరిష్ఠ లాభం పొందాలనే ప్రలోభాల వలలో చిక్కుకున్నాడు.

భారతదేశంలో భౌతిక సమృద్ధి, ఆధ్యాత్మిక వికాసం ఈ రెండింటిలోనూ ఒక్కదానికి మాత్రమే ప్రాధాన్యమివ్వకుండా రెండింటికి సమాన ప్రాధాన్యం కల్పించడమే భారతీయ జీవనానికి సంబంధించిన విశిష్టతగా విరాజిల్లుతున్నది. కేవలం భౌతిక సమృద్ధి వెనుక పరుగులు తీసిన వ్యక్తులలో అది అంధకారం లోకి దారి తీస్తుందని ఈశావాస్య ఉపనిషత్తులోని ఒక శ్లోకం స్పష్టం చేసింది. అలాగే కేవలం ఆధ్యాత్మిక సాధనలోనే ఉండిపోతే అది మరింత అంధకారంలోకి తీసుకువెళుతుందని అదే శ్లోకంలో చెప్పారు. భౌతిక సమృద్ధి, ఆధ్యాత్మిక ఉన్నతి ఇలా ఈ రెండింటినీ సాధన చేయడమే జీవితమని ఉపనిషత్తు తెలిపింది. ఏకకాలంలో ఈ రెండింటిని సాధన చేసేందుకు అనువైన వాతావరణం గ్రామీణ జీవనంలో ఉన్నది. గ్రామంలో ఆదాయం తక్కువ. అలాగే ఖర్చు కూడా తక్కువ. అందుకనే మంచి జీవితాన్ని సాగించడానికి తోడు సంపాదించడానికి ఎక్కువ ప్రయాసపడాల్సిన అవసరం ఉండదు. సంపాదనతో పాటుగా ఆధ్యాత్మిక సాధనకు తగిన వాతావరణం గ్రామీణ జీవనంలో ఉంటుంది. అందుకనే అభివృద్ధి కోసం స్వతంత్ర భారత్ సాగించే యాత్ర గ్రామీణాభివృద్ధి దిశగా ఉండాలని మహాత్మా గాంధీ కూడా ఆకాంక్షించారు. వారి "హింద్ స్వరాజ్" ప్రధానంగా ఈ అంశంపైనే కేంద్రీకృతమైంది. రాజ్యాంగాన్ని స్వీకరించే సమయంలో సైతం అంటే 1948 సంవత్సరం నవంబర్ 19 నుంచి 22వ తేదీ వరకు రాజ్యాంగ సభ జరిపిన చర్చల్లోనూ సాధ్యమైనంత త్వరగా గ్రామ స్వరాజ్యం దిశగా ముందుకు సాగాలనే ఆకాంక్ష వ్యక్తమైంది. కానీ పశ్చిమ దేశాల సామ్యవాదం, పెట్టుబడిదారీ విధానం మధ్య నెలకొన్న సంఘర్షణలో చిక్కుకున్న మనం మనదైన సంఘటితమైన పర్యావరణహితమైన అభివృద్ధి పథాన్ని విస్మరించాం.

నగరాల తరహాలో గ్రామీణ భారతంలోనూ అన్ని సౌకర్యాలు కల్పించాలని మాజీ రాష్ట్రపతి డాక్టర్ అబ్దుల్ కలాం సైతం ప్రతిపాదించారు. సుసంపన్నమైన, సుఖమయమైన, ప్రశాంతమైన ఆధ్యాత్మిక సాధనలో నిమగ్నమైపోయిన జీవనమే భారతదేశ విలక్షణమైన ఆలోచన, అస్తిత్వం. ఇది భారతదేశపు 'స్వ' సంబంధించి వ్యక్తీకరణ. మనం ఈ మార్గాన్ని ఎందుకు స్వీకరించలేదు?

న్వదేశీ సమాజం గురించి గురుదేవులు రవీంద్రనాథ్ టాగూర్ మాట్లాడుతూ "సంక్షేమ రాజ్యం అనే మాట పశ్చిమ దేశాలు సృష్టించినది. అది భారతీయ పదం కాదు. తరతరాలుగా భారతీయ సమాజం ఒక్కనాడు కూడా రాజ్యశక్తి మీద ఆధారపడింది లేదు. ఏ సమాజమైతే తన అవసరాల కోసం రాజ్యం మీద అతి తక్కువగా ఆధారపడుతుందో అదే న్వదేశీ సమాజం అవుతుంది. తరతరాలుగా న్యాయపరమైన అంశాలు, విదేశీ సంబంధాలు, రక్షణ అనే అంశాలు మాత్రమే రాజ్యం అధీనంలో ఉండేవి. మిగిలిన విద్యా విధానం, ఆరోగ్యం, వ్యాపారం, సంపద సృష్టి, సంగీతం, కళలు, మందిరాలు, కథ లాంటి అంశాలు సమాజం అధీనంలోనే ఉండేవి" అని అన్నారు.

సోదరి నివేదిత ఇలా అన్నారు.. "ఏ సమాజంలో నైతే ప్రజలు తమ శ్రమకు పొందిన ప్రతిఫలాన్ని వారి దగ్గర ఉంచుకోకుండా సమాజానికి ఇస్తారో అలాంటి ఒక సమాజంలో ఆ విధంగా పోగుపడిన సంపద ఆధారంగా సమాజం సుసంపన్నమవుతుంది, సుభిక్షమవుతుంది. అలాంటి సమాజంలోని ప్రతి వ్యక్తి సుసంపన్నంగా ఉంటారు. కానీ ప్రజలు తమ శ్రమకు పొందిన ప్రతిఫలాన్ని సమాజానికి ఇవ్వకుండా వారి వద్దనే ఉంచుకుంటే అలాంటి సమాజంలో కేవలం కొద్దిమంది వ్యక్తులు మాత్రమే సుసంపన్నమవుతారు. సమాజం నిరుపేదగా ఉండిపోతుంది".

సమాజాన్ని మనదిగా భావించి ఇవ్వాలి. ఇది సమాజానికి చెందినది, దానిని తిరిగి ఇవ్వడంతో జీవితం సార్థకమవుతుందని భావించాలి. అందుకే వివేకానంద కేంద్రంలో చేసే ప్రార్థనలో ఇలా అంటారు -

**జీవనే యావదాదానం స్వాత్ ప్రదానం తతోధికమ్!
ఇత్యేహం ప్రార్థనాస్యాకం భగవన్ పరిపూర్తాహమ్!!**

(అర్థం- జీవితంలో మేం ఎంతగా అయితే స్వీకరిస్తామో అంతకన్నా అధికంగా మేము తిరిగి ఇవ్వాలని ఓ భగవంతుడా! మేము మిమ్మల్ని ప్రార్థిస్తున్నాం. మా ప్రార్థనను మన్నించు.)

మనకు సమాజం నుంచి చాలా లభిస్తుంటుంది. అలా లభించినవాటిని తిరిగి ఇవ్వడాన్నే ధర్మం అంటారు. మతం లేదా ఆరాధన ధర్మానికి భిన్నమైనది. ధర్మం కోసమే ఆరాధన జరుగుతుంది. ప్రత్యక్షంగా ఆచరించడం, సమాజానికి తిరిగి

భారతదేశంలోని గ్రామాలు సుభిక్షంగా ఉండేవి. కానీ యూరప్ ప్రభావం కారణంగా, భారతదేశం స్వాతంత్ర్యం తర్వాత నగరాల కేంద్రంగా అభివృద్ధి పంధాను చేపట్టింది. నగరాలలో సమూహాలు, పోటీతత్వం, నేరాలు, కకావికలైపోతున్న పరస్పర సంబంధాలకు తోడు నిర్లక్ష్యానికి గురైన గ్రామాలు వెనుకబాటుకు లోనై సౌకర్యాల లేమితో అవస్థలు పడసాగాయి. నగరంలో స్థిరపడటం ప్రతిష్ఠకు, గ్రామీణ ప్రాంతంలో స్థిరపడటం వెనుకబాటుతనానికి సంకేతంగా భావించేవారు.

ఆజాదీ కా అమృత్ మహోత్సవ్

ఇవ్వడాన్ని ధర్మం అంటారు. సమాజానికి ఇవ్వడాన్ని దానం అంటారు. సమాజానికి తిరిగి ఇవ్వడమే ధర్మం అవుతుంది. సోదరి నివేదిత చెప్పినదాన్ని బట్టి ధర్మం అంటే సమాజాన్ని సుసంపన్నం చేయడం. ధర్మానికి భేదభావం ఉండదు. అది అందరిని కలిపి ఉంచుతుంది. సహాయం చేస్తుంది. అందరినీ ఒక్కటిగా చేస్తుంది. ఇదే స్వదేశీ సమాజానికి ఆధారం.

స్వరాజ్యం సిద్ధించిన సమయంలో, ఈ 'ధర్మం'కు సంబంధించిన భావన భారతదేశ నిర్మాతల మనసులలో స్పష్టంగా ఉండి ఉండాలి. అందుకే మన లోక్ సభలో 'ధర్మచక్ర ప్రవర్తనాయ' అని, రాజ్యసభలో 'సత్యం వద ధర్మం చర' అని, సుప్రీం కోర్టులో 'యతో ధర్మస్తతో జయః' అని లిఖించి ఉండగా, జాతీయ పతాకంపై ప్రతిష్ఠితమైన చక్రంగా "ధర్మచక్రం" వెలుగుతున్నది. చక్రం తిరగడానికి మాత్రమే ఉన్నది. సమాజాన్ని దారిలో పెట్టడం కోసం చేసే ఒక ప్రత్యేకమైన చిన్న కార్యం సైతం ధర్మకార్యమే అవుతుంది. ఇలాంటి చిన్న చిన్న కార్యాలతోనే ధర్మచక్రం కదులుతుంది, చలిస్తుంది, ప్రవర్తన మారుతుంది.

లోక్ సభ, దేశ పరిపాలన, సుప్రీంకోర్టు, జాతీయ జెండా తదితర విశిష్ట అంశాల్లో 'ధర్మం' గురించి మహత్వపూర్ణమైన ప్రస్తావన ఉన్నది. అలాంటి 'ధర్మం' గురించిన చర్చ ఎక్కడా లేదు. దానికి బదులుగా ధర్మాన్ని గురించి మాట్లాడటం అంటే మతపరమైనదిగా భావించడం మొదలైంది. చర్చల అనంతరం ఏ లౌకికవాదాన్ని అయితే భారతీయ రాజ్యాంగంలో పొందుపరచకూడని ఏకగ్రీవంగా నిర్ణయించారో అదే లౌకికవాదాన్ని ఎలాంటి చర్చకు తావులేకుండా రాజ్యాంగం పీఠికలో (రాజ్యాంగమే పీఠికలో మార్పు చేయకూడదని చెప్పింది) రహస్యంగా చేర్చడం జరిగింది. అలాంటి లౌకికవాదం వంటి పదానికి అర్థాన్ని నిర్వచించకుండా విచక్షణారహితంగా వినియోగిస్తున్నారు.

ఇదంతా కూడా ఏ మనస్తత్వం నుంచి ఉద్భవించింది? ఈ విషయం ఆలోచించాలి. ఆ భారతీయతర మనస్తత్వం నుంచి విముక్తి పొంది, స్వచ్ఛమైన భారతీయ ఆలోచనను ప్రతిష్ఠించడం ద్వారా, ఇప్పటివరకు తిరస్కారానికి గురైన భారతదేశపు 'స్వ' తనదైన పురుషార్థంతో సంపూర్ణంగా విరాజిల్లుతుంది, అప్పుడే భారతదేశం తన స్వ-గౌరవంతో ప్రభావవంతంగా ప్రపంచం పట్ల తన కర్తవ్యాన్ని దృఢంగా నెరవేర్చడానికి సంసిద్ధమవుతుంది.

అనువాదం: మహేష్ ధూళిపాళ్ల

మహిళ

'అనుకోవడం, అనడం, అదే చేయడం- ఈ మూడు మన ప్రాథమిక అవసరాలు' అంటారు రుచిరా కంబోజ్. ప్రత్యేకించి వనితలు మనసా వాచా కర్మణా చిత్తశుద్ధిగా ఉంటారు కాబట్టే, విజయాల్ని అవలీలగా సొంతం చేసుకుంటారని కూడా చెప్తుంటారు. ఇంతకీ ఎవరీ రుచిరా? ఇప్పుడు ఏం చేస్తున్నారు? ఏ సందర్భంలో అలా అన్నారు? అనే కదా మీ ప్రశ్నలు! మరో రెండేళ్లకు 60వ పడిలో ప్రవేశిస్తున్న ఆమె మన దేశం తరపున మహిళా శాశ్వత ప్రతినిధిగా మొట్టమొదటిసారి ఐక్యరాజ్య సమితి (ఐరాస)లో అడుగుపెట్టారు. సీనియర్ రాయబారి బాధ్యతలు స్వీకరించిన సందర్భంలో, అతివల శక్తిసామర్థ్యాలను ప్రస్తావించారు. 'మనం అనుకుంటే ఏదైనా చేయగలం, ఎంతైనా సాధిస్తాం' అంటూ మధుర సందేశమిచ్చారు. 'రుచిర' అంటే మనోహరం. ఐరాస సెక్రటరీ జనరల్ కు సమర్పించిన తన నియామక పత్రంలోని ప్రతీ అక్షరంలోనూ భారతీయతను అభివ్యక్తం చేశారు. ఇండియన్ ఫారిన్ సర్వీసుకు చెందిన 1987 బ్యాచ్ అధికారిణి ఆమె. అంటే, అప్పటికి ఆమెకు 23 ఏళ్లు. నిర్ణీత బృందంలో మార్గూల లీశ్యా తానే టాపర్. విదేశ రాయబారిగా తొలిగా విధి నిర్వహణ చేపట్టింది ప్రాన్సులో. ఆ తర్వాత భారత రాజధానికి తిరిగొచ్చారు. ఐరోపాకు సంబంధించి, పశ్చిమ డివిజన్ విదేశీ వ్యవహారాల శాఖ నియమిత కార్యదర్శిగా వ్యవహరించారు. అనంతర కాలంలో మారిషస్ లో బాధ్యతలు నిర్వహించారు. అక్కడ ఆమె మూడేళ్లపాటు ఫస్ట్ సెక్రటరీ. తదుపరి దక్షిణాఫ్రికాలో హై కమిషనర్, పూర్వానుభవం భూటాన్ దేశంలో కూడా ఉంది. అక్కడ ఆమె భారత్ కు రాయబారి. సరికొత్తగా ఐరాసలో భారత ప్రాతినిధ్యం. న్యూయార్క్ దాకా కొనసాగిన, సాగుతున్న ఆ విజయ ప్రస్థానం వెనక ఉత్తంభ భరిత అంశాలెన్నో!

సు'రుచిర'

రాయబారం అంటే సంధి చేయడం, సయోధ్య కుదర్చడం. రాయబారికి రాజదౌత్యం, ప్రభుత్వ ప్రాతినిధ్యమన్న అర్థాలూ ఉన్నాయి. సమితి వంటి అంతర్జాతీయ మహాసంస్థలో సువిశాల భారత ప్రయోజనాలకు కృషి చేయడమనేది మాటలతో అయ్యే పనికాదు. పరిపూర్ణ ప్రపంచ పరిజ్ఞానం, చారిత్రక సంపూర్ణ అవగాహన, సకాలంలో స్పందించి చర్యలు చేపట్టే క్రియాశీలత ఉంటేనే రాయబారిత్వం ఫలప్రదమైనట్లు. వీటన్నింటినీ పరిగణించిన ఫలితంగానే, రుచిర పేరు ఖాయమై కేంద్రం నుంచి ప్రకటన జారీ అయింది. ఐరాసలో ఇప్పటికే ఆమెరికా, బ్రిటన్, మరికొన్ని దేశాల నుంచి మహిళా రాయబారులున్నారు. భారత్ నుంచి ఆమె చేరికతో నూతన వెలుగు ప్రసరించినట్లు అయింది. ప్రధాన కార్యదర్శి

ఆంటోనియా గుటెర్రెస్ సమక్షంలో బాధ్యతలు చేపట్టిన ఆమెకు తొలి ప్రశంస అందింది ఆయన నుంచే! 'మీ రాకతో నవ్యకాంతి విస్తరించిందంటూ అభివాదాలందించారు. ప్రధాన కార్యాలయ మున్న న్యూయార్క్ భవన ప్రాంగణ అధికారిక గదులలోకి భారత్ నవీన దౌత్యవేత్తను తోడ్కొని వెళ్లి పరిచయం చేశారాయన. ఇంతవరకు ఆ బాధ్యతలు నిర్వహించిన తిరుమూర్తి ఆమెకు ప్రత్యేక అభినందనలు తెలిపారు. ఆయన మాటల్లోనే చెప్పాలంటే, 'రాజకీయ, సామాజిక పరిణామాలు వేగవంతంగా మారుతున్న రోజు లివి. ఎప్పుడు ఎటువంటి చోటు చేసుకుంటాయో ఊహకైనా అందని ఈ పరిస్థితుల్లో మీ (రుచిర) నియామకం వినూత్న ఆశలను రేకెత్తిస్తోంది. మీదైన ఒరవడిని ప్రవేశపెట్టి ముందుకు సాగుతారని అందరి ఆకాంక్ష!' కాదా మరి? ఇప్పటిదా ఐరాస! దాదాపు ఏడున్నర దశాబ్దాల సంస్థాగత చరిత్ర. ప్రపంచ దేశాలన్నీ రూపొందించుకున్న పరమోన్నతస్థాయి వేదిక. వచ్చే అక్టోబరులోనే వ్యవస్థాపక దినోత్సవం. ఆరు ప్రధాన విభాగాల (సర్వప్రతినిధి సభ, భద్రతా మండలి, కార్యనిర్వాహక వ్యవస్థ, ధర్మకర్తృత్వ ఆర్థిక-సాంఘిక మండళ్లు, అంతర్జాతీయ న్యాయస్థానం) కూడలి. వీటితోపాటు అనుబంధ సంస్థలు మరెన్నో రెండొందలకు చేరువలో సభ్య దేశాలు. ప్రారంభం లోని వాటికి ఇప్పుడున్నవి నాలుగు రెట్లు ఎక్కువ.

జంధ్యాల శేరత్ బాబు

సీనియర్ జర్నలిస్ట్

రాయబారి కంబోజ్

అంతర్జాతీయ బాధ్యతలను అన్ని దేశాలూ సమంగా గౌరవించేలా చేయడమే సమితి కీలక లక్ష్యం. వీటికి అదనంగా స్త్రీమూర్తుల అవకాశాల విస్తరణకు 'యుఎన్ విమెన్' పేరిట సంస్థాపనకూ గతంలోనే ప్రకటన వెలువడింది. వీటి నేపథ్యంలో రుచిర రంగ ప్రవేశం సహజంగానే భారతేతర దేశాలకూ ఆసక్తి కరం. అయితే, ఐరాసలో నియమితులు కావడం ఆమెకిది కొత్తేమీ కాదు. ఎప్పుడో రెండు దశాబ్దాలనాడే సమితికి శాశ్వత బృంద కౌన్సిలర్ గా ఉన్నారు. శాంతి పరిరక్షణ, మధ్య ప్రాప్య సంక్షోభ నివారణ, భద్రతా మండలికి సంబంధించిన సంస్కరణల అమలు బృందాల సభ్యురాలిగా విధులు నిర్వహించారు.

ఎప్పుడూ గట్టిపట్టే

విదేశీ వ్యవహారాల స్థితిగతులపైన రుచిరకు మొదటి నుంచి పూర్తిస్థాయి అవగాహన ఉంది. తన దౌత్యా యానాన్ని ఫ్రాన్స్ లో ఆరంభించినప్పుడు, అక్కడి పూర్వాపరాలన్నిటినీ సమగ్ర అధ్యయనం చేశారు. భద్రతామండలిలో వీటో హక్కు ఉన్న శాశ్వత సభ్యదేశం అది. ఐరోపా సమాఖ్య సభ్యత్వ కారణంగా, తన విదేశాంగ పనితీరును నవీకరించుకుంటూ వస్తోంది. ఆ మార్పు చేర్పులను అవగతం చేసుకుని ఎప్పటికప్పుడు సమీక్షలు జరపడంలో రుచిరది అందె వేసిన చెయ్యి. ద్వీపదేశమైన మారిషస్ లో పనిచేసినప్పుడు భౌగోళిక, ఆర్థిక అంశాలన్నింటినీ

రూపుదిద్దుకుంది. అందుకే ఆ దేశ పరిస్థితులనీ సదవ గాహన చేసుకుని, తాను విధులు నిర్వహించినంత కాలమూ సముచిత నిర్ణయక పాత్ర వహించారు రుచిర. తరువాత విధులు నిర్వహించిన భూటాన్ లో నైతే అంతా వైవిధ్యమే, విభిన్నమే. దక్షిణాసియాలోని ప్రాచీన, ఆధునికతల కలయిక. పరిసరాల పరిరక్షణకే ప్రాధాన్యమిచ్చే దేశం. సమితితో పాటు ప్రాంతీయ సహకారానికి సంబంధించిన ఆసియా అసోసియేషన్ లోనూ సభ్యత్వముంది. అంతకుమించి, అదే దేశం ప్రత్యేక రక్షణ వ్యవస్థను నెలకొల్పుకుంది. భారత్ తో దీర్ఘకాలిక ఒప్పందంవల్ల, ఉభయ దేశాలవారు కేవలం జాతీయ గుర్తింపు వత్తాల ఆసరాతో ప్రయాణాలు చేయవచ్చు. అయితే, ఉత్తర సరిహద్దు ప్రదేశంలో ఉన్న చైనాతో ఎటువంటి దౌత్య సంబంధాలూ పెంచుకోలేదు భూటాన్. ఈ ప్రధాన విషయాల వరంగా, రుచిర వ్యవహార సరళి ప్రశంసలందుకుంది.

సమర్థతతో ముందుకు

ఇతర దేశాల పోకడలపై ఇంతటి పట్టు ఉన్న ఆమె స్వస్థలం ఉత్తర ప్రదేశ్ కు చెందిన లఖనవు. రాజనీతి శాస్త్రంలో పోస్ట్ గ్రాడ్యుయేట్. భర్త దివాకర కంబోజ్ ది వ్యాపార వృత్తి. వీరికి ఏకైక కుమార్తె. రుచిర తండ్రి భారత సైనిక దళంలో పనిచేసేవారు. తల్లి ఢిల్లీ యూనివర్సిటీలో సంస్కృత ప్రొఫెసర్. అనేక

రచనలు చేశారు. తల్లిదండ్రుల మేధ, పోరాట పటిమ ఆమెకీ వారసత్వంగా వచ్చాయి. అపార మేధస్సుతో పాటు అనంత కార్యశీలతనూ సొంతం చేసుకున్న ఆమెకు మాతృభాష హిందీతో పాటు ఆంగ్లం, ఫ్రెంచి భాషల్లోనూ ఎంతో నైపుణ్యముంది. నిశితమైన చూపులు, ప్రసన్న వదనంతో ఎప్పుడూ కళకళలాడుతుంటే ఆమె అరుదైన ఘనతనే సంపాదించు కున్నారు. తొలినుంచే ఎంతటి ప్రతిభావంతు రాలంటే... అఖిల భారత స్థాయిలో 1987 పోటీ పరీక్షల్లో మహిళల అగ్రేసరిగా నిలిచిన ఆమె వర్ణచిత్రాన్ని వలు వత్రికలు ముఖచిత్రంగా ప్రచురించాయి. విఖ్యాత సంస్థలెన్నో అలనాడే అంటే మూడున్నర పదుల ఏళ్ళ క్రితమే ఆమెను ఘనంగా సత్కరించాయి. ఇంత ఘన చరిత్ర ఉన్నందునే భారత రాష్ట్రపతి డ్రౌవదీ ముర్ము నుంచి కితాబు అందుకున్నారు ఆమె.

తాను పనిచేసిన దేశాల ప్రధాన పాలనాధిపతుల ప్రశంసలకు పాత్రురాలయ్యారు. తన ఉద్యోగ కాలంలో మరపురాని సంఘటన 2014లో చోటు చేసుకుందంటారు రుచిర. ప్రధానిగా నరేంద్ర మోదీ ప్రమాణ స్వీకార సందర్భంలో, మారిషస్ తోపాటు సార్క్ దేశాల కూటమి (దక్షిణాసియా ప్రాంతీయ సహకార మండలిలో పాకిస్తాన్ తోపాటు భూటాన్, అఫ్ఘనిస్తాన్, బంగ్లాదేశ్, శ్రీలంక, నేపాల్, మాల్దీవులు) అధిపతుల్ని ఆ కార్యక్రమానికి ఆహ్వానించే ప్రత్యేక బాధ్యతలను అప్పగించారు. వాటిని సమర్థంగా నిర్వహించి శభాష్ అనిపించుకున్నారు.

సినలైన వారసత్వం ఇదే

అన్నట్లు, రుచిర మాతృమూర్తి జన్మదినోత్సవం సెప్టెంబరు ఐదున. తనను అన్ని విధాలా ప్రోత్సహించి ఉత్సాహపరచి ఉన్నతికి చేర్చిన తల్లికి ఆమె సహస్రాధిక వందనాలందించారు. 'అమ్మా! నువ్వే నాకు ఆదర్శం. విద్యాబుద్ధులు నేర్పించి నన్ను ఇంత దాన్ని చేశావు. నీకు ఎన్ని నమస్సులందించినా తక్కువే మరి. నాన్నను కోల్పోయినా, ఆయన ఆర్మీ అధికారిగా ఇప్పటికీ నాకు స్ఫూర్తినిస్తూనే ఉన్నారు. తన శక్తిని, నీ యుక్తిని పొందినందుకే నాకు ఇన్నిన్నీ విజయాలు' అంటూ 2015లోనే టీవీల్లో చేశారు రుచిర. అమ్మా నాన్నల పెంపకం, తనదైన ఆత్మవిశ్వాసం, కఠోర పరిశ్రమ ఆమెను ఇప్పుడిలా అంతర్జాతీయ స్థాయికి అదీ ఐక్యరాజ్యసమితిలో భారత ప్రతినిధి దశకు చేర్చాయి. రుచిర వారసత్వాన్ని తన తనయా అందుకుని భవిష్యత్తును బంగారుమయం చేసుకుంటుందని మనం ఆశిద్దాం. పిల్లలకు పెద్దలిచ్చే ఆస్తులు ధన కనక వస్తు వాహనాలు ఏవీ కావు. క్రమశిక్షణ, దృఢవర్తన, అంకిత భావాలే ఎవరినైనా ఉన్న స్థితి నుంచి మహోన్నత దశకు చేరుస్తాయ నేందుకు రుచిర ఉదాహరణ. అందుకే ఆమెకు జన హృదయాభినందన.

అర్చన, వ్రతం, క్రతువు, యజ్ఞయాగాదులు.. ప్రక్రియ ఏదైనా తొలిపూజ వేలుపు గణనాథుడే. ముక్కోటి దేవతలలో ఆయనకే దక్కిన అరుదైన గౌరవం. బ్రహ్మ, బ్రహ్మాండ తదితర పురాణాలు ఆయన గాథలను విపులంగా చెప్పాయి. వినాయకుడు ఆధ్యాత్మిక, సామాజిక, విజ్ఞానాత్మక, ఆరోగ్యాది అంశాల సమాహారం. ఆయన ప్రకృతి ప్రేమికుడు. కొన్నేళ్లుగా గణపతి విగ్రహాల తయారీలో రసాయనాల వాడకం ఎక్కువ కావడంతో పర్యావరణానికి ముప్పువాటిల్లి సాగింది. ముఖ్యంగా విగ్రహాల నిమజ్జన సందర్భాలలో సరస్సులు, చెరువులు కాలుష్య కాసారాలుగా మారుతున్నాయి. అలాంటి విగ్రహాల తయారీని మానుకోవాలని ప్రభుత్వం, స్వచ్ఛంద సంస్థలు హితవు చెబుతూ ఉద్యమిస్తున్నాయి. మట్టితో చేసిన విగ్రహాల ఉచిత పంపిణీ చేపడుతూ కొంత మేర సత్ఫలితాలు రాబడుతున్నాయి. తెలుగు రాష్ట్రాల్లోనే ప్రసిద్ధి చెందిన ఖైరతాబాద్ వినాయకుడి విగ్రహాన్ని ఈ ఏడాది మట్టితోనే రూపొందిస్తున్నారు.

‘ప్రకృతి’ దేవుడికి ప్రణతులు

దక్షిణాయనం దేవతా ప్రీతికరమైనది. చాలా పండుగలు వచ్చే కాలమిదే. ఆ పరంపరలో వచ్చే మొదటి పండుగ వినాయకచవితి. ఆయనకు జరిగే అర్చన నుంచి నైవేద్యం వరకు అన్నీ ప్రకృతి సంబంధిత వస్తువులు, పదార్థాలే. పర్యావరణ పరిరక్షణ, ఆరోగ్య రహస్యాలు దీనికి నేపథ్యంగా భాించవచ్చు.

వినాయక ఉత్పత్తి గురించి అనేక కథనాలు ఉన్నాయి. వాటన్నిటి నేపథ్యం లోకకల్యాణమే. గణపతి విష్ణు రూపాంతరమని, శివపార్వతుల తనయుడిగా జన్మించడం వల్ల శివ, విష్ణు తత్వాల సంగమమని చెబుతారు. పైగా ద్వయరూపాల సమ్మేళనం కనుక అత్యంత శక్తిమంతమైన రూపంగా అభివర్ణిస్తారు. విశ్వనిర్వహణ సజావుగా సాగేందుకు త్రిమూర్త్యాది దేవతలు గణపతిని పూజిస్తారని శివపురాణం, అష్టదిక్కులకు వ్యాపించిన శిష్ట జన రక్షకుడని ముద్గల

పురాణం పేర్కొంటున్నాయి. వినాయకచవితిని పంచాయతన విధానంలో జరుపుకుంటారు (విష్ణువు, శివుడు, శక్తి, సూర్యుడు, వినాయకుని పూజా సంప్రదాయాలను పంచాయతనపూజా విధానమంటారు).

పర్యావరణ హితైషి

ఇతర దేవతా వ్రతాలకు సంబంధించి భక్తులు తమతమ శక్తిని బట్టి స్వర్ణ, రజత, కాంస్య లోహాలతో చేసిన దేవతా ప్రతిమలను ఉపయోగించవచ్చని చెబుతారు. వినాయకుని విషయంలోనూ ఆ నియమాలు, వెసులుబాటు ఉన్నా, మృత్తికా విగ్రహా ర్చనకే ప్రథమ ప్రాధాన్యం. పతంజలి యోగ శాస్త్రప్రకారం, పృథ్వీ తత్త్వం గల మూలాధారచక్రానికి గణనాథుడే అధిష్ఠాన దైవం. మట్టి వినాయకుడిని పూజించాలనడంలోని రహస్యమిదేనని ఆధ్యాత్మిక వేత్తలు చెబుతారు. మట్టితో చేసిన ప్రతిమను పూజిస్తే సకల శుభాలు కలుగుతాయని గణేశ పురాణం చెబుతోంది. మృత్తిక (మట్టి) సృష్టి, స్థితి, లయాలకు ప్రతీక. వినాయకుని ప్రతిమ తయారీకి అదే శ్రేష్ఠం. సువర్ణమూర్తిని పూజిస్తే సంకల్పసిద్ధి, వెండి విగ్రహార్చనతో ఆయుష్షు, రాగి విగ్రహంతో పూజిస్తే ఐశ్వర్యం, మట్టి విగ్రహంతో అర్చిస్తే మోక్షం సిద్ధిస్తుందని చెబుతారు. ఇతర లోహాలతో రూపొందే ప్రతిమలు ప్రకృతిలో సంపూర్ణంగా విలీనం కావు.

వినాయకోత్పత్తి కథనం ప్రకారం, ఆయన పుట్టుకకు ప్రకృతిసిద్ధ పదార్థమే మూలం. జగన్మాత పార్వతి మంగళశస్నానం సందర్భంగా నలుగురిపిండితో తయారుచేసిన బొమ్మకు ప్రాణం పోసి, వాకిలి వద్ద కావలి ఉంచడం, ఆమె మందిరంలోకి తన ప్రవేశాన్ని అడ్డగించడంతో ఆగ్రహించిన శివుడు, బాలుడి తలను తుంచి, పార్వతీ విలాపంతో గజాసురుడి తలను అతికించి పునర్జీవింపచేయడం లోక ప్రసిద్ధమైన కథ.

వినాయక ప్రతిమల తయారీ ప్రక్రియ ఒకప్పుడు ముచ్చటగా ఉండేది. పండుగ ఉదయాన్నే చెరువుకు వెళ్లి బంకమట్టిని తెచ్చి ఒక కొయ్య ఫలకంపై గల ఆయన నమూనాపై అచ్చు పోసేవారు. అలా తయారైన ప్రతిమకు కళ్ల స్థానంలో గురివింద గింజలు అమర్చేవారు. పూజ అనంతరం విగ్రహాలను చెట్లు,

మొక్కల పాదులలో ఉంచితే, వర్షాలకు కరిగిపోయేవి. పరిస్థితులు, భక్తుల అభిరుచులు మారాయి. రక రకాల రంగులు, పరిమాణాలతో విగ్రహాలు రూపుదిద్దుకుంటున్నాయి. ప్రకృతితో మమేకమై చెట్టును, పుట్టను, నేలను ఆరాధించడమే ఈ పండుగలోని పరమార్థమనే అర్థం మారుతోంది. ఒకనాటి మృత్తికా విగ్రహాల బదులు ప్లాస్టర్ ఆఫ్ పారిస్ తో రంగుల్లో కొలుపు తీరుతున్నాయి. ఈ తీరు జీవకోటికి ప్రమాదకరంగా పరిణమిస్తోంది. ఈ పరిస్థితిని నివారించేందుకు ప్రభుత్వాలు, పర్యావరణ ప్రియులు మట్టి విగ్రహాల తయారీని ప్రోత్సహిస్తున్నాయి. దీనిపై అవగాహన తరగతులు నిర్వహిస్తున్నాయి. రసాయనాల వల్ల పర్యావరణానికి కలిగే హానిని గుర్తించి అనేక స్వచ్ఛంద సంస్థలు గణపతి ప్రతిమల తయారీలో పర్యావరణ హితానికి దోహదపడేలా చర్యలు తీసుకుంటున్నాయి. ఆ ప్రయత్నాలు కొంతవరకు సత్ఫలితాలనిస్తున్నాయి. తులసి తదితర విత్తనాలతో విగ్రహాలు రూపొందిస్తున్నాయి. పూజానంతరం వాటిని జల నిమజ్జనం చేయడం కంటే నేలలో నాటి, నీరు పోయడం వల్ల విగ్రహాలు కరిగి విత్తనాలు మొలకెత్తుతాయి. అలాగే గోమయంతోనూ కాగితపు గుబ్బ, గడ్డి, ఆకులు, విత్తనాలు, పండ్లు.. ఇలా నేలలో కలిసి పోయే వస్తువులతో విగ్రహాలు తయారు చేస్తున్నారు. పూజానంతరం వీటిని జల నిమజ్జనం కంటే తోటలు, ఉద్యానవనాలలో పెడితే వర్షాలకు ఎరువుగా మారి మొక్కల ఎదుగుదలకు ఉపకరిస్తాయి.

నిమజ్జన నేపథ్యం

గణనాథుడు జలరూపుడు. అందుకే నవరాత్రోత్సవాల తర్వాత ఆయన ప్రతిమలను జలాల్లో నిమజ్జనం చేస్తారు. పూర్వాచారం ప్రకారం, వినాయక విగ్రహాల తయారీకి మట్టిని సేకరించిన నీటి వనరులలోనే పూజా నంతరం విగ్రహాలను నిమజ్జనం చేయాలి. అలా మట్టితో తయారు చేయడం వెనుకా ఒక సామాజిక నేపథ్యం ఉంది. గ్రామస్థులు వర్షాకాలంలో ఊరి చెరువుల్లో పూడిక తీస్తారు. అలా సేకరించిన మట్టితో విగ్రహాలు చేసేవారు. జననంతో పాటే మరణం. జీవి ఉన్నంతకాలం సుఖసంతోషాలతో

గడిసినా, పంచభూతాలలో కలిసిపోవడం అనివార్యం అనే వేదాంతాన్ని దీనికి మూలంగా చెబుతారు. పూడిక తీయడంతో నీరు చేరిన వనరులలోనే ఈ ప్రతిమలను నిమజ్జనం చేసేవారు. నిమజ్జనం సందర్భంగా వదిలిన ఓషధ గుణాలు గల పత్రి కారణంగా కొత్తగా చేరిన నీటిలోని సూక్ష్మక్రిములు నశిస్తాయని వైజ్ఞానిక రహస్యం ఇమిడి ఉంది. ఇతర జలవనరులు సంగతి ఎలా ఉన్నా ఆ కాలంలో చెరువులే తాగునీటికి ప్రధాన వనరులుగా ఉండేవి. ఇలాంటి ఔషధి పత్రితో ఆ నీరు శుద్ధి అయ్యే అవకాశం ఉంది.

వ్యక్తిత్వ వికాస నిపుణుడు

గజాననుడిని ప్రణవనాద స్వరూపుడిగా, శబ్ద బ్రహ్మ ఆకృతిగా ముద్గల పురాణం, లోకరక్షకుడిగా గణేశ పురాణం, సమస్తలోకానికి ఆధారశక్తిగా గణేశ గీత చెబుతున్నాయి. దేవతల నుంచి మానవుల వరకు ఎదుర్కొనే విఘ్నాలను, ప్రతికూల శక్తులను నిలువరించి, వారు చేపట్టే కార్యాలు విజయ తీరాలకు చేరేందుకు ఆయన కృప ఉపకరిస్తుందని వేదవాక్కు అందుకు ఎన్నో పురాణగాథలు ఉదాహరణలు.

శారీరక బలం కన్నా బుద్ధిబలం గొప్పదని చాటిన వ్యక్తిత్వవికాస నిపుణుడు వినాయకుడు. తన లోని బలం, బలహీనతను ఎరిగి ప్రవర్తించాలన్నది ఆయన చర్య చాటి చెబుతోంది. గణాధిపత్యం కోసం

అస్తదమ్ములు వినాయకుడు, కుమారస్వామి పోటీపడి నప్పుడు 'ముల్లోకాల్లోని పుణ్య నదులలో స్నానం చేసి ముందుగా వచ్చిన వారికి ఆ పదవి దక్కుతుంది' అని తండ్రి మహాశివుడు నిబంధన విధించాడు. దానికి మరుగుజ్జు, స్థూలకాయుడైన గణేశుడు మొదట కలత చెందాడు. శక్తిమంతుడు, లఘు దేహంతో వేగంగా ప్రయాణించగల తమ్ముడిని అధిగమించ లేనని భావించాడు. అంతలోనే ఆత్మస్థైర్యంతో తనకు తాను నచ్చచెప్పుకున్నాడు. బుద్ధిబలాన్ని ప్రయోగించాడు. కన్నవారే కనిపించే దైవాలనీ, ప్రకృతి పురుషులైన తల్లిదండ్రులకు ప్రదక్షిణతో సర్వ పుణ్యనదీన్నైన సమానమని గ్రహించి ఆచరించాడు. తమ్ముడు షణ్ముఖుడు వెళ్లిన ప్రతి నదిలో అప్పటికే అన్న స్నానమాడుతూ కనిపించాడు. సూక్ష్మబుద్ధి, వినయంతో విజయాలు సొంతం చేసుకున్నాడు. గణాధిపతిగా నియమితుడై సర్వసమర్థుడిగా మన్ననలు అందుకున్నారు. అలా... గెలవి తీరాలన్న సంకల్పం ఉంటే సాధించలేనిది లేదని, స్వీయ లోపాలను అధిగమించడం పెద్ద సమస్య కాబోదని వినాయకుడు లోకానికి చాటి చెప్పాడు. విఘ్నాలు తొలగేందుకు ఆయనను అర్పించడంతో పాటు ఆయన లోకానికి అందించిన వ్యక్తిత్వ వికాస కోణం లోని సందేశాన్ని అవగాహన చేసుకోవలసి ఉంది.

పత్రి పూజా విశిష్టత

వినాయకుడి 'సర్వాణ్యంగాని పూజయామి' అంటూ ఇరవై ఒక్క (ఏక వింశతి) రకాల ఆకులతో ఒక్కొక్క నామాన్ని స్మరిస్తూ అర్చిస్తారు. మాచీ పత్రం (దవనం), బృహతీపత్రం (ములగ), బిల్వ (మారేడు), దూర్వారయుగ్మం (గరిక), దత్తూర (ఉమ్మెత్త), బదరీ (రేగు), అపామార్గ (ఉత్తరేణి), కశ్యపాయ పత్రం (తులసీ), చూతపత్రం (మామిడి), కరవీర (గన్నేరు), విష్ణుక్రాంత (అవిసి), దాడిమీ (దానిమ్మ), దేవదారు, మరువక, సింధూర (వావిలాకు), జాజి, గండకీ (సీతాఫలం, కామంచి), శమీ (జమ్మి), అశ్వత్థ (రావి), అర్జున (మద్ది), అర్క (జిల్లేడు) పత్రులన్నీ ఓషధి గుణాలు కలిగినవే. వీటి ద్వారా అనేక వ్యాధులను నివారించవచ్చని ప్రకృతి వైద్యం, ఆయుర్వేదం చెబుతున్నాయి. మనం పూజ చేసే ఆకుల పరిమళాలతో (సువాసన) శ్వాస కోశవ్యాధులు నయమవుతాయి. ఔషధ గుణాలున్న ఈ పత్రాలతో స్వామిని 9 రోజులపాటు ఉదయం, సాయంత్రం పూజిస్తారు. ఇలా పూజల పేరుతో ఏడాదికి ఒకసారైనా వివిధ ఆకులను తాకే అవకాశం కలుగుతుందనే కాబోలు పూర్వీకులు ఇలాంటి సంప్రదాయాలను ప్రవేశపెట్టి ఉంటారు. ఔషధం గుణం గల ఈ పత్రి సేకరణకు ఈ మాసమే అనుకూలమైనదని చెబుతారు. పగలు తక్కువ, రాత్రి సమయం ఎక్కువగా, సూర్యరశ్మి తక్కువగా ఉండే కాలంలో ఈ పండుగ వస్తుంది. అలాంటి వాతావరణంలో

డా॥ ఆరవల్లి జగన్నాథస్వామి

సూక్ష్మక్రిములు విస్తారమై మనిషి ఆరోగ్యాన్ని దెబ్బతీసే అవకాశం ఉంది.

సగరాలు, పట్టణాలలో విక్రయిస్తున్న పత్రిలో నిర్దేశిత 21 రకాల పత్రులు ఉన్నాయా అంటే ఔను అనలేం. అందులో సగం కూడా అనుమానం. కొన్ని దశాబ్దాల క్రితం యువకులు, బాలలు ఉదయాన్నే గ్రామశివార్లు, తోటలకు వెళ్లి పత్రి సేకరించేవారు. పెద్దలు వెంట ఉండి సాధ్యమైనంత వరకు అన్ని రకాల పత్రిని సేకరించే వారంటే వర్తమాన తరానికి ఆశ్చర్యంగా ఉండవచ్చు. ఇప్పుడు యాభయే, అరవయ్యో పడిలోని వారికి అవన్నీ తీపి జ్ఞాపకాలు.

నైవేద్యలు

రతువులను బట్టి ఆహారపు అలవాట్లు ఉండాలంటారు. ఈ వర్షరతువులో ఆకలితో పాటు జీర్ణశక్తి తక్కువగా ఉంటుంది. కనుక ఆహారంలో ఉప్పు, కారం, తీపి తగ్గించి తీసుకోవాలి. నూనె పదార్థాల కంటే ఆవిరిపై ఉడికించిన ఉండ్రాళ్లు వంటి పదార్థాలు అందుకు ఉదాహరణ. మానవ గణానికి గణపతి ఇచ్చిన సందేశం ఇదే. అటు శాస్త్రం, ఇటు ఆరోగ్యం అన్నట్లు గణపతి నవరాత్రుల సందర్భంగా రోజుకొక ధాన్యంతో ప్రసాదాన్ని పంచే ఏర్పాటు చేశారు. నూనెలేని మోదకాలు (ఉండ్రాళ్లు), కుడుములను నివేదించడం సంప్రదాయం. ఆరోగ్య పరంగా పరిశీలిస్తే... ఆవిరిపై ఉడికించిన మోదకాలు ఎన్నో పోషక విలువలు కలిగి జీర్ణమై శరీరానికి ప్లేస్టిని కలిగిస్తాయని, సులువుగా జీర్ణమవుతాయని నిపుణులు చెబుతారు. వర్షరతువులో ఆరోగ్య సమస్యలు తలెత్తకుండా ఆవిరి మీద ఉడికించిన పదార్థాలను తినాలనే అంశం బోధపడుతోంది. నువ్వులు శ్వాస సమస్యలను నివారిస్తాయని, అధికామ్లం, అజీర్తిని తొలగించి, నేత్రవ్యాధులను నివారిస్తాయని, బెల్లం జీర్ణశక్తిని కలిగించి, వాటిపై రోగాలను నివారిస్తుందని, ఆ కోణంలోనే నువ్వులు, బెల్లంతో తయారుచేసిన చిమ్మిలిని నైవేద్యంగా వినయోగిస్తారని చెబుతారు..

భాద్రపదమాసంలో లభించే రకరకాల పండ్లు, కొత్త పంటలు, మొక్కజొన్న, వెలక్కాయ, ఓనగాయ, కొత్త పప్పుధాన్యాలను మొదటగా గణపతికి నైవేద్యం సమర్పించి ప్రసాదంగా స్వీకరించడం ఇహమా, పరమా అన్నట్లు ఆరోగ్యం, ఆయుర్వృద్ధి కావాలన్నదే ముఖ్య ఉద్దేశంగా పెద్దలు చెబుతారు.

వ్యాసకర్త : సీనియర్ జర్నలిస్ట్

జీవితం ఎలాంటి ఒడిదొడుకులు లేకుండా సుఖశాంతులతో సాగడానికి పితృదేవతల ఆశీస్సులు, వర్షాలు బాగా కురిసి పొడిపంటలు వృద్ధికి గ్రామదేవత పోలేరమ్మ అనుగ్రహం ఉండాలన్నది గ్రామీణుల విశ్వాసం. అలాగే పెళ్లయి చిరకాలమైనా సంతానం లేని వారు అమ్మవారిని పూజిస్తారు. శివుని వాహనం నంది ఒక యుద్ధ సయ్యం లో చూపిన తెగువకు మురిసిన శివయ్య దానిని పూజించేందుకు ఈ తిథిని నిర్దేశించాడట. అవన్నీ శ్రావణ అమావాస్యనాడే. అదే 'పోలాల అమావాస్య' వ్రతం.

సంతాన ప్రదాయిని 'పోలాల'

మంగళగిరిదేవి వ్రతం ప్రత్యేకంగా సౌభాగ్య సంపద కోసం నిర్దేశితం కాగా 'పోలాల అమావాస్య వ్రతం' సంతాన ప్రాప్తికి, వారి సంరక్షణకు ఉద్దేశించి నది. ఈ వ్రతాన్ని ఆచరించడం వల్ల పిల్లలకు అపమృత్యు భయం తొలగి ఆయురారోగ్యాలతో వర్ధిల్లుతారని విశ్వాసం. వివాహమై చిరకాలమైనా సంతతికి నోచని స్త్రీలు, వ్రతఫలితంగా సంతాన వతులైన వారు ఈ వ్రతాన్ని తప్పకుండా ఆచరించాలి. పిల్లాపాపలు చల్లగా ఉండాలని, మంచి వర్షాలతో పైర్లు ఏవుగా పెరగాలని కోరుతూ గ్రామీణులు పోలేరమ్మ వారిని 'పోలాంబ' పేరుతో పూజిస్తారు. తెలుగు నేలపై, ముఖ్యంగా తెలంగాణ వల్లెల్లో ఈ పండుగను ప్రముఖంగా జరుపుకుంటారు. అమ్మవారికి చీరసారెలు, ఆమెకు ఇష్టమైన నైవేద్యాలు సమర్పిస్తారు. ఈ వ్రతాన్ని శ్రావణ అమావాస్యనాడు చేసుకోవాలి. ఈ పండుగకు సంబంధించి అనేక గాథలు ప్రచారంలో ఉన్నాయి.

ఒక కథనం ప్రకారం... ఒక గ్రామంలో పండితునికి ఏడుగురు మగ సంతానం. అందరికీ పెళ్లిళ్ళయ్యాయి. చివరి కోడలు తప్ప అంతా సంతాన వతులే. ఆమెకూ సంతానం కలుగుతున్నా బతికిబట్ట గట్టడం లేదు. అలా ఆరుసార్లు జరగడంతో మిగతా కోడళ్లు ఎప్పటికప్పుడు 'పోలాల అమావాస్య వ్రతం' నోచుకోలేకపోతున్నారు. వారంతా శ్రావణంలో అన్ని వ్రతాలు నోచారు. ఆ మాసం చివరి రోజు 'పోలాల అమావాస్య' వ్రతానికి వ్రతి ఏడాది ఆటంకం కలుగుతూ వచ్చింది. అది వారి కోపకారణమైంది. సూటిపోటి మాటలతో చిన్న తోడికోడలిని బాధించే వారు. ఏడవసారి గర్భవతి అయిన ఆమెను పిలవకుండానే వ్రతం చేసుకోవాలని పెద్ద కోడళ్లు నిర్ణయించుకున్నారు. అయితే సరిగ్గా శ్రావణ అమావాస్యనాడే ఆఖరి కోడలు మృతశిశువును ప్రసవించింది. ఈ సమాచారం తోడికోడళ్లకు తెలిస్తే తనను కించపరచడమే కాక వ్రతానికి పిలవరని

భావించి, మృతశిశువును వస్త్రంలో దాచి, ఎవరికీ అనుమానం రాకుండా దుస్తులతో కృత్రిమ గర్భాన్ని ఏర్పాటు చేసుకుని వారితోపాటు 'పోలాల అమావాస్య వ్రతాన్ని' ఆచరించింది. ఆ తర్వాత చీకటి పడి ఊరు సద్దు మణిగిన తరువాత మృతశిశువుతో శ్మశానానికి బయలుదేరి పొలిమేరలోని పోలేరమ్మ ఆలయం వద్దకు చేరి తన దురదృష్టానికి, వ్రత విషయంలో చేసిన దోషానికి విలపించసాగింది.

గ్రామ సంచారానికి బయలుదేరిన పోలాలమ్మ దేవి ఆమెను సమీపించి ఆమె రోదనకు కారణం అడగగా ఆమె తన దయనీయ గాథను వివరించింది. జాలిపడిన పోలాలమ్మ 'బాధపడకు! నీ కుమారుల సమాధుల దగ్గరకు వెళ్లి, వారికి నువ్వు పెట్టాలనుకున్న పేర్లతో పిలుపు' అని చెప్పి మాయమై పోయిందట. ఆమె అలాగే చేయడంతో సమాధుల నుంచి పిల్లలు నజీవంగా లేచివచ్చారట. ఆశ్చర్యానందాలతో ఆమె బిడ్డలతో ఇంటికి చేరి కుటుంబ సభ్యులకు జరిగింది వివరించింది. నాటి నుంచి ఏటా శ్రావణ అమావాస్య నాడు ఈ వ్రతాన్ని ఆచరించ సాగారు. ఇలాంటి గాథే శివపార్వతుల పరంగా ప్రచారంలో ఉంది. బాధితురాలిని ఈ కథలో పోలాలమ్మ అనుగ్రహిస్తే, మరో కథలో ఆది దంపతులు కటాక్షించినట్లు చెబుతారు.

వ్రత విధానం

పూజచేసే చోట గోమయంతో అలికి ముగ్గువేసి, అక్కడ కందమొక్కను ఉంచాలి. పసుపుకొమ్ము కట్టిన నాలుగు తోరాలను ఉంచి, ముందుగా వినాయకుని పూజించి, ఆ తర్వాత ఆ కందమొక్కలోకి మంగళ గౌరీదేవిని గానీ, సంతాన లక్ష్మీదేవిని గానీ ఆవాహన చేసి, షోడశోపచారాలతో అర్పించాలి. తొమ్మిది పూర్ణిమారేలు నైవేద్యంగా సమర్పించాలి. సంతాన వతి అయిన పెద్దమ్మత్తయివున్న పూజించి, కొత్త చీర, రవికల గుడ్డతో గౌరవించి, నైవేద్యం పెట్టిన బూరెలు, ఒక తోరాన్ని, ఆమెకు వాయనంగా

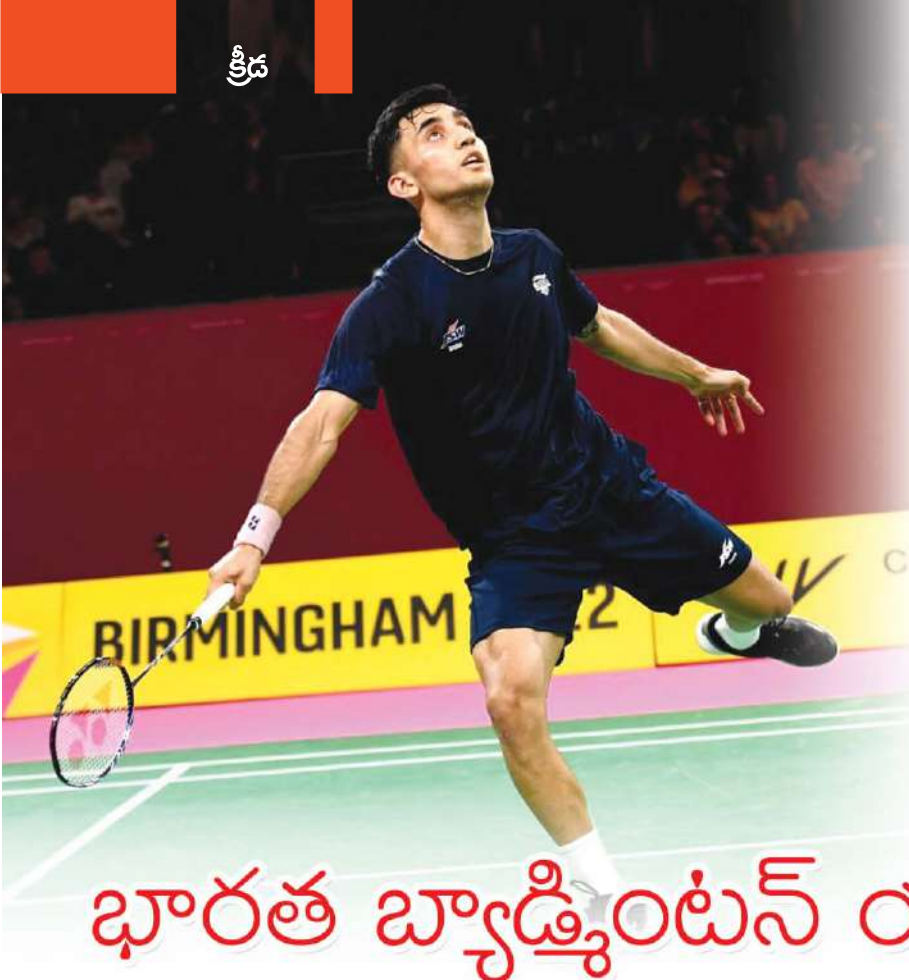
అందచేయాలి. ఆ తర్వాత ఒక తోరాన్ని కందమొక్కకు కట్టి, మరోకటి తన మెడలో కట్టుకుని, మిగిలిన తోరాన్ని తన ఆఖరు సంతానం మొలలో కట్టాలి. అలా చేస్తే, ఆమె సంతానం ఆయురారోగ్య, ఐశ్వర్యాలతో పది కాలాలపాటు చల్లగా ఉంటారని విశ్వాసం. 'పూర్ణిమారే పూర్ణగర్భానికి, అందులోని పూర్ణం గర్భస్థ శిశువుకు చిహ్నం. స్త్రీకి మాతృత్వం కూడా అంత మధురమైనది' కనుక పూర్ణం బూరెలు వాయనంగా ఇవ్వాలని మన పూర్వీకులు నియమం చేశారు.

రైతులకూ పండుగే....

జీవనాధారంగా ఉండే పశువులను పూజించే పర్వదినంగా పోలాల అమావాస్య కనిపిస్తుంది. ఆ రోజున వ్యవసాయదారులు ఎద్దులను పూజిస్తారు. వ్యవసాయ కార్మికులుగా జీవిస్తూ సొంత వ్యవసాయం, పశుసంపద లేనివారు మట్టితో ఎద్దు బొమ్మలు తయారుచేసి పూజిస్తారు. సంక్రాంతి సందర్భంగా కనుమనాడు బసవన్నలను పూజించే తరహాలోనే ఇప్పుడు అర్చిస్తారు. దీనివల్ల సమృద్ధిగా వానలు కురిసి పంటలు బాగా పండుతాయని విశ్వాసం. గ్రామదేవత(ల)ను, పితృదేవతలను ఆరాధించడం మరో ప్రత్యేకత. ఇది గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో ఎక్కువగా కనిపిస్తుంది.

అంధకాసుర సంహారం సందర్భంగా నంది ప్రదర్శించిన వ్రతానికి మెచ్చిన పరమేశ్వరుడు 'పోల' అనే బిరుదును ప్రసాదించి, శ్రావణ అమావాస్యనాడు గోవులతో కలిపి వృషభాలను పూజించాలని నిర్దేశించాడని పురాణ కథనం. దానితో దీనికి 'పోల వ్రతం' అని పేరు వచ్చింది. వైదిక కార్యక్రమాలలో వినియోగించే దర్బలను ఈ తిథినాడే సేకరించాలని శాస్త్ర వాక్కు. అయితే కొన్ని ప్రాంతాలలో భాద్రపద అమావాస్యనాడు కూడా వీటి సేకరణ మొదలు పెడతారు.

ఎ.రామచంద్ర రామానుజ

లక్ష్మసేన్.. ప్రపంచ బ్యాడ్మింటన్ పురుషుల సింగిల్స్‌లో గత ఏడాది కాలంగా తరచూ వినిపిస్తున్న పేరు. బర్లింగ్ హామ్ వేదికగా ముగిసిన 2022 కామన్వెల్త్ గేమ్స్ బ్యాడ్మింటన్ పురుషుల సింగిల్స్‌లో ఈ యువ ఆటగాడు బంగారు పతకంతో సరికొత్త చరిత్రకు శ్రీకారం చుట్టాడు. కేవలం 20 ఏళ్లకే ఈ ఘనత సాధించడం ద్వారా ప్రకాశ్ పడుకోనె, సయ్యద్ మోదీ లాంటి దిగ్గజ ఆటగాళ్ల సరసన లక్ష్మసేన్ నిలిచాడు. పారుపల్లి కశ్యప్, కిడాంబ శ్రీకాంత్, ప్రణయ్, సాయి ప్రణీత్ లాంటి నేటితరం ఆటగాళ్లకు జూనియర్ స్టార్ లక్ష్మసేన్ గట్టి పోటీ ఇస్తూ రానున్న కాలంలో భారత, ప్రపంచ బ్యాడ్మింటన్‌లో రారాజు తానేనని చెప్పకనే చెబుతున్నాడు.

భారత బ్యాడ్మింటన్ యువ కెరటం

ఉత్తరాఖండ్‌కు చెందిన అల్మోరాలోని ఓ బ్యాడ్మింటన్ నేపథ్యం ఉన్న కుటుంబం నుంచి దూసుకొచ్చిన చిచ్చర పిడుగే లక్ష్మసేన్. గత ఎనిమిది దశాబ్దాల కాలంగా సేన్ కుటుంబానికి బ్యాడ్మింటన్‌తో అనుబంధం ఉంది. లక్ష్మసేన్ తాత, తండ్రి ఇద్దరూ బ్యాడ్మింటన్ క్రీడాకారులే. సేన్ కుటుంబానికి బ్యాడ్మింటన్ వారసత్వంగా, సాంప్రదాయంగా వస్తోంది. లక్ష్మ తండ్రి ధీరేంద్ర కె. సేన్‌కు అల్మోరాలో సొంతంగా ఓ శిక్షణ కేంద్రం సైతం ఉంది. అంతే కాదు, బ్యాడ్మింటన్ శిక్షణలో ఎన్‌ఐఎస్ పటియాలా నుంచి ఆయన ఓ సర్టిఫికేట్‌ను సైతం సంపాదించారు. ఐదేళ్ల చిరుప్రాయంలోనే తండ్రి పర్యవేక్షణలో రాకెట్ చేతపట్టిన లక్ష్మసేన్ సబ్-జూనియర్ స్థాయిలో మెరికలంటి ఆటగాడిగా గుర్తింపు సంపాదించుకున్నాడు. జాతీయ జూనియర్ విభాగంలో పాల్గొంటూ బెంగళూరులో జరిగిన ఓ టోర్నీలో టైటిల్ నెగ్గడం ద్వారా లక్ష్మసేన్ తన జైత్రయాత్రకు శ్రీకారం చుట్టాడు. బెంగళూరులోని ప్రకాశ్ పడుకోనె బ్యాడ్మింటన్ అకాడమీలో ప్రధాన శిక్షకుడు విమల్ కుమార్ నేతృత్వంలో తన ఆటకు మెరుగులు దిద్దుకున్నాడు. 2016లో బ్యాంకాక్ వేదికగా జరిగిన ఆసియా జూనియర్ టోర్నీలో కాంస్య పతకం సాధించిన లక్ష్మ 2018 జకార్తా మీట్‌లో బాలుర బంగారు పతకం గెలుచుకున్నాడు. 2018 ప్రపంచ జూనియర్

టోర్నీలో కాంస్య పతకంతో సరిపెట్టుకొన్న లక్ష్మ అదే ఏడాది అరెంటిన్ వేదికగా జరిగిన టోర్నీ బాలుర సింగిల్స్‌లో రజత పతకం సాధించాడు. బ్యూనోస్‌ఎయిర్స్ వేదికగా 2018లో జరిగిన ప్రపంచ యువజన ఒలింపిక్స్ మిక్సిడ్ టీమ్ విభాగంలో భారత్‌కు బంగారు పతకం అందించాడు.

సీనియర్ విభాగంలో జోరు..

2020 సీజన్లో మనీలా వేదికగా జరిగిన ఆసియా టీమ్ చాంపియన్షిప్ విభాగంలో కాంస్య పతకం సాధించిన లక్ష్మసేన్ బ్యాంకాక్ వేదికగా ముగిసిన 2022 థామస్ కప్ టోర్నీలో భారత్ తొలిసారిగా విజేతగా నిలవడంలో లక్ష్మసేన్ తన వంతు పాత్ర నిర్వహించాడు. బర్లింగ్ హామ్ వేదికగా జరిగిన 2022 కామన్వెల్త్ గేమ్స్ మిక్సిడ్ టీమ్ విభాగంలో భారతజట్టు సభ్యుడిగా రజత పతకం

అందుకొన్న లక్ష్మసేన్.. పురుషుల సింగిల్స్‌లో బంగారు పతకం సాధించడం ద్వారా మరో ముగ్గురు దిగ్గజాల సరసన నిలిచాడు.

1978 కామన్వెల్త్ గేమ్స్‌లో ప్రకాశ్ పడుకోనె, 1982 గేమ్స్‌లో సయ్యద్ మోదీ, 2014 కామన్వెల్త్ గేమ్స్‌లో పారుపల్లి కశ్యప్ స్వర్ణ పతకాలు సాధిస్తే.. 2022 గేమ్స్ విజేతగా నిలవడం ద్వారా ఇప్పుడు లక్ష్మ వారి సరసన చోటు సంపాదించాడు. 20 సంవత్సరాల చిరుప్రాయంలోనే కామన్వెల్త్ గేమ్స్ బంగారు పతకం సాధించిన భారత క్రీడాకారుడిగా సరికొత్త రికార్డు నెలకొల్పాడు.

గత ఏడాది కాలంగా ప్రపంచ వ్యాప్తంగా జరిగిన వివిధ టోర్నీలలో పాల్గొంటూ మొదటి పది మంది అత్యుత్తమ ర్యాంక్ ఆటగాళ్లపై సంవలన విజయాలు నమోదు చేశాడు. సీనియర్ స్థాయిలో ప్రస్తుతం భారత అత్యుత్తమ సింగిల్స్ ప్లేయర్‌గా గుర్తింపు పొందిన లక్ష్మసేన్.. జపాన్ వేదికగా ఆగస్ట్ 22 నుంచి 28 వరకూ జరిగే 2022 ప్రపంచ బ్యాడ్మింటన్ సింగిల్స్‌లో సైతం దూకుడు కొనసాగించాలని భావిస్తున్నాడు. ఇప్పటికే థామస్ కప్, కామన్వెల్త్ గేమ్స్ బంగారు పతకాలు సాధించిన ఉత్తరాఖండ్ వండర్ లక్ష్మసేన్.. ప్రపంచ బ్యాడ్మింటన్ టోర్నీలో సైతం ఏదో ఒక పతకంతో స్వదేశానికి తిరిగి రావాలని కోరుకుందాం.

క్రీడా కృష్ణ, 84668 64969

సీనియర్ జర్నలిస్ట్

భారత్‌ను విశ్వగురువుగా నిలబెడదాం

సికింద్రాబాద్ : సికింద్రాబాద్‌లోని వెంకట్రామ కాలనీ మైదానంలో రక్షాబంధన్ పర్వదినాన్ని పురస్కరించుకుని ఆగస్ట్ 11న ఆర్ఎస్ఎస్ ఆధ్వర్యంలో నిర్వహించిన కార్యక్రమంలో ఆర్ఎస్ఎస్ సర్ కార్యవాహ దత్తాత్రేయ హాసబలే పాల్గొన్నారు. ఈ సందర్భంగా ఆయన మాట్లాడుతూ ఈ రాఖీ పండుగ విశ్వమానవ సౌభ్రాతృత్వానికి ప్రతీక అని, జాతి, కుల, మత వర్గభేదాలు లేకుండా ప్రతి ఒక్కరూ దేశాభివృద్ధిలో భాగం కావాలని పిలుపునిచ్చారు. 75 సంవత్సరాల స్వాతంత్ర్య అమృత్ మహోత్సవాల స్ఫూర్తిని నిరంతరం కొనసాగిస్తూనే భారత్‌ను విశ్వగురువుగా నిలబెట్టడానికి ఈ సందర్భంగా మనందరం సంకల్పం తీసుకోవాలని పిలుపునిచ్చారు.

స్వాతంత్ర్యోద్యమంలో వనవాసీ వీరుల త్యాగాలు మరువలేనివి!

భాగ్యనగరం: స్వాతంత్ర్య సమరంలో వనవాసీ వీరుల త్యాగం, ధైర్య సాహసాలు అందరికీ ఆదర్శనీయమని తెలంగాణ రాష్ట్ర గవర్నర్ దాక్టర్ తమిళిసై సౌందరరాజన్ అన్నారు. ఆగస్ట్ 9 అంతర్జాతీయ వనవాసీ దినోత్సవాన్ని పురస్కరించుకొని ఆజాదీ కా అమృత్ మహోత్సవ్ వేడుకల్లో భాగంగా వనవాసీ కల్యాణ్ పరిషత్- తెలంగాణ, ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయం షెడ్యూల్డ్ తెగలకు చెందిన టీవర్లు, రీసెర్చ్ స్కాలర్లు, విద్యార్థుల ఆధ్వర్యంలో భాగ్యనగరంలోని ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయ ప్రాంగణంలోని రాగూర్ ఆడిటోరియంలో నిర్వహించిన కార్యక్రమంలో ముఖ్య అతిథిగా గవర్నర్ తమిళిసై పాల్గొని, మాట్లాడారు. ఈ సందర్భంగా స్వాతంత్ర్య ఉద్యమంలో కీలక పాత్ర పోషించిన వనవాసీ అమరవీరులను ఆమె స్మరించుకున్నారు. దేశ పరిరక్షణ ప్రతి ఒక్కరి బాధ్యత అని పేర్కొన్నారు.

వనవాసీవీరులు ఒకవైపు ఆంగ్లేయులతో, మరోవైపు నిజాం పాలకులతో ప్రాణాలను సైతం లెక్కచేయకుండా ఏకకాలంలో పోరాటం చేశారని గుర్తుచేశారు. వారి త్యాగాలు ఎప్పటికీ మరువలేనివన్నారు. అలాంటి వీరుల చరిత్రను తెలుసుకోవడమే ఆజాదీ కా అమృత్ మహోత్సవ్ వేడుకల ముఖ్య ఉద్దేశమన్నారు. 'హర్ ఘర్ తిరంగా' ఉద్యమాన్ని ప్రజల్లోకి తీసుకువెళ్లడం ద్వారా ప్రతి ఇంటిపై త్రివర్ణ పతాకం రెపరెపలాడేలా విద్యార్థులు పూనుకోవాలని తమిళిసై పిలుపునిచ్చారు.

ప్రధాన వక్తగా హాజరైన సామాజిక సమరసత మంచ్ తెలంగాణ కన్వీనర్ అప్పాల ప్రసాద్ మాట్లాడుతూ వనవాసీలను ప్రధాన జన జీవన స్రవంతిలోకి తీసుకురావడంలో వనవాసీ కల్యాణ పరిషత్ విశేషమైన కృషి చేస్తున్నదని

తెలిపారు. మానవ జీవనంలో వనవాసీల ప్రాధాన్యాన్ని గుర్తెరిగిన ఐక్యరాజ్యసమితి ప్రతి ఏటా ఆగస్ట్ 9న అంతర్జాతీయ వనవాసీ దినోత్సవంగా జరుపుకోవాలని తీర్మానించినదని ఆయన తెలిపారు. భారతదేశంలో 10 కోట్ల మంది వనవాసీలు ఉండగా, ప్రపంచవ్యాప్తంగా 600 తెగలకు చెందిన మొత్తం 45 కోట్ల మంది ఉన్నారుని వివరించారు. అమెరికా లాంటి దేశాల్లో 500 సంవత్సరాలుగా వనవాసీలపై ఐరోపావాసులు ఆధిపత్యాన్ని ప్రదర్శిస్తూ అత్యాచారాలకు పాల్పడుతున్నారని అప్పాల ప్రసాద్ విచారం వ్యక్తంచేశారు. ప్రపంచంలో వనవాసీల సంస్కృతీ సంప్రదాయాలు, ఆచార వ్యవహారాలు, జీవన శైలిని గౌరవిస్తూ నేటికీ వారిని పరిరక్షిస్తున్న ఏకైక దేశంగా భారత్ విరాజిల్లుతున్నదని అన్నారు. వనవాసీలపై దౌర్జన్యాలకు పాల్పడినది ఆర్యులేనని హిందువులపై ఆంగ్లేయుల కాలం నుంచి దుష్ప్రచారం జరుగుతున్నదని అన్నారు. భారతీయులందరినీ ఆర్యులుగా ప్రకటించిన ఏకైక వ్యక్తి దాక్టర్ బి.ఆర్. అంబేద్కర్ అని తెలిపారు. ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయం రిజిస్ట్రార్ ప్రొఫెసర్ లక్ష్మీనారాయణ, పాలమూరు విశ్వవిద్యాలయం వైస్ చాన్సలర్ ప్రొఫెసర్ లక్ష్మీకాంత్ రాథోడ్ తదితరులు కార్యక్రమంలో పాల్గొన్నారు.

సంప్రదాయబద్ధమైన వాద్య పరికరాలను వాయిస్తూ, నృత్యాలతో వనవాసీలు గవర్నర్‌కు ఘనస్వాగతం పలికారు. కార్యక్రమంలో రీసెర్చ్ స్కాలర్లు, విద్యార్థులు పెద్ద సంఖ్యలో పాల్గొన్నారు.

వైభవంగా ఆజాదీ కా అమృత్ మహోత్సవాలు

విశాఖపట్నం: ఆజాదీ కా అమృత్ ఘోష సందర్భంగా ఆర్ఎస్ఎస్ ఆధ్వర్యంలో విశాఖపట్నం, మువ్వలవానిపాలెంలో అల్వర్దాస్రాజా గ్రౌండ్స్లో కార్యక్రమాలు ఘనంగా నిర్వహించారు. దీనికి అధ్యక్షుడిగా విశాఖ మహానగర్ సంఘచాలక్ పీవీ నారాయణ, ముఖ్య అతిథిగా ప్రముఖ వ్యాపారవేత్త సీఎంఆర్ అధినేత మామూరి వెంకటరమణ, ప్రధాన వక్తగా ఆంధ్రప్రదేశ్ సహ ప్రాంత ప్రచారక్ జనార్దన్ పాల్గొన్నారు. వారు మాట్లాడుతూ ఎందరో వీరుల త్యాగఫలితంగా మనం స్వాతంత్ర్యాన్ని సంపాదించుకున్నామని, దేశభక్తి, ఐక్యత కారణంగానే

మనం ఆ స్వాతంత్ర్యాన్ని నిలుపుకోగలమని అన్నారు. సమాజంలో దేశభక్తి, ఐక్యత, జాతీయత నిర్మాణం కోసమే ఆర్ఎస్ఎస్ 97 సంవత్సరాలుగా పనిచేస్తుందని అన్నారు. కార్యక్రమంలో మహానగర్ కార్యవాహ రామ్, పూర్వ ఏయూ సంచాలకుడు నాగేశ్వరరావు, ప్రాంత కార్యకారిణి సభ్యులు జగన్మోహన్, స్వయంసేవకులు, పుర ప్రజలు కుటుంబాలతో సహా మొత్తం 2,150 మంది పాల్గొన్నారు. ఘోష్ ప్రదర్శన; సంస్కార భారతి, సేవికా సమితి ప్రదర్శించిన సాంస్కృతిక కార్యక్రమాలు ఆకట్టుకున్నాయి. ★

చిలకలూరిపేటలో..

ఆజాదీ కా అమృత్ మహోత్సవాల్లో భాగంగా చిలకలూరిపేట పట్టణం లోని నేతాజీ యువజన సంఘం ఆధ్వర్యంలో 20 మంది హైస్కూల్ విద్యార్థిని, విద్యార్థులకు స్వాతంత్ర్య సమరయోధుల త్యాగాలపై అవగాహన కల్పించడం కోసం చిత్రలేఖనం, వక్రీయ పోటీలు నిర్వహించారు. నేతాజీ విగ్రహం వద్ద ఆగస్ట్ 12న కార్యక్రమం ఏర్పాటుచేసి విజేతలకు బహుమతులు అందజేశారు.

కార్యక్రమంలో ఆర్ఎస్ఎస్ గుంటూరు విభాగ్ ప్రచారక్ గౌతమ్, మున్సిపల్ చైర్మన్ షేక్ రఫాని, మున్సిపల్ కమిషనర్ గోవిందరావు, మార్కెట్ యార్డు చైర్మన్ మద్దిరాల విశ్వనాథం, అప్పల లక్ష్మణ్ పాల్గొన్నారు. ★

సైనికులతో రాఖీ పండుగ..

సంస్కృతి ఫౌండేషన్ ఆధ్వర్యంలో ప్రతి సంవత్సరం Rakhi for Soldiers పేరుతో ప్రత్యేక కార్యక్రమం నిర్వహిస్తున్నారు. ఇందులో భాగంగా సైనికులకు దేశవ్యాప్తంగా వివిధ కళాశాలలకు చెందిన విద్యార్థినులతో రాఖీలు కట్టిస్తున్నారు. ఈ ఏడాది కూడా ఈ కార్యక్రమాన్ని 3 విధాలుగా నిర్వహించారు.

దేశ సరిహద్దులలో ఉన్న సైనికులకు విద్యార్థినులు రాఖీలతో పాటు, వారి సంతకాలతో కూడిన Gratitude Letters ను సంస్కృతి ఫౌండేషన్ ద్వారా పోస్ట్ చేశారు. తెలంగాణ వ్యాప్తంగా 38 ఇంజనీరింగ్, డిగ్రీ కళాశాలలకు చెందిన పదివేలకు పైగా విద్యార్థినులు రాఖీలు, Gratitude Lettersను పంపించారు. Online Signature Campaigning లో దేశవ్యాప్తంగా వివిధ రాష్ట్రాలకు చెందిన దాదాపు 60 Higher Educational Institutions నుండి నాలుగు వేల మంది విద్యార్థినులు పాల్గొన్నారు.

ఈ కార్యక్రమం తెలంగాణ, ఉత్తరప్రదేశ్, మహారాష్ట్ర, పశ్చిమ బెంగాల్, ఈశాన్య రాష్ట్రాలలో నిర్వహించారు. తెలంగాణలో ఏడు కంటోన్మెంట్ రెజిమెంట్లలో ఇంజనీరింగ్, డిగ్రీ కళాశాలల విద్యార్థినులు సైనికులు, వాయుసేన అధికారులకు రాఖీలు కట్టారు.

ఈ కార్యక్రమంలో సైనికాధికారులు, రిటైర్డ్ ఐఏఎస్ అధికారులు, నేవి అధికారులు, ఫౌండేషన్ ప్రముఖులు, చైన్ చైర్మన్ డిఆర్ఎస్ రాజు, ఎల్వీ సుబ్రహ్మణ్యం, కన్వీనర్ ప్రసన్నకుమార్, కో-కన్వీనర్ టి. రాంబాబు, ప్రొ॥ హేమనాథ్ రావు, కార్యనిర్వాహక సభ్యులు తదితరులు పాల్గొన్నారు. ★

తెలుసుకుందాం

నవనాథ సిద్ధులగుట్ట - ఆర్మూర్

నిజామాబాద్ జిల్లాలోని ఆర్మూర్లో ఈ ఆలయం ఉంది. నవనాథ సిద్ధులు తపస్సు చేసిన ప్రదేశమిది. ఇక్కడ రాళ్లతో కూడిన గుహలున్నాయి. ఇక్కడి శివలింగం ప్రాచీన కాలంనాటిది. నవనాథులంతా కలసి తపస్సుచేసిన ప్రదేశంలో వెలిసిన శివలింగం కాబట్టి దీనిని అతి శక్తిమంతమైనదిగా చెబుతారు. మశ్వేంద్రనాథుడు ప్రతిష్ఠించిన అతి మహిమాన్విత శివలింగం కుడా ఇక్కడ ఉన్నది. తెలుగు రాష్ట్రాల్లో ఉన్న ఏకైక నవనాథ ఆలయంగా ఇది ప్రసిద్ధిపొందింది. ఈ ప్రాంతంలో ఊరె పవిత్రజలం సర్వవ్యాధి నివారిణిగా పనిచేస్తుందని భక్తుల నమ్మకం.

కథ

యోగ్యుడెవరు?

రత్నగిరి రాజ్యాన్ని పరిపాలించిన జయంతుడు అనే మహారాజుకు వరుణుడు, సంజయుడు, సుధీరుడు అనే ముగ్గురు కొడుకులు ఉండేవారు.

వృద్ధాప్యంలోకి అడుగుపెట్టిన జయంతుడు తన తర్వాత రాజ్యాధికారాన్ని ముగ్గురు కొడుకులలో ఎవరికి అప్పగించాలా! అని ఆలోచించసాగాడు.

మంత్రిని పిలిచి ఈ విషయం చెప్పగా, “ఇందులో సందేహం ఏముంది మహారాజా! సంప్రదాయం ప్రకారం పెద్ద కుమారునికి రాజ్యాధికారం లభిస్తుంది” అన్నాడు.

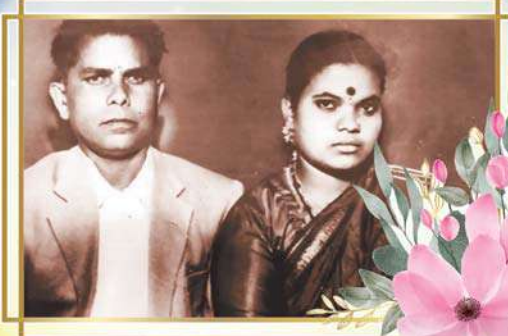
“కానీ మంత్రివర్యా! నా ముగ్గురు కుమారులలో

మిక్కిలి తెలివైనవాడికే పట్టాభిషేకం చేయాలన్నది నా కోరిక” అన్నాడు రాజు.

కొద్దిరోజుల తర్వాత ఒకనాడు రాజు పెద్ద కొడుకు వరుణుడిని పిలిచి ‘ఇక్కడ ఉన్న మూడు గదులలో ఒక దానిలో దండిగా ధాన్యరాశులు ఉన్నాయి, రెండవ దానిలో ఆయుధ సంపత్తి ఉంది, మూడవదానిలో పుష్పలమైన ధనరాశులు ఉన్నాయి.

ప్రజాక్షేమం దృష్ట్యా ఏదో ఒక గదిని కోరుకోమంటే నీవు ఏ గదిని కోరుకుంటావు?’ అని ప్రశ్నించాడు. ‘ప్రజలకు అన్నింటికంటే ఆహారం ముఖ్యం. అందువల్ల ధాన్యరాశులు కోరుకుంటాను’ అన్నాడు వరుణుడు.

మా నాన్నగారైన...

కీ.శే. కొలిగి నాగప్ప (గ్రెక్వాడ్)

జననం: 24.08.1923, మరణం: 04.03.1988

కీ.శే. కొలిగి సామిత్రిమ్మ (సరోదే) (మరణం: 21.08.2010)

జయంతి శుభకాంక్షలతో...

కుమారుడు - కె.ఎన్. మల్లికార్జున (9490296548)

కుమార్తె - కొలిగి గౌరమ్మ

రాయదుర్గం, లిసంతపురం జిల్లా, ఆంధ్రప్రదేశ్

పక్ర తుండ మహాకాయం కోటి సూర్య సమప్రభ!

నిర్విఘ్నం కురుమే దేవ సర్వకార్యేషు సర్వదా!!

హిందూ బంధువులందరికీ...

విగాయేకే చీవితే శుభకాంక్షలు

భారత స్వాతంత్ర్య సమరయోధులు

ఎం.ఎ. అయ్యంగార్

పూర్తిపేరు మాడభూషి అనంతశయనం అయ్యంగార్. ప్రముఖ స్వాతంత్ర్య సమరయోధుడు. రెండో లోక్ సభకు స్పీకర్ గా వ్యవహరించారు. ఈయన ఫిబ్రవరి 4, 1891న చిత్తూరు జిల్లాలో జన్మించారు. ఉప్పు సత్యాగ్రహం, క్విట్ ఇండియా ఉద్యమాల్లో చురుగ్గా పాల్గొని జైలుశిక్ష కూడా అనుభవించారు. మార్చి 19, 1978న మరణించారు. ఈయన జ్ఞాపకార్థం తిరుపతి పట్టణంలో 2007లో కంచు విగ్రహాన్ని ఏర్పాటుచేశారు.

జనరల్ నెస్టెడ్

1. ఇటీవల జరిగిన కామన్వెల్త్ క్రీడల్లో భారత్ మొత్తం ఎన్ని పతకాలు సాధించింది?
2. బిహార్ ముఖ్యమంత్రి ఎవరు?
3. సిల్వర్ ఫిలిగ్రీ ప్రసిద్ధి చెందిన జిల్లా ఏది?

‘గ్రూప్ డిస్కం’ ‘ఓ’ ‘గ్రూప్ డిస్కం’
క్రిస్టల్ ‘ఓ’ ‘గ్రూప్ డిస్కం’ 19 ‘1’ ‘గ్రూప్ డిస్కం’

మెనడుకు మేత

చూస్తే చూపులు,
నవ్వితే నవ్వులు, తిడితే
తిట్లు.. ఏమిటది?

రంగీల : రాజు

మంచిమాట

సమయాన్ని
సద్వినియోగం
చేసుకోలేని వారికి అది
దొరకనే దొరకదు..

రెండవ కొడుకు సంజయుడిని పిలిచి ఇదే ప్రశ్న వేయగా ‘శత్రువులు దండెత్తి వచ్చినప్పుడు తింటూ కూర్చుంటే సరిపోదు. యుద్ధం చేయడానికి ఆయుధాలు కావాలి కాబట్టి ఆయుధాలున్న గదినే కోరుకుంటాను’ అన్నాడు.

మూడవ కొడుకు సుధీరుడిని పిలిచి ప్రశ్నించగా ‘నేను ధనరాశులున్న గదినే కోరుకుంటాను. ఎందుకంటే పుష్కలమైన ధనం ఉంటే ఆహారం, ఆయుధాలు ఎంతైనా సమకూర్చుకోవచ్చు.

మిగిలిన ధనంతో ప్రజలకు ఎన్నో సౌకర్యాలు కల్పించవచ్చు’ అన్నాడు.

రాజు సుధీరుడికి పట్టాభిషేకం చేసి, రాజ్యాధికారం అప్పగించాడు. ★

విందు.. వినోదం... పెండ్లి.. పేరంటం...
అన్నింటా మీ నేస్తం.

క్రేన్

వక్క పలుకులు

వీటికి సాటి మరేవి లేవు

www.craneindia.net

శ్రీ గ్రంథి సుబ్బారావు మరియు శ్రీమతి గ్రంథి లక్ష్మీనరసమ్మ

ఇప్పుడు మీ కోసం
సరికొత్త ప్యాకింగ్ లో
సరికొత్త రుచులతో

మేషం : అశ్విని, భరణి,
కృత్తిక 1వ పాదం

ఆస్తి విషయంలో బంధువులతో వివాదాలు. శ్రమపడ్డా ఫలితం దక్కదు. అనారోగ్య సూచనలు, వైద్యసేవలు పొందుతారు. సహాయం పొందినవారే కొన్ని సమస్యలకు కారణమవుతారు. వ్యాపారస్తులు నిరాశతోనే గడుపుతారు. రచయితలు, క్రీడాకారులకు పరిస్థితులు అనుకూలించవు. 25, 26 తేదీల్లో ధన లాభం. దూరప్రాంతాల నుంచి ముఖ్య సమాచారం. ఆదిత్య హృదయం పఠించండి.

వృషభం : కృత్తిక 2,3,4 పాదాలు,
రోహిణి, మృగశిర 1,2 పాదాలు

ఆదాయానికి వడ్డ ఇబ్బంది తొలగి ఊరట లభిస్తుంది. దీర్ఘకాలిక సమస్యల నుండి గట్టెక్కుతారు. వ్యాపారులకు లాభాలు. ఉద్యోగులు సమర్థతతో మరింత రాణిస్తారు. రాజకీయవేత్తలు పదవులు పొంది ఉత్సాహంగా గడుపుతారు. వైద్యులు, సాంకేతిక నిపుణులకు కొత్త అశలు చిగురిస్తాయి. 27,28 తేదీల్లో వృథా ఖర్చులు. సోదరులతో కలహాలు. విష్ణుధ్యానం చేయండి.

మిథునం : మృగశిర 3, 4 పాదాలు,
ఆర్ద్ర, పునర్వసు 1, 2, 3 పాదాలు

శ్రమ ఫలిస్తుంది. నేర్పరితనంతో సమస్యల నుంచి బయట పడతారు. స్థిరాస్తి విషయంలో నెలకొన్న స్తబ్ధత తొలగుతుంది. వాహనాలు, ఇళ్ల కొనుగోలు యత్నాలు సఫలం. ఉద్యోగులకు విధి నిర్వహణలో అటుపోట్లు తొలగుతాయి. కళాకారులకు అవకాశాలు అప్రయత్నంగా లభిస్తాయి. 22,23 తేదీల్లో వ్యయప్రయాసలు. అనారోగ్యం. మానసిక ఆందోళన. ఈశ్వరస్తుతి మంచిది.

కర్కాటకం : పునర్వసు 4వ పాదం,
పుష్యమి, ఆశ్లేష

ఇంటి నిర్మాణ యత్నాలను వేగవంతం చేస్తారు. వ్యాపారులు లాభాలు ఆర్జిస్తారు. ఉద్యోగులు ఒక సమాచారంతో ఊరట చెందుతారు. పారిశ్రామిక వర్గాల వారు వివాదాలు పరిష్కరించు కుంటారు. కళాకారులు, శాస్త్రవేత్తలు సంతోషకరంగా గడుపుతారు. 27, 28 తేదీల్లో దూర ప్రయాణాలు. ఒప్పందాలు రద్దు. మానసిక ఆందోళన. దత్తాత్రేయ స్తోత్రం పఠించండి.

సింహం : మఖ, పుబ్బ,
ఉత్తర 1వ పాదం

ఆర్థిక ప్రగతి. బంధువర్గంతో వివాదాలు సర్దు బాటు చేసుకుంటారు. భూ, గృహయోగాలు. ధార్మిక కార్యక్రమాలలో పాల్గొంటారు. వ్యాపారులు లాభాలు ఆర్జిస్తారు. ఉద్యోగులకు ఒత్తిడులు తొలగుతాయి. రాజకీయవర్గాలకు ముఖ్య సమాచారం లభిస్తుంది. వైద్యులు, సాంకేతిక నిపుణులు పట్టుదలతో అను కున్నది సాధిస్తారు. 24, 25 తేదీలలో కుటుంబంలో సమస్యలు. హనుమాన్ చాలీసా పఠించండి.

కన్య : ఉత్తర 2, 3, 4 పాదాలు,
హస్త, చిత్త 1,2 పాదాలు

అన్నింటా విజయవధంలో పయనిస్తారు. ఆస్తి వివాదాలను నేర్పుగా పరిష్కరించుకుంటారు. ఆదాయానికి ఇబ్బందులుండవు. విద్యార్థులకు అనుకూల ఫలితాలు. ఉద్యోగులకు ఉన్నత హోదాలు దక్కవచ్చు. వైద్యులు, వ్యవసాయదారులకు శుభవార్తలు అందుతాయి. 22,23 తేదీల్లో ఆరోగ్య సమస్యలు. దూరప్రయాణాలు. దుర్గాదేవి స్తోత్రం పఠించండి.

తుల : చిత్త 3,4 పాదాలు,
స్వాతి, విశాఖ 1,2,3 పాదాలు

ఆర్థిక లావాదేవీలు అశాజనకం. నిరుద్యోగుల కలలు ఫలిస్తాయి. వ్యాపారాలు సజావుగా సాగు తాయి. ఉద్యోగులకు విధులు సంతోషదాయకంగా గడుస్తాయి. రాజకీయవేత్తలకు కొత్త పదవులు. రచయితలు, క్రీడాకారులకు అవార్డులు రావచ్చు. 24, 25 తేదీల్లో వృథా ఖర్చులు. కుటుంబంలో చికాకులు. అనారోగ్యం. సుబ్రహ్మణ్యష్టకం పఠించండి.

వృశ్చికం : విశాఖ 4వ పాదం,
అనూరాధ, జ్యేష్ఠ

భూముల కొనుగోలులో అవాంతరాలు అధిగ మిస్తారు. విద్యార్థులకు నూతన విద్యావకాశాలు. వ్యాపారస్తులు తగినంత లాభాలు ఆర్జిస్తారు. ఉద్యోగులకు విధి నిర్వహణలో మరింత ప్రోత్సాహం. రచయితలు, క్రీడాకారులు పట్టుదలతో విజయాలు సాధిస్తారు. 24,25 తేదీలలో ఆరోగ్య సమస్యలు. అనుకోని ప్రయాణాలు. అంగారక స్తోత్రం పఠించండి.

ధనుస్సు : మూల, పూర్వాషాఢ,
ఉత్తరాషాఢ 1వ పాదం

కొన్ని వివాదాలు ఎవరి సహాయం లేకుండానే

సింహంభట్ల సుబ్బారావు
6300674054

పరిష్కరించుకుంటారు. మీలోని ఆత్మవిశ్వాసమే మిమ్మల్ని నడిపిస్తుంది. ఎవరిచేత మాటపడకుండా వ్యవహారాలు పూర్తి చేస్తారు. ఉద్యోగులు కొత్త హోదాలు పొందేందుకు మార్గం ఏర్పడుతుంది. 26,27 తేదీల్లో వృథా ఖర్చులు. కుటుంబంలో సమస్యలు. ఆరోగ్యం మందగిస్తుంది. హయగ్రీవ స్తోత్రం పఠించండి.

మకరం : ఉత్తరాషాఢ 2,3,4 పాదాలు,
శ్రవణం, ధనిష్ఠ 1, 2 పాదాలు

ఉద్యోగావకాశాలు వస్తాయి. అనుకున్నది సాధించే వరకూ విశ్రమించరు. ముఖ్య నిర్ణయాలు తీసుకునే సమయం. వివాహ యత్నాలు కలసి వస్తాయి. వ్యాపారులు స్వయంకృషితో అభివృద్ధి చెందుతారు. ఉద్యోగులకు ఉన్నత స్థితి రావచ్చు. కళాకారులు పురస్కారాలు అందుకుంటారు. 23, 24 తేదీల్లో అనుకోని ప్రయాణాలు. శ్రమ తప్పదు. శివాష్టకం పఠించండి.

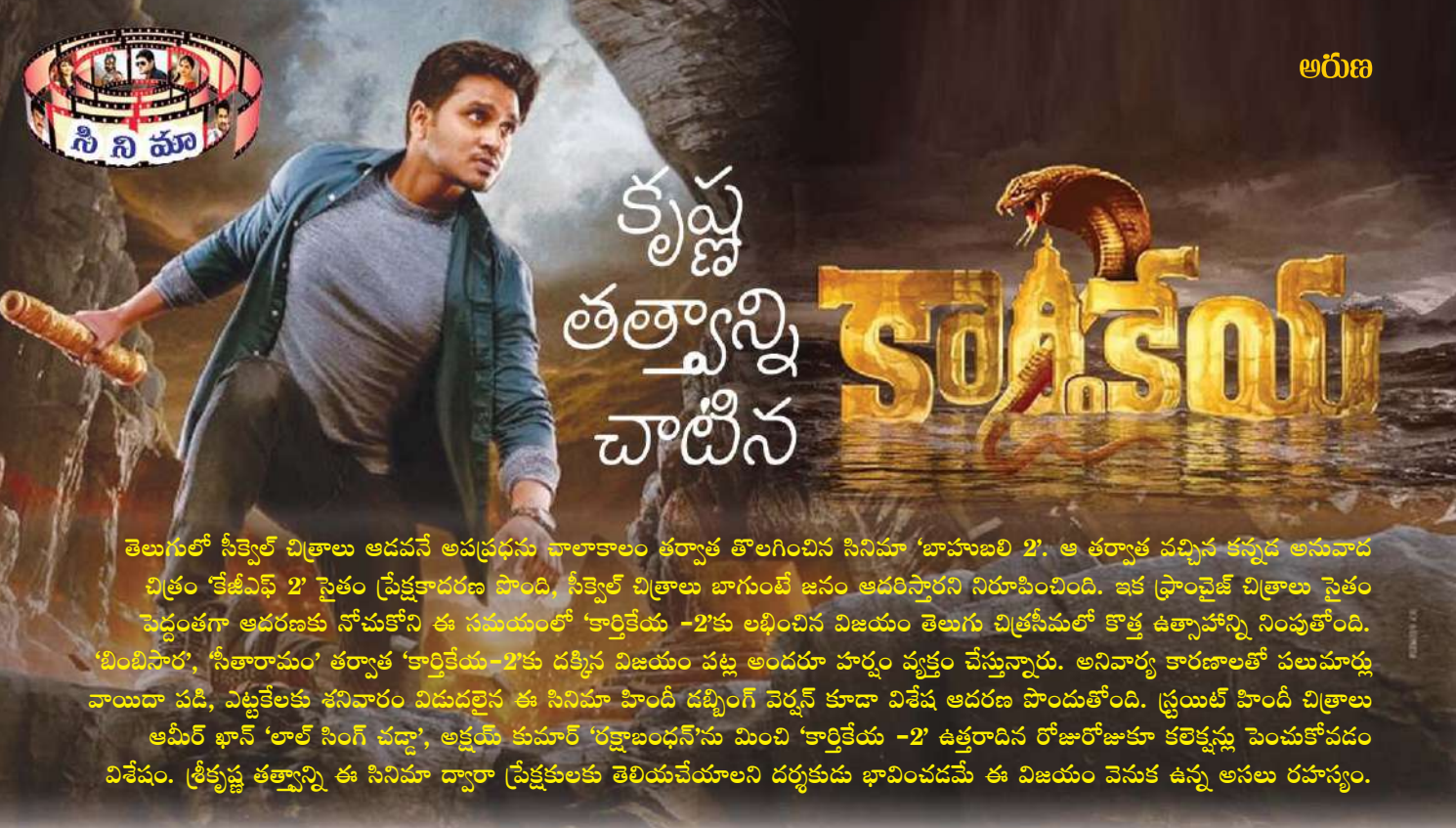
కుంభం : ధనిష్ఠ 3,4 పాదాలు,
శతభిషం, పూర్వాభాద్ర 1,2,3 పాదాలు

భూవివాదాలు కొలిక్కి వచ్చి లభిపొందుతారు. అలయాలు సందర్శిస్తారు. యుక్తితో కొన్ని సమస్యలు అధిగమిస్తారు. వ్యాపారస్తులు లాభాలు ఆర్జిస్తారు. ఉద్యోగులకు అశించినంత అభివృద్ధి కనిపిస్తుంది. క్రీడాకారులు, పరిశోధకులకు మరింత ఉత్సాహ వంతంగా గడుస్తుంది. 22, 23 తేదీల్లో దుబారా ఖర్చులు. ప్రయాణాలు. అనారోగ్యం. ఆంజనేయ దండకం పఠించండి.

మీనం : పూర్వాభాద్ర 4వ పాదం,
ఉత్తరాభాద్ర, రేవతి

అనుకున్న కార్యక్రమాలు దిగ్విజయంగా పూర్తిచేస్తారు. భూములు, వాహనాలు కొంటారు. వివాహ, ఉద్యోగయత్నాలు కలసి వస్తాయి. ఒక సంఘటన ఆశ్చర్యపరుస్తుంది. వ్యాపారులకు లాభాలు. ఉద్యోగులకు విధుల్లో ప్రతిబంధకాలు తొలగుతాయి. కళాకారులు, వ్యవసాయదారులు లక్ష్యాలు సాధిస్తారు. 24, 25 తేదీల్లో బంధువులతో తగాదాలు. గణేష్ఠాష్టకం పఠించండి. ★

తెలుగులో సీక్వెల్ చిత్రాలు ఆదవనే అపప్రధను చాలాకాలం తర్వాత తొలగించిన సినిమా 'బాహుబలి 2'. ఆ తర్వాత వచ్చిన కన్నడ అనువాద చిత్రం 'కేజీఎఫ్ 2' సైతం ప్రేక్షకాదరణ పొంది, సీక్వెల్ చిత్రాలు బాగుంటే జనం ఆదరిస్తారని నిరూపించింది. ఇక ప్రాంపైజ్ చిత్రాలు సైతం పెద్దంతగా ఆదరణకు నోచుకోని ఈ సమయంలో 'కార్తీకేయ -2'కు లభించిన విజయం తెలుగు చిత్రసీమలో కొత్త ఉత్సాహాన్ని నింపుతోంది. 'బింబిసార', 'సీతారామం' తర్వాత 'కార్తీకేయ-2'కు దక్కిన విజయం పట్ల అందరూ హర్షం వ్యక్తం చేస్తున్నారు. అనివార్య కారణాలతో పలుమార్లు వాయిదా పడి, ఎట్టకేలకు శనివారం విడుదలైన ఈ సినిమా హిందీ డబ్బింగ్ వెర్షన్ కూడా విశేష ఆదరణ పొందుతోంది. ట్రయిల్ హిందీ చిత్రాలు ఆమీర్ ఖాన్ 'లాల్ సింగ్ చద్దా', అక్షయ్ కుమార్ 'రక్షాబంధన్'ను మించి 'కార్తీకేయ -2' ఉత్తరాదిన రోజురోజుకూ కలెక్షన్లు పెంచుకోవడం విశేషం. శ్రీకృష్ణ తత్వాన్ని ఈ సినిమా ద్వారా ప్రేక్షకులకు తెలియచేయాలని దర్శకుడు భావించడమే ఈ విజయం వెనుక ఉన్న అసలు రహస్యం.

డాక్టర్ కార్తీకేయ (నిఖిల్ సిద్ధార్థ్)కు దేవుడంటే భక్తి ఉన్నా, మూఢనమ్మకాలకు అతను వ్యతిరేకి. యజ్ఞం, యాగం, వేదం వంటి వాటి పట్ల పెద్దంత గురి ఉండదు. కానీ అతని తల్లి పరమ భక్తురాలు. హాస్పిటల్లో హోమం చేసిన కారణంగా మేయర్పై చేయి చేసుకోవడంతో డా. కార్తీకేయ సస్పెండ్ అవుతాడు. అదే సమయంలో ఓ గంగిరెద్దు వారి ఇంటి ముందున్న తులసి కోటను ధ్వంసం చేస్తుంది. కృష్ణుడికి ఉన్న మొక్కును సకాలంలో తీర్చకపోవడం వల్లే ఇలా జరిగిందని, ప్రాయశ్చిత్తంగా ద్వారక వెళ్లి తీర్పుమని ఇంటి పూజారి చెబుతాడు. దాంతో కార్తీకేయను తీసుకుని అతని తల్లి ద్వారకకు బయల్దేరుతుంది. అక్కడ ఆర్మియాలజీ ప్రొఫెసర్ రామ్ (కె.ఎస్. శ్రీధర్) మీద సైంటిస్ట్ శాంతను (ఆదిత్య మీనన్) మనుషులు కొందరు దాడి చేస్తారు. ఆయన చనిపోయే ముందు కార్తీకేయను కలుస్తాడు. దాంతో కార్తీకేయకు ఏదో రహస్యం చెప్పాడని వారు భావించి అతని నుండి దానిని రాబట్టడం కోసం ప్రయత్నిస్తారు. ఈ క్రమంలో ప్రొఫెసర్ రామ్ మనవరాలు ముగ్ధ (అనుపమా పరమేశ్వరన్) కార్తీకేయను కలిసి అసలు విషయం చెబుతుంది. ద్వారక యుగంలో శ్రీకృష్ణుడు తన నిర్యాణానికి ముందు కాలి కడియాన్ని తీసి ఉద్ధవునికి ఇచ్చాడని, కలియుగంలో జరిగే ప్రమాదాలు, వైపరీత్యాలకు పరిష్కారం అందులో నిబిడికృతమైందని, పురాతన గ్రంథాలలోని ఈ వివరాలను తన తాతయ్య తెలుసుకున్నాడని, ఆయన దగ్గర ఉన్న ఆధారాలతో శ్రీకృష్ణుడి కాలి కడియాన్ని చేజిక్కించుకోవడానికి శాంతను మనుషులు ప్రయత్ని

స్తున్నారని వివరిస్తుంది. ఇదిలా ఉంటే మరో వైపు కృష్ణుడి పరమభక్తులైన అభీరువు (వెంకట్) వర్గీయులు సైతం కార్తీకేయ మీద దాడికి దిగుతారు. ఇటు శాంతను, అటు అభీరులను ఎదుర్కొని కార్తీకేయ... హిమాలయ పర్వత సానువుల్లోని చంద్రశిల పర్వతంలో ఉన్న శ్రీకృష్ణుని కాలి కడియాన్ని ఎలా పొందాడన్నది మిగతా కథ.

హైదరాబాద్లో మొదలైన ఈ కథ ద్వారక, మధుర, గోవర్ధన గిరి మీదుగా హిమాలయాల వరకూ సాగుతుంది. శ్రీకృష్ణుని కడియాన్ని అన్వేషించే ఈ క్రమాన్ని దర్శకుడు చందూ మొండేటి ఆసక్తి కరంగా తెరకెక్కించాడు. దేవుడి అస్తిత్వాన్ని విశ్వసించని కార్తీకేయ.. అంధుడైన ప్రొఫెసర్ ధన్వంతరి (అనుపమ్ ఖేర్) ద్వారా శ్రీకృష్ణుడి గొప్పతనాన్ని తెలుసుకున్న తర్వాత ఎలా మనసా వాచా కర్మణ తనని తాను దైవకార్యానికి అర్పణ చేసుకున్నాడనేది ప్రేక్షకులలో ఉత్సాహాన్ని నింపేదిగా ఉంది. అక్కడి వరకూ కథ సాగిన తీరు ఒకలా ఉంటే.. అక్కడ నుండి మరోలా ఉంది. చివరి అరగంట ఈ సినిమాకు ప్రాణం. శ్రీకృష్ణుడి కడియానికి ఉన్న ప్రాధాన్యం మాటల్లో చెప్పారే తప్పితే ఈ కలికాలంలోని వైరస్లకు దాని ద్వారా ఎలాంటి పరిష్కారం చూపించారో తెలిపి ఉంటే బాగుండేది. వాటి లోతుల్లోకి వెళ్లి జనాలను కన్విన్స్ చేయడం కష్టమని దర్శక నిర్మాతలు భావించి ఉండొచ్చు. ఏదేమైనా తెర మీద ఓ చందమామ కథను చూస్తున్న భావనను దర్శకుడు కల్పించాడు. ముఖ్యంగా శ్రీకృష్ణ నిర్యాణం, ఉద్ధవుడితో ఆయన సంభాషణలకు సంబంధించిన గ్రాఫిక్ వర్క్

అనుపమ్ ఖేర్పై చిత్రీకరించిన సన్నివేశం ఈ చిత్రానికి స్పెషల్ హైలైట్ అని చెప్పాలి.

ఎనిమిదేళ్ల క్రితం వచ్చిన 'కార్తీకేయ'లో మెడికోగా నటించిన నిఖిల్ ఇందులో డాక్టర్ పాత్రను సమర్థ వంతంగా పోషించాడు. అంతకు మించి 'కార్తీకేయ'కు దీనికి ఎలాంటి సంబంధం లేదు. ఆ చిత్రంలో నటించిన సత్య, ప్రవీణ్ ఇందులోనూ ప్రధమాధ్యంలో కనిపించారు. ఇతర పాత్రలను అనుపమా పరమేశ్వరన్, తులసి, శ్రీనివాసరెడ్డి, వైవా హర్ష, ఆదిత్య మీనన్, వెంకట్, అనుపమ్ ఖేర్ తదితరులు చేశారు. ముగ్ధగా అనుపమా పరమేశ్వరన్ పాత్రోచితంగా చేసింది. రెగ్యులర్ మూవీస్లో మాదిరి హీరో, హీరోయిన్ల మధ్య రొమాన్స్ను పెట్టే ప్రయత్నం దర్శకుడు చేయలేదు. దాంతో పాటలకు పెద్దంత స్కోప్ లేకపోయింది. రెండు మూడు నేపథ్య గీతాలతో సరిపెట్టేశారు. నటీనటులతో పాటు మణిబాబు రాసిన సంభాషణలు, కాలభైరవ నేపథ్య సంగీతం ఎంతో బాగున్నాయి. ప్రముఖ సినిమాటోగ్రాఫర్ కార్తీక్ ఘట్టమనేని ఈ చిత్రానికి మరో ఎనివే. అతనే ఎడిటింగ్ బాధ్యతలనూ నిర్వహించాడు. అభిషేక్ అగర్వాల్తో కలిసి ఈ సినిమాను నిర్మించిన టీజీ విశ్వప్రసాద్ ఎక్కడా రాజీ పడలేదు. 'కార్తీకేయ -2' విడుదలను కొందరు వ్యక్తిగత స్వార్థంతో వాయిదా వేయించి ఉండొచ్చు కానీ విజయాన్ని మాత్రం అడ్డుకోలేకపోయారు. మొత్తం మీద ఓ మంచి సినిమాను చూసిన అనుభూతిని 'కార్తీకేయ -2' చిత్రం అందిస్తుంది.

వ్యాసకర్త : సీనియర్ జర్నలిస్ట్

MAHAVEER GROUP OF INSTITUTIONS

(AN ISO 9001-2008 CERTIFIED INSTITUTION)

Estd : 2001

Courses Offered :

B.Tech

ECE | EEE | CSE | IT | MECH. | CIVIL | AERO

PG

M.Tech

DE & CS | VLSI | PE & ES | CSE | SE | AMS

MBA

Counseling Code : MHVR

MAHAVEER

INSTITUTE OF SCIENCE & TECHNOLOGY

(Approved by AICTE, Affiliated to JNTUH, Hyderabad.)

Email: mist.admissions@gmail.com | website : mist.ac.in

Estd : 2009

Courses Offered :

Polytechnic

DECE | DEEE | DCME | DME | DCE

Counseling Code : MHVR

MAHAVEER

Institute of Science & Technology Polytechnic (2nd Shift)

(Approved by AICTE, Affiliated to SBTET Hyderabad.)

Email: mist.admissions@gmail.com | website : mist.ac.in

Estd : 2010

Courses Offered :

B.Tech

ECE | EEE | CSE | MECH.

Counseling Code : AARM

AAR MAHAVEER ENGINEERING COLLEGE

(Approved by AICTE, Affiliated to JNTUH, Hyderabad.)

Email: aarm.admissions@gmail.com | website : aarm.ac.in

Estd : 2014

Courses Offered :

B.Com

Computers & General

B.Sc

MSCs

MAHAVEER DEGREE COLLEGE

For Arts, Commerce & Science

(Approved by Telangana Govt. - Affiliated to Osmania University)

Email: mdc.admissions@gmail.com | website : mahaveerdegreecollege.com

Sponsored by **MAHAVEER EDUCATIONAL SOCIETY**

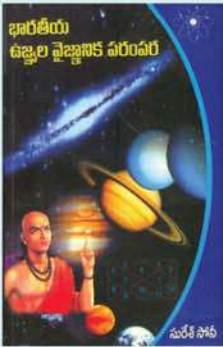
FOR NRI / MANAGEMENT SEATS

Ph: 040-29880079, 29880086, 29880089, 29880081, 29880087

Cell : 9542001907, 9849944411

Vyasapuri, Bandlaguda, Post : Keshavgiri, Hyderabad - 500 005.

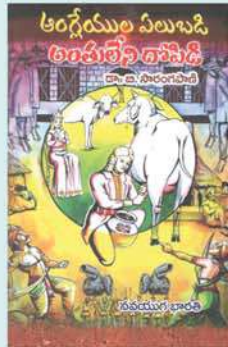
జాతీయ భావాలను మేల్కొల్పే ఉత్తమ సాహిత్యం మీరు తప్పక చదివి, పదిమందిచే చదివించదగిన పుస్తకాలు

వెల : ₹.200/-

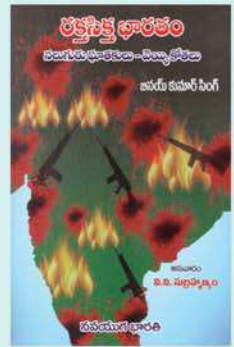
వెల : ₹.200/-

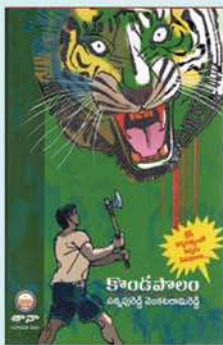
వెల : ₹.390/-

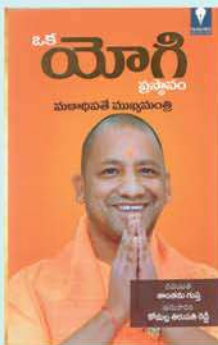
వెల : ₹.300/-

వెల : ₹.200/-

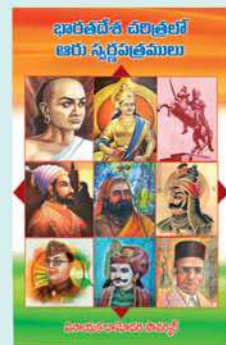
వెల : ₹.250/-

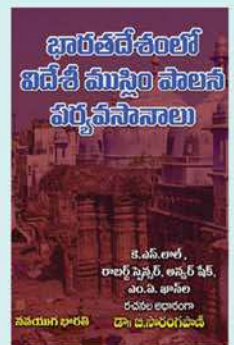
వెల : ₹.200/-

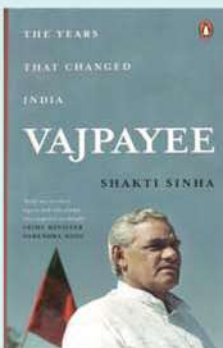
వెల : ₹.200/-

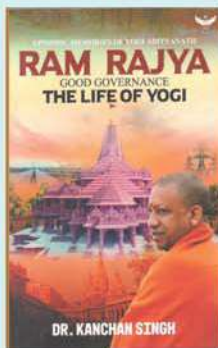
వెల : ₹.250/-

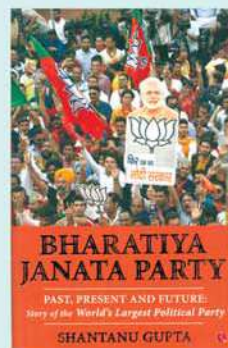
వెల : ₹.250/-

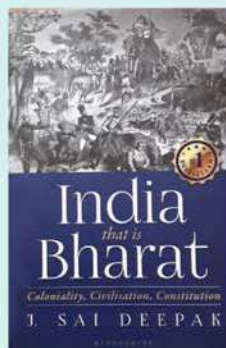
వెల : ₹.599/-

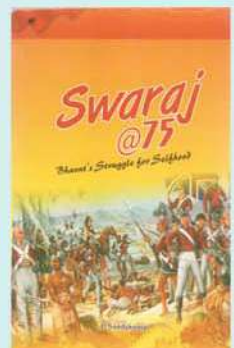
వెల : ₹.349/-

వెల : ₹.695/-

వెల : ₹.799/-

వెల : ₹.50/-

పై పుస్తకములకు మరియు క్రొత్త, పాత నవయుగ భారతి ప్రచురణలకై సంప్రదించండి

ఫోన్ ద్వారా మీకు కావలసిన పుస్తకాలు తెలియజేయండి! రిజిస్టరు పోస్టులో అందుకోండి!!

సాహిత్య నికేతన్ : 3-4-852, కేశవనిలయం, బర్కత్ పూరా, హైదరాబాద్ -27.

040-27563236, 9290127329

సాహిత్య నికేతన్ : ఏలూరు రోడ్, గవర్నరు పేట, విజయవాడ - 2, దూరవాణి : 63035 41244